

3.82500

საქართველოს
ხელნაწილების
აქტიური ფონდი

7.631
2

საქართველოს
ხელნაწილების
აქტიური ფონდი

1

ვ. ვ. ნ. ა., ვაღ/ერნან/.

F

ღრამებში და კომუნიკებში.

(წიგნი პირველი)

$F = \frac{7.631}{2}$

ტ. ჭ. ნ. ც. ნ. ს. ნ.

მ. შარაშვილის სტ. 1893.

ამ უკანასკნელ ხანებში საქართველოს ყველა კუთხეებში ცოტ-ცოტად ფეხს იკიდებს ქართული წარმოდგენების მართვა. ამ ფრიად სასიამოვნო მოვლენას, სხვათა შორის, ძლიერ აფერხებს დაბეჭდილი პიესების უქონლობა.

ჩვენ დიდი ხანია გვსურდა ამ მხრივ მაინც ოდნავ ხელი შეგვეწყო პროვინციის სცენის მოყვართათვის და ამიტომ განვიზრახეთ დავბეჭდოთ რამდენიმე წიგნაკათ ზოგიერთი ჩვენი პიესები, რომლებიც უკვე წარმოუდგენიათ თბილისის ქართულ თეატრში.

ვალერიან გუნია

1893 წ.

ღა-ძმა

დრამა 5 მოქმედებად (6 სურათად)

მეგრელი წარსული ცხოვრებიდან.

Настоящая драма, подъ заглавіемъ „БРАТЪ И СЕСТРА“ разрѣшена Г. Главномалѣтвующимъ гражданскою частью на Кавказѣ на основаніи 84 ст. уст. Ценз. изд. 1890 г. къ представленію на сценахъ края. Ноября 6 дня, 1891 г.

Предсѣдатель Комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

მომქმედნი პირნი:

ფარად-ფაშა,	ოსმალთ სპასალარი.
ყანა-ოღლი,	ჯარის უფროსი.
ჟან-ვერდი,	მსაფულო.
ყანაგიორჯ,	ოსმალთ მხედარი.
თურქი,	მეომარი.
ოტია ჯოღია,	თავადი, ოსმალთ მომხრე.
გიორგი ადამია,	ახალგაზდა მეგრელი.
ქუჩუ ადამია,	ამისი მამა, ბერი-კაცი.
გიორჯ ფაღვან,	თავადი, ახალგაზდა მეომარი.
ძანანუ,	და გაიოზის, და ოტიას საყვარელი.
გადა,	ადამიას ცოლი.
ბიჭი,	მსახური.

მოქმედება სწარმოებს დასავლეთ საქმეგრელოში მე-
XVII საუკუნეს დამლეკში.

1) მოქმედ.
მოლალატე.	4) მოქმედ.
უმანკოს წამება.
2) მოქმედ.
და-ძმის შეხვედრა.	5) მოქმედ. I სურათ.
სასიკვდილოდ განწირულნი.
3) მოქმედ.
ძმა თუ საყვარელი?	6) მოქმ. II სურათ.
ღვთის სასჯელი ზე გამარჯვება.

და-ძმა.

მოქმედება პირველი

სცენა წარმოადგენს დარბაზს ოტია ჯოლიას სასახლეში. შუა, მარჯვნივ და მარცხნივ კარებია. დარბაზი ძველებურად მორთულია: ტახტი მუთაქებით და ხალიჩებით, წითელი მაუდით მორთული სკამები. ერთ მხრივ ფანჯარაა. ტაბლა ძველებური ხელობისა, კედლებზე მრავალი იარაღები და ირმის რქა სამკაულებით. სალამოს დროა.

I.

შემოდის გადია, მერე ადაძია.

გადია. (შემოდის შეშინებული, მიუბრუნდება ვილაცას) როგორ მიბედავ, შე ბრიყვო! ხელი არ მახლო, შე ურჯულო, თორემ მე ვიცი შენი! თუ ბატონს შეეჩივლე, სიცოცხლე მაქვს, მალე გაგადებინოს ეგ ბრიყვი გოგრა. ღმერთო ჩემო, ეს რა დღე დაგვადგა? ვილაც ურჯულო, ბრიყვი ოსმალი რაებს მიბედავს! ვაი ჩვენი ბრალი, თორემ ბატონს რა უშავს.... (შემოდის ადამია).

ადაძია. დედა-კაცო, რა დაგემართა? რას ჭყივი? ეს სასახლე შენ ხომ არ დაგრჩენია? შე ვერანო, ცოტა პატივისცემა მაინც გქონდეს კაცისა.

გადია. ნეტა რას როტავ? რო მიჯავრდები,

მერე იცი რისთვის ვყვიროდი? შენ ის გირჩევნია ოსმალები დაარიგო, თორემ მალე, მგონია, კარში არ გაესვლება ადამიანს..

აღაძმია. ნეტავი შენა, საქმე გამოგლევია!

გადაა. საქმე მე კი არა, შენ დაგლევია; შე უბედურო, დაბერდი და სულ გამოყეყედი, აბა მითხარი, ეს რასა ჰგავს? ოსმალების შიშით დედა-კაცი კარში ვერ გამოსულა, სულ შინ დამწყვდეულები არიან; ამას როდი სჯერდებიან: სახლშიაც არ აძლევენ მოსვენებას და, ვინ იცის, რაებს არ სჩადიან.... გაგონილა?! არც სირყმეს და არც სიბერეს უყურებენ!..

აღაძმია. ახია შენზედ, რად დაეხეტები.

გადაა. რუსუდანი მეძახდა.

აღაძმია. რად გეძახდა?

გადაა. ოტიას ნახვა მინდაო.

აღაძმია. დედა-კაცო, ხომ ერთხელ გითხარი, რომ ოტიას არა ჰსურს ცოლის ნახვა!

გადაა. ადამიანო, როგორ გულგრილად ლაპარაკობ, ის უბედური ტირილით მეხვეწებოდა...

აღაძმია. მერე შენ რას უშველი? ის გირჩევნია შენთვის იჯდე, თორემ, სიცოცხლე მაქვს, შენ მაგ ენა-ტანიობისათვის კარგი მათრახებიც მოგხვდეს!

გადაა. ადამიანო, როგორ გულგრილად ლაპარაკობ!.. გაგონილა მაგისტანა? ცოლს ქმრის ნახვა უნდა და ვერა ნახოს?.. ერთი უნდა ნახო რა ნაირად სტირის,—ლამის იმის ცოდვით დავიწვა!..

ადაძმა. კიდეც!.. შენ ის გირჩევენია თავი გებრალე-
 ბოდეს; განა მე კი არ მეცოდება, მაგრამ რას იზამ!
 ხომ იცი ოტიას ხასიათი: თუ ერთხელ სთქვა რამე სიკვ-
 დილამდის არ გადასთქვამს... ასე უთხარი რუსუდანს:
 ბატონმა ბრძანა, რომ რუსუდანზე ნურას მეტყვი,
 ნურას გამიბედავ-თქო.

გადაძმა. არა, არ შემიძლიან, შენ თითონ უთ-
 ხარი... მე ვერ ვეტყვი.

ადაძმა. კარგი, თავი ნუ მომაბეზრე... მე ვეტ-
 ყვი, ოღონდ შენ ნუ ჰყვირი და ნუ იკლებ აქაო-
 რობას, თორემ ხომ იცი ოტიას ამბავი? (გადის).

გადაძმა. აი ჯანიც გაგვარდეს... შენ სულ ასე
 ილაპარაკე და, შენმა სიცოცხლემ, ხერი დაგეყრება...
 (ჩაფიქრდება) მაგრამ ერთის მხრით ჩემი ქმარი მარ-
 თალია... აბა რას გააწყობ მაგ ურჯულოებთან...
 მათში არც შიში და არც ღმერთი არის... ან რისი შეე-
 შინდებათ, როდესაც ჩვენი ბატონი ქომაგობას უწევს...
 ახიცი იქნება ჩვენზედ და ბატონზედაც... რატომ სხვებ-
 სავით არ ებრძოლება მტერსა... ახია ჩემზედაც... მე
 უბედურს და შავ დღეს დაბადებულსა, ერთი შვილი
 მყვანდა და ისიც დავკარგე. ვინ იცის ეხლა ჩემი
 გიგუცი ცოცხალია, თუ მკვდარი, ახია ჩვენზედ, ახია!
 (შემოდის მარინე დაღონებული).

II.

გადაძმა და მარინე.

გადაძმა. ოჰ, შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი! მზის
 უნახაო, ჩემო კეკლუცავ!.. რას დაღონებულხარ?..

იქნება სწუხხარ, რომ აქამდინ არსადა სჩანს შენი
ოტია!..

მაზანე. არა, გაღია, ამაზედ როდი ვწუხ-
ვარ!

გაღია. მაშ რამ მოგაწყინა...

მაზანე. რამ მომაწყინა? ოჰ, გაღია, შენ რომ
იცოდე, რა ვაებაა ეხლა ჩემს გულში!...

გაღია. თფუი, ეშმაკსა! თვალი ხომ არა გკრეს,
ჩემო კარგო!

მაზანე. არა, გაღია, თვალს ვინა მკრავდა...
არა, მე ვწუხვარ სულ სხვა მიზეზით. რა ვარ მე?...
რას ვემსგავსები?.. განა მე მარინე ფალავას ქალი
ვარ?.. არა, არა! მე ვარ გულ-ქვა და უღმერთო! .

გაღია. თფუი ეშმაკსა, შვილო, რაებს ამბობ?

მაზანე. იმას ვამბობ, იმაზედ ვსტირი, რაც
გულს მიკლავს, რაც მოსვენებას არ მაძლევს!.. ვაი-
მე სირცხვილო! ჩემი დედ-მამა, ჩემი დეები, ჩემი სა-
ყვარელი ძმა, გაიოზი... ჩემი ოჯახი... ვინ მეტყვის
რა მდგომარეობაში არიან ეხლა! ისინი იქნება ჩემ-
ზედ სტირიან, ან იქნება მოკვდნენ კიდევცა... მე-კი
აქა ვარ—შეჩვენებული, ჩემის ნებითვე ნამუს ახდი-
ლი... მათთვის დაკარგული, მათთვის მკვდარი!
(ქვითინებს)

გაღია. ნუ, შვილო, ნუ ამბობ მაგას.

მაზანე. როგორ არა ვსთქვა ის, რაც გულს მაწ-
ვება--რაც მუდმივ მაწვალებს! იმათ კარგად იციან, რომ

მე ჩემის ნებით წავყევი ოტიას ცოლად... არა...
 ხასად, ხასად! ოპ... (პაუზა) მე ვგმე ღმერთი, ნათე-
 საობა; არ შევიბრაღე დედ-მამა, არ შევიბრაღე
 აღარც ის ქალი, რომელიც კანონით შეუღლებუ-
 ლია ოტიასთან, და ეხლა ჩემის მიზეზით გალანძლუ-
 ლი და განდევნილია!.. მე-კი იმდენად დამცირებუ-
 ლი ვარ, რომ კიდევ აქ ყოფნას ვუძლებ, თუმცა ყვე-
 ლასაგან წყევლის და ავად-ხსენების მეტი არა მეს-
 მის-რა; მე უძლური, ფლიდი და სუსტი დედაკაცი
 ვარ... შენ-კი მეუბნები, გაღია, ნურას ამბობ, ნუ-
 ღარ სტირიო!... ნეტა შემეძლოს ესა, ნეტა შემეძ-
 ლოს ყველაფრის დავიწყება, საუკუნოდ მოსვე-
 ნება!...

გაღია. გული დაიმშვიდე, ჩემო ბატონო, ნუ
 გეშინიან!

მარტო. მე რისი უნდა მეშინოდეს, გაღია! საშიში
 გზა კიდევ განვლე. ეხლა მარტო ჩემი თავისა მეშინიან.
 შენ არ იცი, გაღია, რა საშინელებაა სირცხვილი,
 რომელიც ქენჯნის და ღრღნის კაცის სხეულსა.

გაღია. რისი გრცხვენიან, ჩემო ბატონო?

მარტო. განა არ იცი, რისი მრცხვენიან? დამ-
 ცინი და მართალიცა ხარ! მაშ რისი ღირსი ვარ თუ
 არ დაცინვისა! ახია ჩემზედ... (ტირის).

გაღია. უი, თვალი დამიდგეს! რად სტირი, ბა-
 ტონო? აბა შენ როგორ დაცინებ, ჩემო მტრედო!
 ან ვის შეუძლიან დაცინოს... რავექნათ, სულ უფ-

ლის ნებაა; ასე რომ არ მომხდარიყო სჯობდა, მაგრამ ეხლა რას გავაწყობთ, რა ვქნათ?

მარინე. კიდევ ვგ არის ჩემი უბედურება, რომ მუდამ უნდა ვიძახო: რა ვქნა (ფეხის ხმა) ვუი, მოდიან... წავიდეთ... (გაღიან ორნივე).

III.

შემოდიან: ოტია, ფაშა და ჯანკედი.

ოტია. მობრძანდით, ჩემო ბატონო, მობრძანდით, აი აქ მოისვენეთ!

ფარად-ფაშა. შენ, ოტია, კარგად სცხოვრობ... ეს კარგი სახლი გაქვს.

ოტია. დამცინი, ჩემო ბატონო... დაბრძანდით, აი აქ... ჰო, იმას მოგახსენებდი, დამცინით მეთქი... მაგრამ მე იმედი მაქვს, რომ თქვენის მოწყალეობით ამის შემდეგ უფრო კარგი სასახლე მექნება.

ფარ. ფაშა. რა საკვირველია, ოღონდ შენ სამსახური გავვიწიე, დაღიანი დავვაქერინე, სამეგრელო ჩვენი გახდეს და შენ სტამბოლშიაც სახლს და მამულს გაჩუქებს ჩვენი ხონთქარი, რომელიც ერთგული სამსახურისათვის არაფერს არ დაიშურებს.

ჯანკედი, მართალსა ბრძანებს ფაშა ეფენდი.

ოტია. სამსახურს როგორ დავიშურებ!.. განა თქვენ თითონ არა ჰხედავთ რა ერთგულად ვეპყრო-

ბი თქვენს ხონთქარს?... არა დამიზოგნია-რა, ყოველისფერი ხონთქარს შევსწირე... ჩემი სამშობლო, მამულიც... ერთი სიტყვით სულით და გულით თქვენი ერთგული მონა ვარ!...

ფაწ. ფაშა. მე შენ ამ სიტყვაზედ დაგიქერ: „სულით და გულით თქვენი ვარო“! აბა, ჩემო ოტია, თუ მართლა ჩვენა ხარ, სარწმუნოება გამოიცივალე... მიიღე ჩვენი მაჰმადის რჯული... მე შენ გარწმუნებ, რომ მაშინ ხონთქრის სიხარულს სამზღვარი არ ექნება... მაშინ, იქნება, ფაშობაც გიბოძოს!

ოტია. იქნება, შესაძლებელია, რომ ამაზედაც დავთანხმდე... მაგრამ ჯერ ცოტა მაღროეთ... ჯერ ომი გავათაოთ... ფაშა ეფენდი, თქვენ არ იცით რანაირად ვძულვარ მეგრელებს და რომ მაჰმადის რჯული მივიღო, მაშინ ხომ სულ...

ფაწ. ფაშა. არა გიშავს-რა (იქით) განა ჩვენ ძალიან გვეყვარები, შენმა სიცოცხლემ!... (ოტიას) არაფერია, ჩემო ოტია, მეგრელები ვერას დაგვაკლებენ. ჯანვერდი, შენ რა შეიტყე დღეს მეგრელთ ჯარზედ?... ნეტა რას აპირობენ?!..

ჯანვერდი. მე შევიტყე, ფაშა ეფენდი, რომ ჩქარა, ძალიან ჩქარა გამოგველაშქრებიან.

ოტია. იმათი ნუ გეშინიანთ, ფაშა ეფენდი! ჩვენ ისეთ სიმაგრეში ვართ, რომ ფრინველიც ვერ შემოვა!

ფაწ. ფაშა. კარგი, მაგრამ რა დრომდინ უნდა

გაგრძელდეს ჩვენი აქ ყოფნა? მეტის მეტად გრძელდება ჩვენი ომი!

ჯანგერდი. დიად, მართალია, ფაშა ეფენდი!

ფარ. ფაშა. თუ მართალია, რატომ საშვალებას არ მოიგონებ?

ოტია. ფიქრი ნუ გაქვსთ, ბატონებო! ჩვენ აქ არა გვიშავს-რა! სანამ ხონთქარისაგან გამოგზავნილი ჯარი მოგვეშველება, ჩვენ შეგვიძლიან სენაკში მივიდეთ და შემდეგ პირდაპირ ზუგდიდში ვესტუმროთ დადიანს!

ფარ. ფაშა. კარგია, კარგი დაგემაართოს, მაგრამ უბედურება ეს არის, რომ გზა ცუდი გვიძევს... იმდენი კლდე-ღრეები, ხევ-ხუვები და მდინარეებია, რომ ასი-ორასი კაციც რომ ჩაგვისაფრდეს სადმე, სულ ერთიანად ამოგვწყვეტენ!.. (შემოდის ყარაოღლი).

IV.

ივანიაკე და ყარა-ოღლი.

ყარა-ოღლი. დიდებულო ფაშა ეფენდი, უბედურება ახლოსაა!

ფარდ-ფაშა.

ოტია.

ჯანგერდი.

ყარა-ოღლი.

} რა ამბავია!?!...

ყარა-ოღლი. მეტად ცუდია და საწყენი!.. მეგრელთ ჯარი გაიოზ ფლავას წინამძღოლობით აქვე ხევში ჩასაფრებულა!..

ოტია. ფიქრი ნუ გაქვსთ, ფაშა ეფენდი, გაი-
ოზ თალავა ისე საშიშო არ არის, როგორც გეჩვენ-
ებათ: ის ჯერ სრულებით ყმაწვილია და ჩვენოდენ-
ა გამოცდილება იმას კი არა — ეშმაკსაც დასძლევს...

ფარ. ფაშა. ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ აქ
რომ შემოვიდნენ, მაშინ რაღა ვქნათ?... ხომ იცი,
მაშინ ხსნა არ საიღამ გვექნება.

ყანა-ოდლი } მართალს ბრძანებს ფაშა ეფენდი.
ჯანგერდი }

ფარ. ფაშა. მართალია, როგორც თვალის სი-
ნათლე.

ოტია. მე კიდევ განვიმეორებ: ჩვენ-კი არა —
მტრებს უნდა ეშინოდეს ჩვენი; ჩვენ ისეთ სიმაგრე-
ში ვართ, რომ შემოსვლა, თუ არ ჩვენის ნებით,
ყოვლად შეუძლებელია... გალაენის გასაღები მე
მაქვს... ყველგან დარაჯები დგანან, მაშ რისა უნ-
და გვეშინოდეს... საცაა ხონთქრის ჯარიც მო-
გვეშველება.

ფარ. ფაშა. თათლი შენს პირსა, მაგრამ მაინც
მეშინიან... ხონთქარი თავს მოგვეჭრის, თუ ომი წა-
ვაგეთ.

ოტია. მე მოგაგებინებთ ომსა. თქვენ ოლონდ
თქვენი სიტყვა არ დაივიწყოთ და შემისრულეთ რა-
საც დამპირდით... სხვა ჩემმა კისერმა ზღოს.

ფარ. ფაშა. აბა ენახოთ, ენახოთ... რაც იქნე-
ბა — ყველაფერი მაჰმადის ნებაა... ეხლა დროა

წავიდეთ... მართლა, ოტია, შენ რომ ქალს დამპირდი?..

ოტია. ამ სალამოს მიიყვანენ თქვენს დარბაზში დიდებული, ფაშა ეფენდი.

ფაშ. ფაშა. კეთილი, კეთილი; სამაგიეროდ რაც გინდა—მთხოვე.

ოტია. მე თქვენგან დიდად დავალებული ვიქნები, თუ ხონთქართან საქმეს გამირიგებთ... და სამეგრელოს ტახტს დამიმტკიცებთ.

ფაშ. ფაშა. კეთილი, კეთილი; ეხლა წავიდეთ. მაშ ნახვამდინ სამეგრელოს მთავარო...

ოტია. ნახვამდინ, ჩემო ბატონო (გაღიან ფაშა, ყარაოღლი და ჯანვერდი, ოტია მარტო.) მაშ ესეც ასე... ახლა, მგონია, ახლოს არის ჩემი მიზანი... მგონი მალე მივალწევ ჩემს საწადელს... სამეგრელოს მთავარი შევიქნები!.. მაგრამ გული რაღაც ნაირად მითრთის... სული მიშფოთავს... იქნება ეს მიზნის სიახლოვის გამო იყოს... ან იქნება სინიღისი... მაგრამ სინიღისი და მე მტრები ვართ; სინიღისი მე არ მესტუმრება და თუ მესტუმრა—მალე მოვიშორებ!.. სინიღისიანი კაცი ლაჩარია. სინიღისი კაცს მოქმედებას უბრკოდებს, ლაჩარადა ხდის... დიდებას ელობება... ბედნიერებას უფრთხობს... მართალია, უსინიღისობამ მე სამშობლო გამაყიდვინა, ცოლი გამაგდებინა, მოძმეთ მტერი გამხადა და მალე სარწმუნოებაზედვე ხელს ამაღებინებს, მაგრამ მე მაინც ისევ ის ოტია ჯოღია ვარ!... მაშ რაზედ ვი-

ნანო, რა დამაკლდა?! არაფერი! პირიქით მომემატა!
 ცოლის მაგივრად უფრო მშვენიერი ქალი ვიშოვნე... უბრალო თავადიდგან სამეგრელოს მთავარი შევიქნები, ცოტა მამულების მაგივრად მთელს სამეგრელოს დავისაკუთრებ!... მოვხვეჭ დიდებას, ბრწყინვალებას!.. მაშ რა ოხრად მეპრიანება ეგ თავ-მოყვარეობით სავსე ლატაკი—სინიღისი? ..სინიღისი აღამიანის მოგონილია, სინიღისი აჩრდილია... და სანამ სინიღისი მე დამტანჯამს, მანამდინ ათასჯერ იმას თავს მოვუგრებ!.. ვაჟკაცობა—გამბედაობა; ვინც უშიშარი და მტკიცეა, ის ყოველთვის მოგებულა და წინ არის! (იძახის) ჰეი, აღამია! სად დაიკარგე? აქ მოდი-მეთქი! (შემოდის აღამია)

V

ოტია და ალაშია.

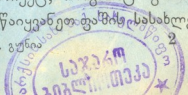
ალაშია. ბრძანე, ბატონო!

ოტია. წადი ეხლავე რუსუდანთან და უთხარი: ამ წუთასვე თაშასთან წასასვლელად მოემზადოს!

ალაშია. ბატონი ბრძანდები, მაგრამ გაგიბედავ, რომ რუსუდანს უენი ნახვა უნდა და...

ოტია. იმას ბევრი რამ უნდა, მაგრამ მე როდი მსურს! წადი და ისე მოიქეც, როგორც გითხარი; თუ უარი სთქვა — ძალით წაიყვანეთ თაშას სასახლეში! დრამები და კომედიები. ვ. გუნი

72.631
2

ადამიან. ბატონი ბრძანდები, მაგრამ ერთხელ რომ ნახო—იმით არა დაშავდება-რა!

ოტია. წადი, ბებერო! შენი ჭკუის სწავლა მე არ მეჭირება; რაც გითხარ ეხლავე მალე დასრულე და პასუხი მაცნობე.

ადამიან. ბატონი ხარ, მაგრამ მგონი რომ...

ოტია. წადი, დიკარგე! (ადამიანს გადის) ეხლა კიდევ ერთი საქმე და მოვისვენებ!—მეგრელები არ ხუმრობენ!.. გაიოზ ფაღავა გარს შემოგვეტყა; აი, თუ მალე მოვრჩი ამათ, მაშინ დადიანი ხელიდგან არ წამივა!.. მაშინ მალე თავს დავატებ მაგათ უბედურებას; ჩემს მოსისხლე მტერს ფაღავას ხომ დავმართე მისი... ხომ ლაფი დავასხი თავზედ... ქალი მოვტაცე,—სხვებსაც ისე ვუზამ!.. ეჰ! ცოტა დაიცადეთ და მერე დაინახავთ შიშველად ჩემს განზრახვას! (შემოდის მარინე)

VI.

ოტია და მარინე.

მარინე. ოჰ, გენაცვალე! ეს რა ბრძანება მიგიცია?!...

ოტია. რა იყო გეთაყვა? რას აუღელვებიხარ? რა დაგემართა?

მარინე. რუსულდანს რისთვის გზავნი ფაშასთან?

საქართველოს
საქართველოს

ოტია. ახა, ღმერთო! ალბად საჭიროება თხოულობს მაგას!

მარანე. არა, ოტია, შენ მე მატყუებ, — არა, არ მჯერა! თუ ღმერთი გრწამს, თუ გიყვარვარ, უბრძანე, რომ არ წაიყვანონ; აბა რა არის, ამის უარს ხომ არ მეტყვი? ხომ გიყვარვარ?..

ოტია. მიყვარხარ, მაგას, რა თქმა უნდა, მაგრამ რუსულდანი უთუოდ უნდა ფაშასთან გაიგზავნოს.

მარანე. რისთვის?

ოტია. პირობა მივეცი და უნდა ავასრულო!

მარანე. არა, შენ უთუოდ დამცინი! სად გავიგონე, რომ თავის ცოლს სხვას უგზავნიდნენ! არა, ოტია, შენ არ იქ მაგას; ეს მეტად ცუდი საქციელია! იმ საცოდავს ის-კი არ ეყოფა სადარდელად, რომ გააგდე, დააწყევდიე და ეხლა ფაშას აქლევს?.. არა, ოტია, შენ მაგას არ იზამ!

ოტია. არ შემიძლიან, პირობა მივეცი.

მარანე. (გაჯავრებული) არ შეგიძლიან? ჩემთვისაც არ შეგიძლიან?! ეს არის შენი სიყვარული?! მე არ ვიყავი, რომ შენთან წამოსვლა შევიძელე? მე არ ვიყავი, რომ შენთვის დედ-მამის წყევლის ატანა შევიძელი? მთელი ჩემი ოჯახი შენთვის არ შეურაცხვეყავი? შენთვის არ ავიღე ხელი ჩემს თავმოყვარეობაზედ, ახალგაზღვრაზედ?.. მაშ რატომ არ შეგიძლიან ჩემთვის მცირედი თხოვნა მაინც ა.სრულო?!.

ოტია. არა, ჩემო მარინე, მე არ მეგონა რომ ასე გეწყინებოდა, თორემ...

მარანე. (ეზვება) ოჰ, ჩემო სიცოცხლე! ეხლანამდელი ოტია ხარ, ჩემი საყვარელი ოტია!

ოტია. კარგი, გული დაიმშვიდე, ნუ კანკალებ!.. რა გულ-ცეცხლი რამ ყოფილხარ, მარინე! ერთს წუთს ცეცხლი მოგეკიდა... ეს როდი ვარგა.

მარანე. მაშ რა მექნა?.. მაპატიე, ოტია, მე ჩემდა უნებურად გავცეცხლდი... ამდენი... ამდენი მსხვერპლის შემდეგ როგორ მოვიფიქრებდი, რომ მცირე თხოვნას მაინც არ ამისრულებდი!

ოტია. კარგია, გეყოფა, ჩემო კარგო! ეხლა ხომ თანახმა ვარ და შევრიგდეთ; ხომ შემირიგდები?..

მარანე. (გალაუბრება) განა მე შემიძლიან შენზედ გაჯავრება? განა მე შენი მონა არა ვარ? მაპატიე ის უნებლიე სიანჩხლე, ის სიტყვები, რომლებითაც იქნება გაწყენინე! ეს ყველაფერი შენი სიყვარულით მომდის: მე მინდა, რომ ყველას ჩემსავით უყვარდე, ყველა ჩემსავით გლოცვიდეს, ყველანი თაყვანსა გცემდნენ!.. (მოწყენით.) მაგრამ იცი, ოტია, ზოგჯერ ისეთ ცუდ სიზმრებს ვხედავ რომ... ასე მგონია, მეტს არ დაგინახავ!.. მოდი, თავი დაანებე ოსმალებთან კავშირს!.. დამიჯერე, რომ ეს კავშირი შენს თავს სიკეთეს არ დააყრის. დეე, სიღარიბე ვარჩიოთ სიმდიდრეს, ოღონდ ამ აღშფოთებულ და მოუსვენარ სიცოცხლეს კი მოვერიდნეთ!..

ოტია. ეჰ, მარინე, შენ ჯერ ბავშვი ხარ და ვერც-კი წარმოგიდგენია რა სურვილი ხელმძღვანელობს ჩემს განძრახვაში!.. ცოტა მომითმანე და იქნება დადიანის გვირგვინით დავამშვენო ეს შენი კეკლუცი თავი!

მარინე. რას ამბობ, ოტია, რომელ გვირგვინზედ ლაპარაკობ?!

ოტია. (ამ მონოლოგის დროს თან და თან აღტაცებაში მოდის.) დიახ, გვირგვინზედ! მარინე, მე წაველ იმ გზით, რომელზედაც უკან შემოხედვა არ შეიძლება! აქ ან „ჰო“, ან „არა“ არ ითქმის! რაკი ერთხელ ავარჩიე და დავადექ ამ გზას, უნდა კიდევ ბოლომდინ გავსწიო! მე ვუცი, რაც მომეღის!.. შენთვის ჯერ არაფერი მიღვიარებია—მაშ გამიგონე: ეს ოსმალები ჩემი მოკეთებები არიან; იმათი შემწეობით მე მინდა სამეგრელოს ტახტზედ დავჯდე და მივალწევ კიდევ ჩემს საწადელს!.. ახლა, ამ წუთში მეგრელები მისცემდნენ ჩემი თავისათვის თავიანთ სიცოცხლეს, თითო ჩემს სისხლის წვეთს თითო ოქროთ იყიდნენ ისინი, მაგრამ, ვაი მათი ბრალი, რომ ჩემი სჯობნის!.. დღეს თუ ხვალ მთელი სამეგრელოს მფლობელი და მბრძანებელი შევიქნები,—შევიქნები იმიტომ, რომ ჩემს იღბალს ასე ნდომებია და თუ იმას არა—მე ჩემის ნებით მინდა გავხვდე მეგრელთ მთავარი! მინდა და ვინ დამიშლის?!.. რა არის კანონი? რა არის შიში?.. ვინ მოიგონა ეს დაბრ-

კოლება?!.. კაცი ვარ—ადამიანი... წადილი მაქვს... სურვილი უნდა აღვასრულო! ბევრნი ხომ სკამენ და სვამენ, იმიტომ რომ ჰშიანთ და სწყურიანთ... მეც მშიან და მწყურიან მთავრობა და უნდა მოვიკლა ეს წყლული!.. ბუნებამ მოგვცა თავისუფალი აზრი, მაშასადამე—თავისუფალი მოქმედებაც!.. ადამი და ვეა ჭკვიანები და თვისუფლები იყვენენ, რომ თავის გულის ხმას აჰყვენენ... მე იმათი შვილი ვარ, მეც თავისუფლად ვიმოქმედებ და ვერა-რა შეარყევს ჩემს წადილს... არაფერი არა მწამს-რა... მხოლოდ ის-კი ვიცი, რომ მე ოტია ვარ და სამეგრელოს მთავარი უნდა გავხდე!..

მარანე. (შეშინებული) ოტია, რას ამბობ, რასა?..

ოტია. (შემკრთალი) რასა?.. იმას, რასაც საჭიროდ ვრაცხ! შენ ნუ გეშინის, ჩემო მარინე! ისეთს მშვენიერს ქმნილებას, როგორც შენა ხარ—არ შეშვენის ასრე ყოფნა...—ეს იცოდე მხოლოდ: მე მივსდევ იმას, რაც ჩვენთვის სასარგებლოა და იმედიც გქონდეს ჩემი... მე მტკიცე ვარ ჩემს არჩევანში! ოლონდ შენ ნუ შემიძულებ! გიყვარდე ისე, როგორც აქ მდის გიყვარდი და საბოლოოზედ შენ ნუ ზრუნავ, ნურას ჰფიქრობ!..

მარანე. მაგრამ, ოტია, მეც დამიჯერე ხოლმე, მეც ადამიანი ვარ!

ოტია. რა საკვირველია, ადამიანი ხარ, მაგრამ მე უფრო მაგარი თვისების კაცი ვარ; უფრო მაგ-

რად და მტკიცედ ვარ დაქედლი, ვიდრე შენ ტურ-
 თა და ნაზ-ვარდად გაშლილი... ეხლა დამშვიდდი
 და ღმერთს სთხოვე რომ ვიცოცხლო და მუდმივ
 გიყვარდე!..

მარანკ. მიყვარდე?!. განა ჩემს სიყვარულს ბო-
 ლო მოელება? არა, არა! რაც გინდა მიყავ, რაც
 გინდ შემემთხვას... მე შენი ვარ! შენ ხარ ჩემი სიცოცხ-
 ლე, ჩემი ღმერთი!.. ჩემი სურვილი ის არის, რომ
 შენ ბედნიერი იყო და თუ როდისმე მე შენი
 სიყვარული განმიქარდეს, მაშინ მეც განმაქარვოს
 ღმერთმან ამა სოფლიდგან! (მოეხვევა.)

ოტია. მწამს, მწამს ეს შენი სიტყვა, ჩემო და-
 მამშვიდებელი ანგელოზო!—ეხლა-კი წადი, მოისვენ-
 ნე... მე საქმე მაქვს... (მოაცილებს კარებამდინ, მარინე
 გადის) ოჰ ეს ქალები! ქალს, როგორც გველს ისე
 უნდა ერიდებოდეს კაცი... არაფერი არა მჯერა იმა-
 თი: არც სიტყვა, არც სიყვარული!.. ეხლა მე ვუ-
 ყვარვარ, მეფიცება კიდევ, მაგრამ, აბა ერთი ჩემ-
 ზედ კარგი ვინმე ნახოს?.. გამცვლის!.. საკვირვე-
 ლიც არ არის—ქ-ლია! ხა! ხა! ხა!.. ასეა ადამიანი!
 ჩვენ სულ კარგზედ უფრო კარგი გვინდა და ვინ
 იცის, სად მიგვიყვანს ეს სურვილები!..

შარდა

მოქმედება მეორე.

სცენა წარმოადგენს ძველებურ ოთახს, რომელსაც ორი კარები აქვს. ერთი შუაში და მეორე გვერდზედ, ხოლო მარჯვნივ ფანჯარა არის, ტახტი და სხვა. საღამოს დროა...

I.

მარანე.

მარანე. (ზის ტახტზედ დაღონებული და დავრდომილი) ღმერთო, რა ნაირ მდგომარეობაში ვარ?.. რა ვქნა, როგორ ვიყო? აუარებელი ჯარი გარს გვახვევია... ყოველ წუთს უბედურებას მოველი... აქ საყვარელი კაცი და ოსმალები, იქ-კი ჩემი ძმა და ჩვენი ხალხი... როგორ ვიყო? ვის მივსცე უპირატესობა? ჩემი ძმა, ჩემი გაიოზი—ებრძვის ჩემ საყვარელ კაცს, ჩემს ოტიას... ორივე ძვირფასია ჩემთვის, ხოლო ორივე ერთმანეთის ხორცს არ დაზოგვენ... ღმერთო, შენ ხო ხედავ, რომ ორივე მიყვარს და ნუ ჩამაგდებ იმ მდგომარეობაში, რომ ერთის სიკვდილმა მეორე გაახაროს! (წამოდგება) ოჰ, ლამის გავვიყდე ამდენის ფიქრებითა! ნეტავი შემოვიდეს ვინმე და შემატყობინოს რა ამბავია (გაიხედავს ფანჯარაში) ეს ვინაა? ასე მგონია ყოველს კაცს ჩემი მოკვლა უნდა; შიშმა, უზომო შიშმა ლამის გამაგიჟოს!.. (შემოდის გაღია).

II.

მარანე და გადაა.

გადაა. რა შევიტყე, ჩემო მზის უნახაო!.. რა ბედნიერება მომენიჭა მე საცოდავს!

მარანე. რა ამბავია, რა იყო?

გადაა. (გახარებული) ჩემი შვილი, ჩემი გიორგი თურმე აქ ყოფილა და მე უბედურმა არ ვიცოდი... თურმე ცოცხალი ყოფილა, მე-კი მკვდარი მეგონა; მოუკვდეს იმას მშობელი, ვინც მე მომატყუილა... ჩემი შვილი, ჩემი გიორგი აქ არის!.. გაიოზიც აქ ბრძანდება; ორნივე ჯარში არიან, ჩემი გიორგი იმას ხლებია!..

მარანე. მერე რას გიხარო, შე უბედურო? იქნება ეხლა ორნივე ერთად დახოცილები არიან. ისინი აქ სტუმრად ხომ არ მოსულან, საომრად მოვიდნენ!..

გადაა. მაშ, შვილო, საომრად მოვიდნენ და იომონ კიდევ! ვაჟკაცებს იმიტომ ვეძახით, რომ ოსმალებს ებრძოლონ...

მარანე. უბედურებაც ეგ არის, რომ ოსმალებთან ჩვენც უნდა გვებრძოლონ... ოტია იმათი მტერია და ისინი კიდევ ოტიასი.

გადაა. რას ამბობ, შვილო, ოტიას მტერი რად იქნებიან. მე გიორგიც და ოტიაც ამ ძუძუებით

გამიზრდია. ძმა ძმაზედ როგორ გაილაშქრებს?.. ეს ხო მეორედ მოსვლა იქნება?!. არა, შეილო, ისინი იმიტომ მოვიდნენ, რომ ჩვენ დაგვიხსნან ოსმალებსაგან!..

მარანე. არა, გადია, მე ეს არ მჯერა!..

გადაა. ნუ, გენაცვალე, ასე ნუ ლაპარაკობ. გული დაიმშვიდე, ღმერთია მოწყალე, მალე განვთავისუფლდებით. მე ეხლავე ყველაფერს დაწვრილებით შევიტყობ და ეხლავე მოგახსენებ! (გადის).

მარანე. (მარტო) ბედნიერია... როგორ უხარიან შეილის ნახვა!.. ჩემს მშობლებსაც ეგრე გაუხარდებოდათ ჩემი დანახვა, მაგრამ... (შეკრთება) ეს რა ხმა მესმის!..

ხმა (კულისებიდამ) შეიწყალეთ უბედური, შეიბრალეთ უმწეო! მოიგონეთ ღმერთი ყოვლად შემწყნარებელი და შემიბრალეთ უმწეო და უღონო!

მარანე. (ყურს უგდებდა. მივა ფანჯარასთან.) საბრალო, მათხოვარი ყოფილა... აქეთ ამოდის, საბრალო, აქეთ! (მიდის კარებისაკენ)

ხმა (კულის.) შემიბრალეთ უღონო, ღმერთი მოიგონეთ.

მარანე. შემოდი, შემოდი საცოდაო! (შემოდის გაიოზ ფალავა ნაბადში და ყაბალახში, სახე ოდნად უჩანს, მარინე ვერა სცნობს და გლახაკი ჰგანია.)

III.

მარნე და გაიოზი

გაიოზ. (პირველს იწერს) შემიბრალეთ ულო-
ნო, ღმერთი მოიგონეთ!

მარნე. აი აქ ჩამოჯექ, საცოდაო, ეხლავ საქ-
მელს მოგცემ; ჩამოჯექ, ნუ გეშინიან.

გაიოზ. ღმერთი იყოს თქვენი შემწე... ღმერ-
თი გადაგიხდით სამაგიეროს!..

მარნე. (შემკრთალი) ოჰ, ღმერთო, ეს ხმა! ეს
რა მესმის?!...

გაიოზ. (მწარედ) რა იყო? განა მიცანი, მა-
რინე? (იხდის ნაბადს და ყაბალახს.)

მარნე. (გაოცებული მივარდება მოსახვეწელად) გაი-
ოზ, ძმაო!!!

გაიოზ. (არ მიიკარებს) იქით ბიწიერო... შორს,
არ მომეკარო! განა შენ ჩემი და ხარ? განა მე შენი
ძმა ვარ? განა შენ უარ არ ჰყავი დედ-მამა, ნათე-
საობა? განა შენ ოტია ჯოლიას, იმ რჯულის და-
მრღვეველის, მამულის გამყიდველის საყვარელი არა
ხარ? განა შენ მოღალატის ხასა არა ხარ?!.

მარნე. ძმაო, ძმაო, გაიოზ! ჯერ მოიცა, მერ-
მე გამკიცხე, მერმე... მომკალ, ოლონდ ჯერ დედ-
მამის ამბავი მითხარი!..

გაიოზ. (მწარედ.) დედ-მამის ამბავი?!. ხა! ხა! ხა!

დროზედ-კი მოგაგონდა! ყოჩად ქალო!.. მაგრამ მას
გას ჯერ თავი დავანებოთ. შენ ეს მითხარი: შენი
საყვარელი ოტია ხომ კარგად გინახავს, ხომ კარგად
სცხოვრობ?..

მარანე. (ტირლით) გამკიცხე, თუ გინდ შენის
ხელით მომკალი, ოღონდ ჯერ დ მამშვიდე: მით-
ხარ დედ მამა როგორ არიან, ან შენ როგორ გაჩნ-
დი აქა?

გამაშ. როგორ გაჩნდი? ახირებულად—იმ კვი-
რას ოსმალეები ჩამისაფრდნენ და ტყვედ წამიყვანეს.
ის იყო—ოტიასთან მიყვადით, მაგრამ დრო მოვი-
მარჯვე და გამოვიქეც... კარგია, რომ შენს საყვა-
რელს არ დავენახე, თორემ მალე მომიღებდა ბო-
ლოს. მერე ვარჩიე შენთან წამოსვლა და აი, რო-
გორც მხედავ თავისუფლად შემოვედი მტრის ბანაკ-
ში. ბედმა არ მიმტყუენა და აქეთ გამოვეშურე, რომ
მოვიკითხო ჩემი პატიოსანი და მარინე, რომელ-
მაც მთელი ოჯახი გაგვიუპატიურა!.. დიახ, მოველ
რომ დავხედო ჩემი დის ბედნიერ ცხოვრებას და
დავსტკბე მასზედ ცქერით!..

მარანე. ოჰ, კმარა, ძმაო, კმარა!

გამაშ. კმარა? არა, ჩემო კარგო, ჯერ არ კმა-
რა; ჯერ ღირსეულად უნდა შეგამკო... ეხლა შენ
ხომ ღირსეული ადგილი გიჭირაჟს? ოტიას საყვა-
რელი ბრძანდები!..

მანანე. გაიოზ, ნელა ილაპარაკე, თორემ რომ გაიგონ, მერე?

გაიოზ. მერე რას უყურებ?.. წადი უთხარ შენს საყვარელს, რომ მე აქა ვარ და შური ეძიოს; დამთოკავენ და მერე ჩემს თავს საჩუქრად მოგართმევენ.

მანანე. ოჰ, რას ამბობ, ძმაო!.. გაიოზ, დაიმაღლე სადმე, დაიმაღლე!..

გაიოზ. სად დავიმალო?

მანანე. აქ სადმე; სარდაფში ან მარანში, თორემ, ვინ იცის, რომ დაგინახონ, ან რომ აქ შემოგასწრონ... დაიმაღლე სადმე...

გაიოზ. მერე?..

მანანე. მერე ღამით გალავნიდამ გახვალ და თავს უშველი...

გაიოზ. (დაცინვით) ყოჩაღ ქალო! აქ, როგორც გეტყობა, ჭკუაც მოგმატებია!.. როგორ გავიდე გალავნიდამ, როდესაც ყოველგან დარაჯები დგანან?

მანანე. იქნება გლახაკის ტანისამოსით გავიშვან.

გაიოზ. ეგ უკეთესი!.. ქალო, ოტიას ხასა ხარ და აქამდინ ვერ იცანი, რა კაცია? ოსმალები რომ ყოფილიყვნენ დარაჯად, კიდევ ოჰ, შესაძლებელია, გევეშვეთ გლახაკის ტანისამოსით, მაგრამ ოტია სულ სხვა ჯურის კაცია: ის ეხლა მეძებარ ძალსავეთ დამეძებს და სუნით მიცნობს ვინცა ვარ!..

მარანე. ღმერთო ჩემო, მაშ რა ვქნა?..

გაიაზ. როგორ თუ—რა ვქნა? მოიგონე რამე. საშუალება იპოვნე რამე!.. შენ ეხლა ოტია ჯოლიას, ესე იგი, ახლად გამოცხოვებული დადიანის ხასა ბრძანდები და, რა საკვირველია, უნდა იცოდე აქაური ვითარება და დარაჯების ვინაობა. აქ ხომ შენ უცხო არა ხარ, რომ გაგიჭირდეს რამე!.. დაფიქრდი, იქნება მოგაგონდეს რამე: ან გასასვლელი, ან ღრომდე თავ-შესაფარი აღგილი! იფიქრე და მიიგონე რამე!..

მარანე. (იგონებს) გასასვლელი? მოიცა, მოიცა!.. გასასვლელი, ვგონებ, არის, მაგრამ ვაი თუ... აკლდამა... არა... აქ სადღაც გამოქვაბულია და იქიდან გასასვლელიც არის, მაგრამ ვინ იცის სად გაგიყვანს გამოქვაბულის გზა?..

გაიაზ. შენ ის მითხარ როგორ მივაგნო გამოქვაბულს, ან რა ნიშნები აქვს და სხვა კი ჩემი საქმეა.

მარანე. კარები, დიდი კარები აქვს გაკეთებული... შესავალი-კი ეკლესიიდან აქვს... მაგრამ, ძმაო, შენც იცი, რომ ეს გამოქვაბული დიდია, სწორედ მეორე სოფელში თავდება, სახელდობრ ეკში.

გაიაზ. ეს მე ყველაფერი კარგად ვიცი. შენ ფიქრი ნუ გაქვს, ეკში მე კარგა ბლომა ჯარი მყავს დაყენებული. შენ ოღონდ გამიყვანე აქედგან უვნებლად და დანარჩენი ჩემი საქმეა...

მარანე. ღმერთო ჩემო, როგორ გაგიყვანო,

რომ იმ გალავნის გასაღები და იმ კარების გასაღებიც ქუჩი ადამიას აქვს.

გაიაზ. გიორგის მამას?..

მანანე. დიახ, იმას; მაგრამ ოტიამ უბრძანა დღესვე მოეტანა გასაღები და ჩაებარებინა.

გაიაზ. ვის უნდა ჩააბაროს?

მანანე. თვითონ ოტიას.

გაიაზ. მაშ შენ უსათოოდ მიშოვნე გასაღებს?..

მანანე. როგორ გიშოვნო?!.

გაიაზ. როგორც გინდა!

მანანე. აბა როგორ?!.

გაიაზ. მოიპარე!..

მანანე. (ყოყმანობით) მე არ ვიცი როგორია, არც-კი მინახავს...

გაიაზ. შეიტყე, გაიგე როგორია; როგორც გინდა ისე მიშოვნე გასაღები: თუ გინდა დაათვრე, დააძინე, დააღრჩე, ან მოჰკალ, — ოღონდ გასაღები-კი მიშოვნე უსიკვდილოდ...

მანანე. გასაღებიც რომ გიშოვნო. შენ მაინც გასაჯალს ვერ იპოვნე...

გაიაზ. შენ ფიქრი ნუ გაქვს საყდარში გლახაკს შეუშვებენ...

მანანე. მაგრამ ის... იმან რომ... ის-კი...

გაიაზ. ვინ ის? ვისზედ ლაპარაკობ?!.

მანანე. (თითქოს არ ესმის) იმაზედ ექვი რომ

აილოს ფაშამ? ვაი თუ ლალატი იმას დაჰპრაღღეს, მაშინ?!. ან ჩვენი მტრები რომ შემოვიდნენ, მაშინ?!.
 94.035.001
 1955

გაიოზ. ვინ თქვენი მტრები? მე არა გამეგება-რა!.. შენ ვის ეძახი მტრებსა?.. ან იქნება ჩვენები შენ მტრებად მიგაჩნია?!

ძანანე. (ყრუდ) არა, ძმაო, გასაღების შოვნას ვერ მოვახერხებ...

გაიოზ. აჰ, ეხლა-კი ცხადად გამოხველ შენის ქერქიდგან... მიკვირს აქამდინ თავს რად იკატუნებ-დი?!. წყეულიმც იყავ შენც და შენი საყვარელიც!.. მე უშენოდაც ვუშველი თავს... (წასვლას აპირებს.)

ძანანე. (შეშინებული) მოიცა, ძმაო... მე სხვა ნაირად გიშველი, სხვა გზას გიჩვენებ... ოღონდ გასაღებს ნუ მთხოვ!.. გაიოზ, ძმაო შემობრალე..

გაიოზ. შეგიბრალო?!. განა შენ-კი შეგვიბრალე, როდესაც ბიწიერად გაჰყვევი ჩვენს მოსისხლე მტერს და მთელი ოჯახი შეგვირცხვინე და შეგვიღა-ხე? განა შენ-კი შეიბრალე მოხუცი მამა, საცოდა-ვი დედა? განა შენის მიზეზით, შენის სირცხვილით არ დაღია სული საბრალომ?..

ძანანე. ოჰ ღმერთო!..

გაიოზ. (უფრო აღელვებული) პირზედ წყევლით მოკვდა საბრალო დედა შენი, უბედური მამა შენი-კი დღესაც დამბლად არის ჩავარდნილი! ერთი მით-ხარ, ერთი გამაგებინე: შენ ღირსი ხარ შებრალე-ბისა? მაგრამ ესეც კია—შენ რომ ოდნავ სიყვარუ-

ლი და პატივისცემა გქონოდა ჩვენი ძველი ოჯახისადმი, განა ოტიას გაჰყვებოდი?

ძანანე. პირველი ან უკანასკნელი მაგალითი მე ხომ არა ვარ?..

გაიოზ. (გაანჩხლებული, სიტყვას აწყვეტინებს) სტყუი, მიჰქარავ! სხვების მაგალითი განა ჩვენთვის წესია?.. არა, არა! ტყუილად თავს ნუ იმართლებ. ყველა ქალები ერთის ჯურისანი ხართ... არ არის თქვენში ოდნავ სიყვარული საკუთარი ოჯახისადმი!.. გიხაროდეს!.. ხომ ბედნიერი ხარ?.. მაგრამ, ვგონებ, არც აქ უნდა იყვე პატივ-ცემული. ოტიას კანონიერი ცოლი ჰყავს და შენ მხოლოდ ხასის სახელი გერქმევა... სირცხვილი შენ რომ ყველასაგან თითოთ საჩვენებელი გახდი!..

ძანანე. ოჰ ღმერთო, კარგია, მაკმარე, ძმაო!

გაიოზ. გაკმარო? შენ-კი გვაკმარე? ტყუილი იმედი გაქვს. ნუ გგონია, რომ შენი ბიწიერი ბედნიერება ხანგრძლივი იყოს... მალე მობეზრდები შენს საყვარელს... დღეს მოსწონხარ, სანამ ჯერ კიდევ გივარგა ეგ ხორცი და პირის სახე... დღეს კიდევ შენია ეს დრო, მაგრამ ხვალ რასა იქ, როდესაც გარედ გამოგაგდებენ, როგორც უვარგისს ჩვარსა! მაშინ რალა დაგრჩება დღევანდელიდამ?!. მხოლოდ მწარე მოგონება, უზომო სირცხვილი, შერცხვენილი დიაცობა და მოწამლული, მოშხამული გული და სული! მაგრამ არა, შენთვის ღმერთს სული როდი

მოუცია... მიწა იყავი და ეხლა ტალახად გადაქცეულხარ... შე სანიზლარო!..

მანანე. (ტირილით) ოჰ, ღმერთო! გაიოზ, ძმაო, მაკმარე ამდენი ტანჯვა... მითხარ, მასწავლე როგორ მოვიქცე, რა ვქნა?..

გაიოზ. როგორ თუ რა ვქნა?!. გასაღები იშოვნე, ძმა დაიხსენი, დაახსენი შენი მამული, რომელსაც ურჯულო დაჰპატრონებია!.. ოღონდ შენ მოინდომე, თორემ გასაკეთებელი ბევრი რამე გაქვს.

მანანე. (ტანჯვით) არა, არ შემიძლიან, გაიოზ, ღმერთია მოწამე არ შემიძლიან... რაც გინდა მიბრძანე, რაც გინდა დამავალე, ოღონდ ეს-კი არ შემიძლიან...

გაიოზ. (მკაცრად) არ შეგიძლიან?.. მაშ ღმერთმა ნურასფერი ნუ შეგაძლებინოს! მოჰკალი ძმა, როგორც მოგიკლავს შენი დედ-მამა! იცოცხლე მრუდედ და ბიწიერად, რომ ჯოჯოხეთში ღირსეული ადგილი მოიპოვო!.. იყავ წყეული აწმყოში და მომავალშიაც!..

მანანე. მოიცა ნუ მწყევლი, გონს ვერ მოვსულვარ... დამაცა...

გაიოზ. დასტკბი ჩემის სისხლით, როცა შენი საყვარელი საჩუქრად მოგარმევს ჩემს თავს...

მანანე. კმარა, ნუ მტანჯავ, გაიოზ, ძმაო!..

გაიოზ. შორს ჩემგან! არ მომეკარო! განა

ჩვენ და-ძმანი ვართ?.. ვფიცავ დიდებულ მრცხვენიან, საშინლად მრცხვენიან, რომ ჩვენ ერთის დედის შვილნი ვართ...

ძარანე. (ფეხებით) ძმაო, გაიოზ!

გაიოზ. შენ ჩემი და კი არა,—ბუში ხარ, ბუში!...

ძარანე. (კენესით და ამაყად) გაიოზ, დედის საფლავს მაინც ნუ შეურაცხყოფ! ნუ ჯავრობ ესე... ნუ მწყევლი... შენ ვაჟკაცი ხარ, მძლავრი, მამაცი... მე-კი სუსტი, უღონო... შემობრალე... აი, შემომხედე რა საცოდავი ვარ... თავს ბრუ მესხმის...

გაიოზ. წამალს მე გასწავლი: გადი ამ წუთში და დაუძახე შენს წუნკლებს, რომ დამთოკონ...

ძარანე. (შეშინებული) მართლა შენ-კი სულ დაშავიწყდი... კარგი, გაიოზ, მე ყველაფერს მოვახერხებ, გალავნის გასაღებს გიშოვნის ოღონდ...

გაიოზ. აბა შემომფიცე!..

ძარანე. ვფიცავ, ვფიცავ უზენაესსა; მაგრამ შენც შემომფიცე, რომ გალავნის კარიდამ ჯარს არ შემოიყვან, შემომფიცე!..

გაიოზ. ოჰ, კარგი, ვფიცავ, თუ-კი ღმერთი ჩემს ფიცს მიიღებს.

ძარანე. (შეჩერდება) მოიცა... ეს რა ამბავია?.. ვგონებ ცხენების ფეხის ხმა ისმის... გაიოზ... მალე, მალე დაიძალე!..

გაიოზ. აბა, გზა მიჩვენე!

ძაწანე. მოიცა ეხლავე... (მირბის კარებისაკენ დასვდა)
გაღის)

გაიოზ. (ფანჯარაში) გიორგი, აქეთ მოიხედე! (ფანჯარაში გამოჩნდება გიორგი ნახევრამდინ) აბა, გიორგი, შენ იცი; გასაღებს, მგონი, ვიშოვნი... თუ უვნებლივ გაველ აქედგან, ხომ კარგი, — თუ მომკლეს... სპასალარს შეატყობინე, საქმე როგორც იყო. ამას გარდა ესეც იცოდე, რომ გამოქვაბულიდამ შეიძლება კაცი გავიდეს. გიორგი, თუ მომკლეს ანდერძად გღებ — ოტია მოჰკალი, თუ არ მოჰკლა ღედა შეგერთოს ცოლადა!

გიორგი. ამინ!

გაიოზ. თუ საქმე კარგად გარიგდა, გამოქვაბულის პირთან შეგეყრებით; ეხლა-კი მშვიდობით!

ძაწანე. (შემოვა შეშინებული) ეხლა ამ კარებიდან არ შეიძლება, საცაა შემოვლენ!..

გაიოზ. (მტკიცედ.) მაშ თუ ასეა, ჩემ თავს მაინც ძვირად დაუსვამ!.. (ხმალს იძრობს.)

ძაწანე. (მივარდება) ძმაო, რას ჩადიხარ?!

გიორგი. (ფანჯარიდამ) გაიოზ, მეც შენთანა ვარ!...

გაიოზ. შენ შენი საქმე ნახე, მშვიდობით!

გიორგი. მშვიდობით, ღმერთი იყოს შენი მფარველი! (იმალება)

გაიოზ. ამინ, — შენიც.

ძაწანე. მოიცა, გამიგონე: ამ კერებიდამ ქერს

ადის კიბე... იქ ადვილად დაიმალები... აბა მალე!

გაიფ. მაშ მალე, მალე! (მიდიან საჩქაროდ, კარებში შედიან, თან გააქვთ ნაბადი; ცოტა ხნის შემდეგ შემოდის მარინე და ისმის ოტიას ხმა)

IV.

ოტია და მარინე.

ოტიას ხმა. (კულისებიდამ). მაშ გაქცეულა, გაქცეულა ის შეჩვენებული? სამნივეს თვალებს დავთხრი იმის გაქცევისათვის... სად გამექცევა?... სად?... ყოველ მხარეს დარაჯები დააყენეთ და ვინც იმას დაიჭერს, ან მოჰკლავს—ოც ოქროს მივცემ საჩუქრად. (შემოდის გაანჩხლებული) მაშ ხელიდამ გამექცა ის შეჩვენებული? (დაინახავს მარინეს) რა დაგმართნია, მარინე? ფერი რად წავსვლია?..

მარინე. (გაფითრებული და შემკრთალი დაეცემა მუხლებზედ ტირილით.) მაპატიე, ოტია... მაპატიე...

ოტია. (გაოცებული) რა დაგემართა, მარინე? რა გაპატიო?!. რა მოხდა?

მარინე. (საშინელი მღელვარება ეტყობა) არაფერი, ჩემო ხელმწიფე... მიყვარხარ და მიტომ ვსტირი!.. (ტირის ოტიას მუხლებზედ.)

ზარდა.

მოქმედება მესამე

I.

ისევ ის დარბაზი

ოტია ხის სკამზე ზის, ადამიან მის წინ ხელ-შეხვეული დგას-

ადამიან. აი, შენის თვალით ნახე (უჩვენებს შეკრულ ხელს) ეს ბარათი მომცა ხელში თუ არა, ის იყო გამოვებრუნდი, როდესაც ოსმალმა თოფი მესროლა.

ოტია. გაბრაზებული) მერე ვერ ეტყოდნი, რომ შენ ჩემი კაცი იყავი?

ადამიან. აბა, როგორ მეთქვა? ვერ გავხედე— შემეშინდა; რომ მეთქვა შენც და მეც გავვამტყუნებდნენ. ლალატობას დაგვწამებდნენ, ამიტომ არა უთხარი-რა და ხომ ხედავ?..

ოტია. ოჰ, ეს-კი მართალია, მართალი! გმადლობ, დიდად დავალებული ვარ შენგან, ეხლა-კი წადი და ხელი კარგად შეახვევინე და ეჭიმსაც უჩვენე.

ადამიან. შვილო, ოტია... ერთი რამ უნდა გითხრა და ნუ გამიწყურები... შენ ჩემს ხელში ხარ გაზდილი!.. შვილო, ნუ გჯერა, რომ ოსმალმა, მაჭმადიანმა დაგინდოს... დღეს ფაშა შენ იმიტომ გეფე-

რება, რომ შენით არის და შენგან სარგებლობას გამოელის... იმან კარგად იცის, რომ უშენოთ იმათი ჯარი აქამდინ მთლად ამოწყვეტილი იქნებოდა... ამიტომაც გეფერება, შვილო!.. ხვალ, თუ შენი შევლა და მასპინძლობა არ დასჭირდა, ზურგს შეგაქცევს და გიმტრობს კიდევ...

მტია. მერე ამით რა გინდა სთქვა!

ხაძია. ის, შვილო, რომ დადიანის წერილს დაუჯერე და შეურიგდი მას. მართალია, შვილო, გული ნაწყენი გაქვს, მაგრამ როცა საქვეყნო, საერო საქმე მსხვერპლს ითხოვს, შენც უნდა დასთმო შენი გულის თქმა... გასწყვიტე, შვილო, კავშირი ოსმალებთან...! შვილო, აგერ სამი თვე გადის, რაც ოსმალების ჯარი მძიმე ხარკად აწევს ჩვენ სოფელს; ხალხი დრტვინავს... მთელი სამეგრელო მოღალატეს გეძახის... ჯავრი და შურის-ძიება კარგია, შვილო, მაგრამ არა ამისთანა საშუალებით... ოსმალების ჯარი, რომელიც შენ აქ დააბინავე, დღეს მთელს ჩვენს ქვეყანას გაოხრებას ემუქრება... ამიტომ გევედრები, შეურიგდი მეფეს და შეერთებულის ძალით განწმინდეთ ქვეყანა ურჯულოებისაგან!..

მტია. კაცი რომ დაბერდება ხელ-ახლად გაბავშვდება!.. შენი საქმეც ავრეა სწორეთ. თუ მაგას გულწრფელად ლაპარაკობ, გირჩევ, თავს ნუ იწუხებ და თუ სხვისაგან ხარ დარიგებული მეტი აღარ გამიბედო მაგის თქმა!..

აღაძია. (წყენით) მე-კი გირჩევ და აწი შემეცნო...
 ღმერთმა ჰქნას რომ ბოლოს არ ინანო... სხვა არა-
 ფერს მიბრძანებ?..

ოტია. იმას გიბრძანებ—მეორედ აღარ გამიბე-
 დო მაგეების მიქარვა და ეხლა-კი გალავანის გასა-
 ლები მომეცი.

აღაძია. მერე რად გინდა?

ოტია. იმად მინდა, რომ დღეის შემდეგ მე
 შენ არ გენდობი, მოიტა!..

აღაძია. (წყენით) როგორც გენებოს ისე მოიქე-
 ცი... აი, ინებე, (აძლევს გასალებს) მაგრამ ეს-კი არ
 გეკადრება, რომ ჩემს ქალარას ასე შეურაცხყოფ!..

ოტია. (გამოართმევს გასალებს და სარტყელზე ჩა-
 მოიკიდებს.) ერთი ეს შემატყობინე, გაიოზ ფალავა
 როგორ გაიქცა?..

აღაძია. დარაჯებს დასძინებოდათ.

ოტია. დასძინებოდათ! მე თქვენ საუკუნოდ
 დაგაძინებთ, მგონი! აქ უნდა იყოს სადმე, უსიკვდი-
 ლოდ მონახეთ!.. გალავანს ვერ გასცილდებოდა...
 სადაც მოასწროთ, მოჰკალით! მარინეს-კი არაფერი
 არ გააგებინოთ. ხომ გესმის!.. მართლა, ეხლა საით-
 კენა სდგას ფალავას ჯარები?

აღაძია. ეხლა აქედან მარჯვნივ ეკის გზისაკენ.

ოტია. ნესტორ ჩიჩუასი?

აღაძია. ჩვენს მახლობლივ ტყე რომ არის, იქ
 ჩასაფრებულან.

ოტია. ლევან ჯაიანისა?

ადაშია. სენაკის გზის ქვემოლ.

ოტია. ოჰ, როგორც ვატყობ ისინი რაღასაც კი აპირებენ... ირგვლივ გარს შემოგვრტყმიან.. ექვი არ არის, რომ იერიშით აპირებენ მოსვლას, მაგრამ ამაოდ!.. ჩემს ციხე—სიმაგრეს ვერაფერს დააკლებენ... რაც გითხარ არ დაივიწყო... თვალი მარჯვედ გეჭიროს ყველაფერზედ!.. (გაღის)

II.

ადაშია და მერე გაღია.

ადაშია. (მარტო) ღმერთო, რა დღეს მოვესწარი?.. როგორ თვალი არ დამიბნელდება... მაგრამ ახია ჩემზედ... სულ ჩემი ბრალია... რას ვაქნევდი აქა? რას მოველოდი? რა-კი შვილი გამექცა, მეც უნდა უკან გამოვდგომოდი... ეხლა, ვინ იცის, ჩემი გიგლა სად არის... ბიჭებმა მითხრეს, გაიოზთან იყო... ვაი ჩემს სიბერეს!.. ვაი ჩემს მოსწრებას!.. (შემოდის გაღია.)

გაღია. (შემოდის ყვირილით) კაცო, რა ღმერთი გიწყრება? აქამდინ რატომ არ მოხველ? რატომ არაფერი შემატყობინე შვილზედ?..

ადაშია. დედაკაცო, რა უთაგბოლო ლაპარაკი იცი?.. კალთაში ხომ არ მიზის გიორგი?..

გადაა. დილაც არ გიზის კალთაში და მერე ვისი ბრალია?.. შენი, სულ შენი ბრალია, შე სულ-წაწყმედილო!.. რად დამიკარგე შვილი, რადა?..

ადაძმა. დადაკაცო, რად იცი ესე ჩაციება? ესრე რომ ყვირი და მაყვედრი, განა ჩემი შვილი-კი არ არის? განა შენზედ ნაკლებად გულსა მწვამს?..

გადაა. აი გულიც დაგეწოს შენა და სულიც! (გადის, ისევ ბრუნდება საჩქაროდ) ფაშა მოდის თავის ურ-ჯულოებით. (გარბის)

ადაძმა. ფაშა?!. (ამ დროს შემოვლენ ფაშა, ყარაოღ-ლი და ჯანვერდი)

III.

ფაშა, ყარა-ოღლი და ჯანვერდი.

ფაშა. ოტია სად არის?

ადაძმა. ეხლავე გეახლებათ, ბატონო ფაშა. (გადის)

ყარა-ოღლი. ფაშა ეფენდი, დიდ შეურაცხყოფად მიმაჩნია, რომ ჩვენ აქა ვართ და მასპინძელი აქამ-დინ არ გამოგვეცხადლა.

ჯანვერდი. მართალია, ფაშა ეფენდი!

ფაშა. რას იზამ, დღეს კიდევ ჩვენი ბატონი ოტია არის, მაგრამ, მაჰმადია მოწყალებ, მალე მო-ვუგრებ მაგას კისერსა!..

ჯანგერდი. და სწორედ ღირსი იქნება თქვენი რისხვისა.

ყანა-ადლი. მართალია, ფაშა ეფენდი.

ფაშა. ჯერ ეს ომი გავათაო და დროისით მოვრჩე ეს საქმე და მერე ოტიასაც მოვუმზადებ ფეშქაშსა!.. რა სულელი ვიქნები, რომ ოტია ხონთქართან წარვადგინო დასაჯილდოებლად! ლუკმა გავარდეს—ჯამში ჩავარდესო, ნათქვამია... თუ წყალობა იქნება ხონთქრისგან, ისევ ჩვენ გვერგოს!..

ყანა-ადლი. მართალს ბრძანებთ, ფაშა ეფენდი!

ჯანგერდი. ქეშმარიტია, ფაშა ეფენდი. (შემოდის ოტია)

IV.

ივანეკე და ოტია მერე გადის და ბიჭი

ოტია. (შემოდის თავის კვრიტ) სალამი, ბატონებო!.. უკაცრავად, ფაშა ეფენდი, რომ დავიგვიანე... მაპატიეთ.

ფაშა. ნურას უკაცრავად, ჩემო ოტიავე, რომ უდროვო-დროს მოვედით და შეგაწუხეთ.

ოტია. აბა რას ბრძანებთ, ფაშა ეფენდი, თქვენი მობრძანება ჩემთვის აღდგომაა.

ფაშა. მჯერა, მჯერა, ჩემო ოტია! მე მისთვის მოვედი, რომ ეს სალამო მეგობრულ მასლაათში და

საქართველოს
ლიტერატურის
აქადემიის
გამომცემლობა

მხიარულებაში გავატაროთ და მასთან საქმეც გავა-
რიგოთ.

ოტია. ბრძანე, ფაშა ეფენდი, მე შენი მონა-
ვარ.

ფაშა. ჯერ ერთი უბრძანე შარბათი მოგვართ-
ვან და მერე საქმეს შევეუდგეთ.

ოტია. დიდი ბოდში, ფაშა ეფენდი... უკაც-
რავად! (დაჰკრავს ხელს.) ჰეი, ბიჭო! (შემოდის გაღია.)
გაღია, შარბათი და ღვინო, მალე! უკაცრავად, ფაშა
ეფენდი! (შემოაქვს ბიჭს შარბათი, ხილი და ღვინო) მიირთ-
ვით, ბატონებო! (ასხამს) ფაშა ეფენდი, მართალია, თუმ-
ცა თქვენი რჯული ღვინის სმას გიკრძალავსთ, მაგ-
რამ, არა მგონია, უარი სთქვათ აი ამ ღვინოზედ. ეს
ერთი საუკეთესო ღვინო გახლავსთ ჩვენში, განთქ-
მული და ძლიერ იშვიათია...

ფაშა. (შინჯავს) მშვენიერია! რა ჰქვიათ მაგ ღვი-
ნოს?

ოტია. ოჯალეშს მოგახსენებენ, ფაშა ეფენდი!
(დაღევს) იცოცხლეთ, ბატონებო, მრავალ წელი-
წადს!..

ფაშა. გმადლობთ ოტია, გმადლობთ. ოჰ, მართ-
ლა იმას გკითხავდი: დღეს ჩვენ დარაჯებს ერთი ვი-
ლაც დაუჭრიათ; ამბობენ შენი კარის კაცი არისო.

ოტია. ჰო, ვიცი, ვიცი; ფიქრი ნუ გაქვსთ,
ფაშა ეფენდი... ის კაცი, რომელიც დაქრეს დღეს,
ჩემი კაცია, ჩემი ლალა გახლავსთ. აი ყველაფერს

ეს აგისხნით. (აძლევს ბარათს) ეს ბარათი სახლთ-სახლად
ცესის როსტომ ჩიქოვანისაგან არის.

ფაშა. (ფაშა კითხულობს და თავს იქნევს) მერე შენ
რა უბასუხე?

ოტია. (გამოართმევს ბარათს და ხევს) აი რა ვუბა-
სუხე. ჩიქოვანი მწერს მთავარს შეურიგდი და ოსმა-
ლოს ჯარი უკუ აქციეო... მე უარი შევეუთვალე!

ფაშა. ყოჩაღ, ოტია, ყოჩაღ! მაჰმადის წვერსა
ვფიცავ, რომ სამეგრელოს ტახტზედ შენ დაგვამს
ჩვენი დიდებული ხონთქარი.

ყარა-ოღლი და ჯანგერდი. (ერთად) მართალსა
ბრძანებს ფაშა-ეფენდი!

ფაშა. მართალია, როგორც მე ვარ მართალი
და ამიტომ ამ სასიამოვნო ამბავს ურიგო არ იქნება,
რომ ეს წვენიც ზედ დავატანოთ!

ყველანი. დავლიოთ, დავლიოთ! (დალევენ ღვინოს)

ოტია. რადგან ასე გამხიარულდით, მინდა უფ-
რო სასიამოვნო ამბავი შეგატყობინოთ.

ყველანი. სთქვი, სთქვი, ოტია!..

ოტია. თქვენ ფაშა-ეფენდი კარგად მოგეხსენ-
ებათ, რომ აქ საყდართან გამოქვაბულის თავი
გამოდის, რომლის გასაღებიც ეს გახლავსთ.

ფაშა. ეს დიდხანია, რაც შენ მითხარი.

ოტია. გითხარით, მაგრამ ვერც გითხარით,
ეს გამოქვაბული ბევრჯელ იცავდა მეგრელების
ქვრივ-ობლებს ოსმალების ჯარებისაგან... ეხლა ეს
გამოქვაბული უყურადღებოდ არის დარჩენილი და

ჩვენ შეგვიძლიან ეს გამოქვაბული სასარგებლოდ გამოვიყვანოთ: ჩვენ ადვილად შეგვიძლიან ამ გამოქვაბულიდან გავიდეთ საჩიჩუოს ტყეში და იქიდან თავს დავეცეთ მეგრელების ჯარს, რომელიც ესლა გარს შემოგვერტყა, თორემ, თუ ჩვენ აქ ვუცადეთ ჩვენს მოსაშველებელს ჯარს, დრო ბევრი გავა; მეგრელები უფრო მხარს შეიმაგრებენ და ბოლოს საქმე ძლიერ გაგვიჭირდება. სანამ მეგრელების ჯარი ცალ-ცალკეა, ჩვენ შეგვიძლიან გავებრძოლოთ, თორემ მერე გაგვიძნელდება.

ფაშა. იყოს შენზედ მაჰმადის კურთხევა! თუ მართლა ეს მოსახერხებელია, საუცხოვო რამ არის და იმედი მაქვს გავიმარჯვებთ.

ოტია. იმედი-კი არა, მე დარწმუნებულიცა ვარ, რომ გაიმარჯვებთ.

ფაშა. ოტია, შენ ისეთს სამსახურს უწევ ჩვენ დიდებულ ხონთქარს, რომ არც-კი ვიცი რითი გადაგიხადო. ჯერ-ჯერობით მიჩუქებია შენთვის ჩემი ხუთი არაბისტანის ცხენები, მიჩუქებია შენთვის ჩემი ჰარამხანიდამ ექვსი მზეთ-უნახავი და იმედი გქონდეს, რომ ხონთქარი შენთვის თავის ხალათსაც არ დაიშურებს...

ოტია. მადლობას მოგახსენებთ, ფაშა-ეფენდი!.. აი რას გირჩევთ: დროს ნუ ჰკარგავთ და ხვალვე შეუდევით ამ საქმეს: ხვალ დაბნელდება თუ არა გაგზავნეთ ხუთასამდი კაცი ყარა-ოღლის წინამძღომ-

Handwritten signature or mark at the bottom of the page.

ლობით, მერე იმას გავაყოლოთ ჯანვერდიც... ასე რომ ათასი კაცი მზად იყოს, მტერს თავს დაესხას, ხოლო ჩვენ იმავე დროს გალავნიდან გავიდეთ და შევებრძოლოთ. ამ რიგათ მეგრი შუაში მომწყვდეული გვეყოლება. ღამეც ხელს შეგვიწყობს და გამარჯვება ჩვენ შეგვრჩება და მერე-კი ადვილად შეგვიძლიან სენაკშიაც გავიდეთ და გზა-გზა ყველა სოფლებში შეკრებილი ჯარი დავატყვევოთ...

ფაშა. კეთილი და პატიოსანი, მშვენიერი აზრია! ამაზე უმჯობესი რაღა იქნება? აბა, ოტია, მაჰმადი იყოს ჩვენი შემწე და შენი მთარველი! (დალევს)

ოტია. იცოცხლეთ, ფაშა ეფენდი, მრავალ წელს! (დალევს ამ დროს გაისმის თოფის სრულა) ეს რა ამბავია? (სამნივე წამოვარდებიან ზეზე)

ფაშა. ხომ არ გვიღალატეს?!. (მეორედ გავარდება თოფი)

ოტია. ვეპ, ეს რაღაც ამბავია!.. ბიკო, ბიკო! ეპი, ადამია!..

ბაჭა. (შემოდის) რას მიბრძანებ, ზატონო?

ოტია. რა ამბავია, თოფი ვინ გაისროლა?

ბაჭა. ვილაც გალავანზედ ასულიყო და ადამიამ თოფი ესროლა, იმანაც უპასუხა და ადამია ცოტად დაიქრა. (ამ დროს შემოვარდება გაღია და ოტიას წინ დაიჩოქებს)

V.

ივანიკე, გაღია და მერე ადამია.

გაღია. (ღრიალით) ბატონო, ჩემო ხელმწიფეევ... ქმარი მომიკლეს, შვილი მომიკლეს, მამამ შვილს თოფი ესროლა, შვილმაც ტყვია დაუბრუნა... მიშველეთ, თქვენი ქირიმე, მიშველეთ...

ოტია. გონს მოდი, ბებერო, რაღას ღრიალებ?...

გაღია. ჩემი შვილი, ჩემი გიორგი მომიკლეს... მერე ვინ მოჰკლა? — მამამ მოჰკლა, მამამ... მიშველეთ, ან მეც მომკალით მასთან!

ფაშა. მე არაფერი მესმის!... რომელი შვილი? რას ამბობ? (შემოდის ადამია ხელ შეხვეული, დაღვრემილი.)

გაღია. (მივარდება ქმარს) ვუი, ვუი ჩემს თვალებს, ცოცხალი ხარ, ცოცხალი, შე უღმერთო... გიორგი... ჩემი შვილი... ისიც ცოცხალია?

ოტია. კარგია, გეყოფა ამდენი ღრიალი!.. რა იყო ადამია! რა მოხდა?

ადამია. (ყრუდ) არაფერი, ბატონო... გაღავანზედ ვილაც ასულიყო. მე სიბნელეში ვერ გავარჩიე. დაუძახე, ხმა არ გამცა, ვესროლე და იმანაც მესროლა და დამჭრა. ამ დროს უეცრივ ცეცხლი გააჩაღეს და მე აშკარად დავინახე, რომ ჩემი შვილი გიორგი იყო, მგონი ისიც მძიმედ დაიჭრა, თუ-კი მკვდარი არ არის!..

გადაა. (ტირლით) აი, დედამიწა გასკდეს და თან ჩაგიტანოს შე უღმერთო, შვილის მკვლელი!.. ვუი, ვუი, რა დღეს მოვესწარი, რა დღესა!..

ოტია. გადაა, გაღი აქედგან, ნუ ღრიალებ-მეთქი!

გადაა. (ოტიას) შვილო, დაგავიწყდა, რომ მე გაგზარდე, ძუძუს გაწოვებდი?

ოტია. კმარა, ნუ ყბელობ, გაეთრიე აქედგან!

ადაშია. დედა-კაცო, არ გესმის, გაეთრიეო?..

გადაა. მე კი გავეთრევი, მაგრამ ღმერთი მოგთხოვთ მაგიერს!.. ჩემო შვილო, ჩემო გიორგი, ვუი შენს დედას, ვუი შენს მშობელს!.. (გაღის)

ფაშა. შენ, ადამია, ყოჩალი ყოფილხარ და ყოჩაღადაც მოქცეულხარ, ამისთვის შენთვის ხუთი ოქრო მომიცია.

ადაშია. ბატონო ფაშა, შვილის სისხლი ოქროთი არ შეისყიდება,—ამიტომ ნურას უკაცრავად, თუ თქვენი საჩუქარი არ მივიღო.

ფაშა. როგორც გინდოდეს, მაგრამ, როდესაც უფროსი საჩუქარს და წყალობას გაძლევს, სილაც რომ იყოს უნდა მიიღო.

ოტია. მართლა რომ ყოჩაღად მოქცეულხარ, ადამია. მართლა, შენ გამოცდილი კაცი ხარ: როგორა ჰფიქრობ? ხომ არაფერს გვიპირებს მეგრელთ ჯარი?..

ადაშია. ბევრს ვერაფერს გვიზამენ, მაგრამ შედრამები და კომედები. ვ. გუნიია

გვაწუხებენ-კია, ჩიჩუას და ხეციას ჯარი გალაფჩეს
დიდი კარების პირდაპირ დაბანაკებულა...

ფაშა. მე იმათ მალე ავაბანაკებ. ცოტა დამა-
ცადეთ და დაგანახვებთ იმათ ვაჟაკობას; მინც, რაც
უნდა იყოს, სიფრთხილეს თავი არ სტკივა.

ოტია. თქვენ, ფაშა-ეფენდი, ფიქრი ნუ გაქვსთ...
სიფრთხილე მე მომანდეთ. ფაშა ეფენდი, ნება მი-
ბოძეთ ერთი ჩვენებულად—ყანწით გეახლოთ თქვენი
სადღეგრძელო!

ფაშა. სიამოვნებით, სიამოვნებით!

ოტია, იცოცხლეთ, ფაშა ეფენდი, მრავალ ქა-
მიერ! (დალევს)

ფაშა. გმადლობ, ფაშა ოტია! (დალევს. ყველას
ღვინოეტყობა.) ეხლა შენ იცოცხლე, ფაშა ოტია!..

ეველანა. იცოცხლეთ, იცოცხლეთ! (დალევს)

ფაშა. ადამია, შენ არც ჩემი და არც ოტიას
სადღეგრძელო არ დაგილევია!..

აღამია. მე ღვინოს არ გეახლებით, ფაშა ეფენდი!

ფაშა. რატომ, გიაურო? მე თუ ვსომ—შენ რა
გიჭირს?

აღამია. ჩვეულებამ იცის, ფაშა ეფენდი.

ფაშა. სულელური ჩვეულება გქონია.

აღამია. ზოგს რა მოსწონს და ზოგს რა...

ეველანა. (იცინიან) მართალია, მართალი!

ფაშა. ეხლა ჩვენ, ოტია, სულ ჭამა სმაში
ვართ.

ოტია. მაშ რა ვქნათ, ფაშა ეფენდი? როცა გვაქვს—თავს პატივი უნდა ვცეთ, როცა არა გვექნება—გავისარჯნეთ ღ შოვნას ვეცადნეთ... ჯერ, ღვთის წყალობით, ხომ სახლში ვართ, ამიტომ ვსვათ და ვილხინოთ, შევექცეთ და ვიმხიარულოთ... ხოლო როდესაც ბრძოლის ველზე ვიქნებით—მაშინ ვიბრძოლოთ!..

ფაშა. მართალია, მართალი, ფაშა ოტია! ექვხლა ჩვენც წავიდეთ!.. (წამოდგება, მასთან წამოდგებიან ჯანვერდი და ყარა-ოღლიც) მივხედოთ ჩვენს ქალებს, თორემ უჩვენოთ ძლიერ მოსწყინდებათ. ოტია, სამეგრელოში მე ისე არაფერი მომწონს, როგორც ქალები. მთელი ქვეყნის ზურგზე არ მოიპოვება ისეთი ქალები, როგორც ამ კურთხეულ ქვეყანაში... მართლა, შენი გამოგზავნილი ქალი მშვენიერი რამ არის, ხოლო ცოტა ანჩხლია... არ მომეკარა!..

ყარა-ოღლი. } მართლა, ძლიერ ანჩხლია!
ჯანვერდა. }

ფაშა. (აჯავრებს) მართალია, ანჩხლია!.. ერთი მითხარით, თქვენ საიღამ იცით, რომ ანჩხლია?

ოღლი. აკი თქვენ თითონა ბრძანეთ, ფაშა ეფენდი.

ფაშა. ჰო, მართლა, სულ დამავიწყდა, რომ მე თვითონა ვსთქვი... მაშ ეხლა-კი წავიდეთ... ძალიან მაგარი ღვინო-კი ყოფილა შენი ოჯალეში. ნახვამდინ, ოტია, ფაშა ოტია!.. (თავს უკრამენ ერთმანეთს)

ოტია. ნახვამდინ! ღამე კარგად ყოფნისა, ფა-

შა ეფენდი! (მიაცილებს კარებამდინ) ადამია, გზა მიუ-
 ნათე, სინათლე მალე! (გადიან ყველანი ოტიას გარდა)
 ესეც ასე! ჩემი ვარსკვლავი ჯერ კიდევ ანათებს,
 ჯერ არაფერს არ შემოჟღერებლავს... და ვგონებ,
 რომ მალე მივალწევ ჩემ საწადელს!.. (ზედი-ზედ ლევს
 ღვინოს და მერე ჩამოჯდება) ნეტა მალე-კი მოვრჩე ამ
 ჩემ საქმეს!.. ისეთი ცუდი და აუტანელი არა არის-
 რა, როგორც ლოდინი... დღე დღეს ასწრობს და
 ბოლო-კი არსადა სჩანს!.. გული ძაგძაგითა სკდება და
 რაღაც უცნაურად გითრთის მთელი სხეული... სწუ-
 ხარ, შიშობ და სულ ელი და ელი!.. (დალევს ღვინოს)
 კარგი მოგონებაა ეს ღვინო; ეს რომ არ იყოს, რა-
 ლა ეშველებოდა ადამიანს? (დალევს) მაშ ხვალ დილით
 ჯარს გავგზავნი... (დალევს) კარგია, ძლიერ კარგია...
 რა სერი იქნება ნათლის მცემლის ტაძარში? ბე-
 რები, ბერები... ხა! ხა! ხა! სულს ვინახავთო... ვნა-
 ხოთ ხვალ როგორ შეინახავთ ან სულს, ან ხორცს?
 (დალევს) ჩინებული ღვინოა... (თვრება ნელ-ნელა) ჰო,
 იმას ვამბობ, ხვალ ვნახავ იმათ სერს!.. მე... მეც...
 მე ვნახავ... ვინც გამეჯიბრება სულ ძირიანად აღმოვ-
 ფხვრი! (დალევს) ღვინო-კი არ ათრობს კაცს, არა-
 მედ ართობს!.. (ეძინება) ჰო, იმას ვამბობ... ოჰჰ, ღვი-
 ნოს... ძალღი არ დაჰყეფს-მეთქი!.. (დალევს) ასეა ჩვე-
 ნი სიცოცხლე... ყველა იკბინება და ვინც უფრო
 მეტს ჰკბენს—ბურთი და შეიდანაც იმისია... ღვინო
 კი დასალევია და არა საკბენი... ჩინებულია... სა-

წყალ მარინეს ეშინიან... ძლიერ ვუყვარვარ!.. ცო-
ტას კიდევ ასე ვიქნები და მერე გალავანს ვნახავ...
დარაჯებმა არ მიღალატონ!.. გიორგი მოუკლავს მა-
მას... საწყალი ადამია... ყველა იკბინება... მამა და
შვილი... ოჰ, გაიოზი ვერსად წამივა... სამეგრელოს
ტახტი მეკუთვნის... ფაშა ოტია... ტახტი... არ გად-
მოვარდე... ხელს ნუ მკრავ!.. (იზმორება) ფაშა ოტია...
ხონთქარი... ტახტი... იკბინება... ჰა... ჰა... (ამთქ-
ნარებს) გალავანი... გასაღები... ოტია... ფაშა... სა-
მეგრელო... (ეძინება. სიჩუმე... გამოდის ნელა მარინე, აღელ-
ვებული. ეს სცენა ბოლომდის ჩუმად მიდის.)

VI.

იგაგე, მარინე და მერე გაიოზი.

მარინე. დაიძინა... ღვინო მოეკიდა... სძინავს,
მაგრამ ვერ მივალ... მუხლები მიკანკალებს... ფეხები
მეკეცება... აბა, როგორ მოვპარო გასაღები? აი,
აგერ გასაღებიც! (წინ წაიწვეს) მივიღე?.. არა, მეშინიან,
გაიღვიძებს... იქნება გაიოზმა მომატყუილოს და
უღალატოს... იქნება?.. არა, არა... არ შემიძლიან...
წავალ და ვეტყვი, აქ არა აქვს-მეთქი, სხვა გზით
გავატარებ... ღმერთო, რომ არ ვიცი სხვა გზა! სულ

ერთია, სულ ერთი... მაინც ხომ უნდა უშველო ძმას, მაგრამ ამას გასაღებს ვერ მოვპარავ!.. არ შემიძლიან, არა!.. (გადის საჩქაროდ. სიჩუმის შემდეგ შემოდის გაიოზი.)

გაიოზ. სად არის აქამდინ მარინე? ხომ არ მომატყუილა? ღმერთო დიდებულიო, რაები არ გავიგე ამ საღამოს! (დაინახავს ოტიას და შეკრთება.) აჰა!!.. ესეც აქ ყოფილა! რა კარგი დროა... ეხლა ჩემს ხელშია! (მიუახლოვდება) სძინავს! ოჰ გულო, რამ აგაძგერა? რამ შეგაშინა!.. მაშ შენა ბრძანდები, ვაჟბატონო, ჩემი ოჯახის გამაუბატიურებელი? შენა ბრძანდები ჩვენი სამშობლოს მოღალატე და გამყიდველი?.. მაშ შენგნით ვართ ამდენი ქრისტიანები შეწუხებულნი? ეგ შენა ხარ რომ გვღალატობ და სამაგიეროთ ხონთქრისაგან ჯილდოთ სამეგრელოს ტახტს თხოულობ?!. რა მადა გქონია, რა გაუმადლარი ყოფილხარ?.. ხა! ხა! ხა!.. ხედავთ რა მოსდომებია?!. შე უგუნურო და ბოროტო, ვსთქვათ, რომ ტახტზე კიდევ ახველი, განა გამაგრდები მირონ ცხებულ ტახტზე?.. და თუ გამაგრდი კიდევ, ჩვენ რაღას გვეუბნები?., ნუ თუ გგონია, რომ ჩვენი ხალხი ადვილად შეგარჩენს ამ გვარ საქციელს? ცოტა ანგარიში შეგცდენია (ოტია გაინძრევა) ოჰ, როგორ აწუხებენ სიზმრები! ნეტავი რას ხედავს სიზმრებში?.. იქნება ხედავს როგორ იმარჯვებს ჩვენს ხალხზე, ან იქნება ტახტხედ ზის და მეფედ ლამობს თავის თავსა!.. ოჰ, რა მა-

ლე ჩაგიქრობ მაგ ტკბილ ოცნებას, როგორ მალე ჩამოგავდებ მეფის ტახტიდან! (მიუახლოვდება ნახევრამდე ხანჯალ ამოღებული) დიახ, მე შენ გავაქრობ და ამით შვებას მივცემ ჩემს ქვეყანას!.. (მოიქნევს ხანჯალს) მაგრამ არა, სძინავს! (უკან დაიწევს) მე ქურდი არა ვარ და ამიტომ სიცოცხლეს არ მოგჰპარავ, არამედ ძალით წაგართმევ!.. გასაღებიც აგერ ჰკიღია... ჰო, მეც ეგ მინდოდა! გავაღვიძო! (მიუახლოვდება და დაძახება უნდა, ამ დროს უეცრივ გამოდის მარინე და სწრაფად ხელს სტაცებს ძმას. ეს სცენა ბოლომდინ ჩუმად თავდება.)

მარანე. ოჰ რას სჩადი?! წავიდეთ აქედგან, წავიდეთ!

გაიოზ. (მღელვარე) როგორ?.. აქ ვიყო, ასე ახლო და წავიდე!..

მარანე. გაიოზ, თუ ჩემი სიცოცხლე გინდა, წავიდეთ მალე!..

გაიოზ. (ფიქრის შემდგომ.) კარგი, წავალ, მაგრამ გასაღები!..

მარანე. არა, არ შემიძლიან...

გაიოზ. მალე, არა მცალიან!

მარანე. ძმაო, შემიბრაღე!

გაიოზ. მალე ჩამოხსენ გასაღები!

მარანე. არ შემიძლიან, ხელები მიკანკალებს...

გაიოზ. (იძრობს ხანჯალს და მიუახლოვდება) იქნება გინდა, რომ მე თვითონ მოვსხნა?..

მარანე. შესდექ!.. მე... ეხლავე! (მივა ნელა ოტიას-

თან, მოხსნის გასაღებს და მიცემას ვერა ჰბედავს.)

გაიოზ. მოიტა!

ძარანე. მოგცე?..

გაიოზ. (მკაცრად) მოიტა მალე!

ძარანე. (აძლევს გასაღებს. თვალეზზე ხელებს იფარებს და ოტიას წინ მუხლზე დაეცემა) ოჰ ღმერთო, ღმერთო!.. (ქვითინებს.)

გაიოზ. არა, არა, შენ ხუმრობ!.. წამოდეგ, ამასთან ვერ დაგტოვებ, უთუოდ გააღვიძებ და ყველაფერს ეტყვი... დეე, მოისვენოს! ადექ მალე და გამაცილე, გზა მიჩვენე!.. არ გესმის, წამოდექ-მეთქი! (ძალადააყენებს) წამომყევ მალე!.. (ოტიას) შენ-კი იძინე საზიზღარო, სანამ მე თვითონ არ მოგთხოვო პასუხი შენის ბიწიერებისათვის!..

ძარანე. ძმაო, ძმაო!..

გაიოზ. წამომყევ! (ძალად მიათრევს. გადიან.)

შარდა.

მოქმედება მეოთხე

დარბაზი ოტიას სახლში, შუაში და გვერდზე კარები, ტახტი ხალიჩებით და მუთაქებით მორთული. კედლებზე იარაღები. სალამოს დროა.

I.

ოტია, ფაშა და ჯანგერდი სხედან.

ფაშა. მე ყველაფერს წარმოვიდგენდი, ყველაფერს ვიფიქრებდი, ოტია, მაგრამ ეს-კი არ მეგონა, რომ შენ ეგრე გულ-ცივად მოეკიდებოდი ჩვენს საერთო საქმეს!.. მე მუდამ გეუბნებოდი, სიფრთხილეს თავი არა სტკივა, ყურ-მარჯვედ იყავ, თორემ განსაცდელში ჩავარდებით-მეთქი და, მართლაც, ასე მოხდა. კიდევ კარგია, რომ ჩემმა დარაჯებმა დროზედ შეამჩნიეს მტრის ხერხი, თორემ სულ ერთიანად ამოგვჟლეტდნენ... ოტია, რაც უნდა იყოს, თუ ჩემი და ჩემი ჯარის საქმე ცუდად წავიდა, არც შენ დაგადგება კარგი დღე. შენც კარგად უნდა იცოდე, ოტია, რომ ჩემი და შენი ბედ-იღბალი ისე გადახვლან-ჯული არის ერთმანერთთან, რომ ერთის უბედურება მეორეს არამც და არამც არ გაახარებს!..

ჯანგერდი. მართალია, ყველა თქვენი სიტყვა ჭეშმარიტია, ფაშა ეფენდი! და მიკვირს რომ ოტიას-

თანა ჭკვიანი კაცი მაგას ვერ მიმხვდარა, რომ ჩვენი ლალატი ხერს არ დააყრის!..

ოტია. დიდებულო ფაშა ეფენდი და თქვენც პატივცემულო ჯანვერდი; ისე სასტიკად არავინ სტუქსავს ჩემს თავს, როგორც მე... ისე კარგად არავის არ ესმის ჩემი საქმე, ჩემი სიკეთე და ბედნიერება, როგორც მე... ყოველისფერი, რაც თქვენა ბრძანეთ, სულ ჭეშმარიტია, მაგრამ ეხლა რა გაეწყობა. ეხლა შენანება გვიანლა არის!.. არ ვიცი, ვერ მივმხდარვარ, ის წყეულები როგორ შემოვიდნენ...

ფაშა. მაშ გასაღებით არ უსარგებლნიათ?

ოტია. ეს აშკარაა, რომ გასაღები იმათ ხელთ არა ჰქონიათ, თორემ გაიქცეოდნენ... მეც ეს მაკვირვებს გასაღები თუ არ იმათ მაშ ვის ენდომებოდა...

ფაშა. ექვი ვისზედა გაქვსთ?..

ოტია. ექვი მაქვს და დარწმუნებულიცა ვარ, რომ ეს ადამიას საქმეა, იმის მეტი არავინ შეგულება აქ მოლალატედ.

ფაშა. მე-კი სულ სხვას ვფიქრობ: ადამია მაგას ვერ იზამდა და ვერც გაბედავდა... ის ბერიკაცი ძლიერ ერთგულია შენი.

ჯანვერდი. მეც ასე მგონია.

ოტია. მაშ მეტი ვინ იქნება, ფაშა ეფენდი? ჩემს ახლო კაცად მხოლოდ ის არის!.. იმის ცოლი და ჩემი მშვენიერი მარინე... ამათზე ექვის მიტანა ცოდვაც არის!..

ფაშა. ვინ იცის!.. ერთი ეს მითხარ: მარინემ იცოდა, რომ მისი ძმა ამას წინეთ დაქვრილი იყო და მერე რო გაიქცა?

ოტია. არა, არაფერი არ იცოდა!

ფაშა. არც ის იცის, რომ წუხელის დავიჭირეთ მისის მხლებლებით?

ოტია. არაფერი არ იცის და არც ეცოდინება...

ჯან-გერდა. ბოლოს ხომ უნდა გაიგოს.

ოტია. აშკარაა, რომ გაიგებს, მაგრამ მე თავს გავიმართლებ. გაიოზის სიკვდილს თქვენ დაგაბრალვებთ, ფაშა ეფენდი.

ფაშა. სხვისი ხელით ნარი გლიჯო? კარგია თქვენმა მზემ...

ოტია. მე რომ არ ვყოფილვიყავი, თქვენ მაინც არ აცოცხლებდით გაიოზს!..

ფაშა. ვინ იცის? იმისთანა მშვენიერი დის პატრონს ყველაფერს მიუტევებენ და აპატიებენ...

ოტია. რა დროს შეცოდება და პატიებაა, ფაშა ეფენდი! ყველა გაურჩევლად, ვინც უნდა იყოს, თუნდა ცით ჩამოსული ანგელოზი, უნდა დაისაჯოს, რაკი ჩვენი მტერია. გაიოზ ფალავა მეტად საშიშოა ჩვენთვის და იმისი თავიდან მოშორება თითქმის ნახევარი გამარჯვებაა!

ფაშა. ასე თუ ისე ყველას თავს გავაგდებინებთ.

ოტია. მე კიდევ შევატყობინე ტყვეებს, რომ ხვალ გათენებისას სიკვდილით დაისჯებიან...

ფაშა. კარგი გიქნია... მადლობა მაჰმადის სახელს, რომ მისი წყალობით წუხელ გადავრჩით! ოტია, ყველას გამოჰკითხე გასაღების თაობაზე. ყველას ყურადღება მიაქციე!.. მოლალატე რომ გვირეგია ექვი არ არის... დროით უნდა მოშორება, თორემ მერე გვიან-ლა იქნება!.. (შემოდის ყარა-ოღლი)

II.

იგინიკე და ყანა-ოღლი

ყანა-ოღლი. იყოს წყალობა მაჰმადის თქვენზედა.

ფაშა. რას მეტყვი, რა იცი, რა შეიტყე?!.

ყანა-ოღლი. ეხლა საკანიდამ მოვდივარ; ბევრი ვეცადე, ბევრი მუქარაც მოვიხმარე, მაგრამ ვერა გავაწყე-რა, ვერაფერი გავიგე; გასაღები არ აღმოჩნდა, ყველა გავაჩხრეკინე, მაგრამ ამაოდ...

ფაშა. გაიოზ ფალავა რას ამბობს?

ყანა-ოღლი. სწორედ რომ მამაცი და გულადია ის ცხონებულის შვილი, ნამდვილი გურჯია!.. არც ერთს ჩემს კითხვაზე ხმა არ ამოიღო. როცა სიკვდილით დავემუქრე მაშინ მიპასუხა: თუ გამარჯვება ვერ გიჩვენეთ, სიკვდილს მაინც გმირულს დაგანახვებთო, გასაღებს ტყულად ნუ ეძებ, ვერ იპოვნო, გასაღები ოტიას აქვს და ჩვენ იმან შემოგვიშ-

ვა გალავანშიო. ოტია ან თქვენ გლალატობთ ან ჩვენ გვატყუებსო!

ფაშა. რაო?!!

ოტია. ეს რომ ცილის წამებაა—ეს აშკარაა. გაიოზი, იმის გარდა რომ მამაცია, ქვეიანიც არის კიდევცა; ამ ხერხით იმას უნდა, რომ ჩვენ ერთმანერთს წაგვაჩხუბოს და საქმე და დრო მოიგოს...

ფაშა. ასეა თუ ისეა—შენ, ოტია, ეცადე, რომ გასაღები აღმოჩნდეს, თორემ ასე ყოფნა შეუძლებელია. კაცი ყოველ წუთს ელოდე თავს დასხმას და არ იცოდე საიღამ გეტაკება მტერი... (ჯანვრდს) ამას თვალყური ადევნეთ, თორემ გაგვყიდის. (მალა) ეხლა წავიდეთ, დაათვალიერეთ დარაჯები, თორემ ეს აღგილი ჩვენ ხაფანგად გადგვექცევა!..

ოტია. ესწუხვარ ფაშა ეფენდი, რომ გასაღების დაკარგვა ასე გაწუხებთ მერწმუნეთ, რომ გასაღები გალავნიღამ გარედ გასული არ იქნება, თუ აქვსთ ისევე იმათ—ამიტომ საშიშო არაფერი არა არის-რა.

ფაშა. მეც ასე მგონია, რომ გასაღები აქ იქნება... (ჯანვრდის) თუ რამე შეგვემთხვა—პირველს ამას გავაგდებინებ თავს! (მიდის) ნახვამდის... აბა შენ იცი, ოტია!.. (გაღიან სამნივენი ოტიას გარდა)

ოტია. (გააცილებს) ნახვამდინ, ბატონო! (მარტო) ნეტა ვიცოდე, ვინ მომპარა გასაღები, ვინ გამომქრა ყელი?.. ფაშაც ექვით მიყურებს და მართალიც არის... მე, იმისი რომ ვიყო, უარეს ვიზამდი... ოჰ ჩემო ვარსკვლავო, ჯერ ნუ ჩაქრები, ჯერ არც-კი

განათებულხარ და ლამობ ჩაქრობას!.. არა, ვერ
 კიდევ იმედია... ვიზოენი ქურდს, ვიზოენი უსიკვდი-
 ლოდ და მაშინ—ვაი იმისი ბრალი! რა თქმა უნდა,
 ადამია იქმნება!.. აბა იმის მეტი ვინ გაბედავდა? ვი-
 თომ მარინე? არა, ეგ შეუძლებელია! მარინემ არც-
 კი იცოდა გაიოზი აქ იყო თუ არა, თორემ აქამ-
 დინ რა გააჩუმებდა?.. არა, არა, ეგ შეუძლებელია.
 აბა ვნახოთ ადამია რას მეტყვის!.. (ეძახის) ჰეი, შე-
 მოიყვანეთ ადამია! (შემოჰყავთ ორ ბიჭს გაფითრებული
 და დათოკილი ადამია.)

III.

ოტია და ადამია.

ოტია. (მკაცრად.) შენ კიდევ უარზე დგეხარ და
 არ ამბობ ვის მიეცი გასაღები?

ადამია. (ფერ მიხდილი) ბატონო, მითქვამს და
 ვიტყვი კიდევცა, გასაღები არა მქონია და მაშასადამე
 ვერავის ვერ მივცემდი...

ოტია. სტყუი, მიჰქარავ! გუშინ ღამ შენ, მარ-
 თალია, ჩამაბარე გასაღები, მაგრამ მე დამეძინა და
 შენ მომპარე; აქ შენს მეტი არავინ იყო... გირჩევ-
 ნია მართალი სთქვა, თორემ სულ ერთია, რასაც
 ნებით არ იტყვი—ძალად გათქმევინებენ... შენ ხომ
 იცი ჩემი სასტიკი წამება: მკვდარსაც-კი აალაპარა-
 კებს... მაშ გირჩევნია ვასტყდე!..

აღაძმას. შენი ნებაა—გინდა მაწამე, გინდა მარცხი კალი; მე სრულებით შენ ხელთა ვარ, მაგრამ, ვფიცავ ყოვლად შემძლებელ ღმერთს, თუ-კი გჯერა ჩემი ფიცი, მე გასაღები არ მომიპარავს!.. აბა თითონ დაფიქრდით, რომ მომეპარა, ვისთვის უნდა გადამეცა?! დარაჯებს ჰკითხეთ, თუ მე სადმე გავსულვარ, ან მინახავს ვინმე...

ოტა. ვკითხე კიდევ და მითხრეს—გალავანზედ ვნახეთო.

აღაძმას. მართალი უთქვამთ, ხოლო გალავანზე დარაჯების დასათვალისწინებლად ვიყავი, როგორც ყოველთვის.

ოტა. მაშ გაიოზი თავის მხლებლებით საიდგან შემოვიდა, თუ არ შენის შემწეობით?..

აღაძმას. ბატონო, გასაღები რომ ჰქონოდა ხომ კარებიდამ შემოვიდოდა და გავიდოდა კიდევ. სოფელი დიდია, ბატონო! რად გგონიათ, რომ ყველგან სწვდება ოსმალოს დარაჯები, ზოგან სძინავთ კიდევ; თქვენც ხომ იცით, როცა გაიოზი გაიქცა, თურმე აქ იმალებოდა საღლაც თავის კაცებითა.

ოტა. მერე შენ ვგ არ იცოდი?

აღაძმას. არა, არ ვიცოდი.

ოტა. სტყუი! მაგეებით შენ თავს ვერ გაიმაჩთლებ.

აღაძმას. მე თავს არც ვიმაჩთლებ; მე მართალი ვარ.

ოტია. მაშ არ იტყვი ვის მიეცი გასაღები?

ადაშია. არავისთვის არ გადამიცია.

ოტია. მაშ რად მომპარე?

ადაშია. არც მომიპარავს.

ოტია. სტყუი, მიჰქარავ!

ადაშია. (ამაყად) თუ ვსტყუი, რაღას მკითხავ, ბატონო!

ოტია. (გაცეცხლებული) სტყუი, შე ქოთაკო! გირჩევ მალე გამოტყდე, სანამ გულ-დამშვიდებით ვარ, თორემ ვაი შენს სიცოცხლეს! თუ გავჯავრდი, სულ ასო ასოდ დაგშლი, ნელ ცეცხლზე დაგწვავ... ტანჯვისაგან გაგაგიყებ!..

ადაშია. რაც მე ვიტანჯე და გადავიტანე ამაზე უარესი რაღა ტანჯვა უნდა მომაყენო; ტანჯვისა მე არ მეშინიან; მე მხოლოდ იმას ვშიშობ, ვაი თუ ღმერთმა სამაგიეროდ პასუხი მოგთხოვოს, თორემ ჩემი უძლური ძვლები დიდი ხანია რაც სიკვდილს ელიან და რაც მალე მოვრჩები ამ წუთი სოფელს — მით უფრო კარგია...

ოტია. მაშ არ იშლი და კიდევ უარზედა ხარ? კეთილი. ჰეი, ყარაგიოზ! (შემოდის თურქი) წაიყვანე ეს და აწამე!.. აწამე იქამდინ სანამ-კი შესაძლებელია. ღმერთი არ გაგიწყრეს, არ მოჰკლა! ისე ნელ-ნელა აწამე — თუ გინდ ასი წელიწადი, მაგრამ არ მოჰკლა კია, რომ სიკვდილი ენატრებოდეს!..

ადაშია. სიცოცხლე რა ხანია მომბეზრდა და სიკვდილი მართლაც რომ მენატრება. მხოლოდ ერთ-

საგთხოვ, ბატონო: თუ ქრისტიანე ხარ და სახარება გწამს, ეს მოწყალეობა მიყავი უკანასკნელად: მღვდელი მომგვარე, რომ ვეზიარო!..

ოტია. მე ვიქნები შენი მღვდელი, მე მეტყვი აღსარებას, მევე გაზიარებ!

აღაძმა. რა ვქნა, ღმერთი დიდია; ის ყველაფერს ხედავს... ზოლოს არ ინანო, ბატონო! ღმერთმა შეგინდოს და გაპატიოს!

ოტია. მალე გაიყვანეთ! (ისმის მარინეს ხმა)

მარან. ხმა (კულისებიდამ) გამიშვით.. უნდა ვნახო!

ოტია. (წამოდგება და მიდის) წაიყვანეთ მალე და აწამეთ! (გაღის)

აღაძმა. წავიდეთ... ღმერთო შენ მომხედე!.. (ამ დროს შემოდის მარინე)

IV.

აღაძმა და მარანე.

მარანე. (შემოდის აღშფოთებული) სად მიჰყევხართ, მოიცა!.. ოტია სად არის?

აღაძმა. ქალბატონო, ნუ სწუხართ...

მარანე. არა, მე ეს არ შემიძლიან!.. როგორ იქნება!!.. როგორ, შენ უნდა გაწამონ, უმანკო, უცოდველი კაცი? არა, მე არ შემიძლიან!..

აღაძმა. (აბლო მივა) ჩუმად იყავით, ღვთის გუდრამები და კომედიები. ვ. გუნია

ლისათვის. მე ყველაფერი ვიცი: გასაღები თქვენ მოიპარეთ და გაიოზს გადაეცით. მე ყველაფერი ვიცი და ხმას ნუ ამოიღებთ, თორემ დაიღუპებით!..

ძანანე. როგორ?.. მაშ შენ ჩემს მაგივრად უნდა დაიტანჯო?.. არა, ადამია; მე, მართალია, ცუდი ვარ, მაგრამ არც ისე სულ-მდაბალი ვარ, რომ ჩემი გულისათვის უმანკო ბერიკაცი ვაწამებინო!.. ეხლავე ოტიას ვეტყვი ყველაფერს!..

აღაძია. ღმერთმა ნუ ქნას, რომ თქვენ გამოტყდეთ! თქვენი სიცოცხლე საჭირო იქნება ძმისათვის...

ძანანე. გაიოზი ახლა განთავისუფლებულია... ის ეხლა შორს იქნება აქედგან...

აღაძია. უბედურებაც ეგ არის, რომ საბრალო თქვენი ძმა აქ არის. წუხელის დაიჭირეს თავის მხლებლებითა... საკანშია ხელ-ფეხში ბორკილ გაყრილი...

ძანანე. (გაოცებული) როგორ, მართალს ამბობ? გაიოზი საკანშია?!.

აღაძია. დიად საკანშია გაიოზიც, ჩემი გიორგიც და ორმოცამდე რჩეული ბიჭები... ეხლა თქვენ იცით, თუ რასმეს უშველით: ხვალ დილით ყველას ჩამოახრჩობენ!..

ძანანე. (შეჰკივლებს) რა სთქვი, ადამია!! ღმერთო, ეს რა მესმის, რა მესმის!!.

აღაძია. ამიტომ საჭიროა თქვენი თავი... ჩუ-

მად იყავით! კრინტიც არ დასძრათ ოტიასთან გასაღების შესახებ...

მარინე. ადამია, მაშ რა ვქნა, შენ რომ გაბრალებენ?!

ადამია. ნუ სწუხართ, ქალბატონო! მე მიკისრნია ჩემს თავს გასაღების მოპარვა... მე რა მიშავს!.. მე კარგა ხანი მიცხოვრნია ქვეყანაზე... ჩემის სიკვდილით არავის არაფერი არ დააკლდება!.. თქვენ ნუ სწუხართ, მე ფეხი უკვე სამარეში მიდგას და სულ ერთი არ არის დღეს მოვკვდები თუ ხვალ!.. მე მხოლოდ ერთსა გთხოვთ: ჩემს ბებერს მიხედეთ— თქვენს გადიას... ის საცოდავი სულ გაგიჟდება... თუ ღმერთმა ინება და გიორგი ცოცხალი ნახოთ, უთხარით, რომ უკანასკნელი ჩემი სურვილი იმაზე ჩემი ლოცვა-კურთხევა იყო... მერე... მერე... ოტიასაც უთხარით, რომ მე გამყიდველი არ ვიყავი, არ ვიყავი მოღალატე... მაგრამ მაგას ჯერ ნუ ეტყვით. თქვენ თქვენს ძმაზე, გაიოზზე სთხოვეთ; გაიოზი არ დაჰკარგოთ!.. ჩვენი ქვეყნისთვის გაიოზი ძვირფასი კაცია!.. მშვიდობით, ნუ სტირით, ნუ!.. მე არა მიშავს-რა... იყოს კურთხევა ღვთისა თქვენზე, ჩემს გიორგზე, ყველა ქრისტიანზე და ჩემს უბედურ ქვეყანაზედაც... მშვიდობით... მშვიდობით!.. (გაღის საჩქაროდ და უკან გაჰყვებიან ბიჭები.)

მარინე. (მარტო) ღმერთო, ეს რა ამბავია ჩემს თავზე!.. რა საშინელი ყოფაა ჩემი ყოფა! არ შე-

მიძლიან რომ უმანკო ბერიკაცის სისხლი დაიღვროს... უნდა გამოვუტყდე ოტიას... ყველაფერი ავუხსნა!.. მე მომკლას... მე ვარ დამნაშავე... (მიდის) მაგრამ ჩემი ძმა გაიოზი რომ მოჰკლან?... მერე როგორ ვუშველი?... თუ შეგვიტყეს, ხომ სამნივეს დაგვხოცვენ... მეც, გაიოზსაც, ოტიასაც, ჩემს ოტიასა, ჩემს ღმერთს! მაშ რა ვქნა? რა ვქნა?... (ისმის კულისებიდან ადამიას კვნესა, მარინეს გააკანკალებს და დაიკივლებს) ოჰ, ოჰ, ოჰ... როგორ სტანჯავენ!.. ოჰ, თქვე ურჯულოებო, თქვე მტარვალნო, რას ჩადიხართ!.. არ შემიძლიან... გონება მერყევა... (ისმის კვნესა, მარინეც დაიკივლებს) ოჰ... ეს ის არის... ის... აღარ შემიძლიან!.. ოჰ, ღმერთო... ღმერთო... ღმერთო... (ამ სიტყვებს ჩუმად ლაპარაკობს და უღონობისაგან კედელს მიეყრდნობა, ამ დროს გაისმის ოტიას ხმა, მეორე ხმა უპასუხებს)

ოტიას ხმა. გამოტყდა?

მეორე ხმა. არაფერში არ გამოტყდა და მოკვდა კიდევ.

მარინე. (ნელა) მოჰკვდა... მოჰკვდა! (შემოდის ოტია)

V.

მარინე და ოტია.

ოტიას. (დაინახავს მარინეს და მივარდება) მარინე, რა დაგემართა? აქ რა გინდოდა, თავს რაღათ იკლავ შე დალოცვილო... წამოდი მარინე!..

ქართული
ლიტერატურა

მარანე. (კვნესით) ოპ, ოტია, რაები ვნახე, რაე-
ბი... ლამის გავგიჟდე! ნუ თუ ჩემს ძმას, ჩემს გაიოზ-
საც ეგრე აწვალებენ?..

ოტია. (გაოცებული) შენ რა იცი?!

მარანე. ოტია, მე ყველაფერი ვიცი; ჩემი ძმა
ოსმალებს საკანში ჰყავთ დამწყვდეული და ხვალ
თავი უნდა გააგდებინონ!.. ოტია, ნუ თუ შენ შესძ-
ლებ ჩემი ძმის დაღუპვას?.. არა, ეს შეუძლებელია,
ეს ჯოჯოხეთის ცეცხლი და გენია იქნება!.. ოტია,
მითხარ გამაგონე რამე!..

ოტია. (ცბიურად) მე მიკვირს ვინ მოჰორა, რომ
შენი ძმა იქ იყოს; ოსმალებს რომ შეეპყროთ, გა-
ნა მე არ მეცოდინებოდა?

მარანე. შენ კარგად იცი, რომ გაიოზი საკან-
შია დამწყვდეული, მაგრამ არ გინდა გამოტყდე; შენ
მიმაღავ, მაგრამ მე ყველაფერი ვიცი... ოტია, შენი
ჭირიმე, შენ შემოგვევლოს ჩემი თავი... ჩემო ღმერ-
თო, ჩემო სიცოცხლე, ნუ მომიკლავ ძმას... გაუშვით,
გაანთავისუფლეთ!..

ოტია. თუ მართლა დაჭერილია, მე ვეცდები
რომ გაუშვან... კარგია, მარინე, გეყო ამდენი ტი-
რილი... წამოდი, მოისვენე...

მარანე. არა, ოტია, არა! შენ სიტყვა მომეცი,
მტკიცე სიტყვა, რომ გაიოზს არას დაუშავებთ. გაფი-
ცებ რაც-კი ძვირფასი და წმინდა რამ გაბადია, მაჩუ-
ქე ჩემი ძმის სიცოცხლე!.. იმას რო რამე შეემთხვას,

მე ერთს წუთსაც არ ვაცოცხლებ ჩემს
 ოტია, ჩემო ოტია!..

ოტია. კარგია, ხომ გითხარ ვეცდები-მეთქი...

მარანე. ეცდები-კი არა, უსათოოდ გაანთავი-
 სუფლე, გევედრები, გთხოვ!..

ოტია. კარგია, გეყოფა...

მარანე. შენ თუ არ შეგიძლიან,— მე წავალ,
 ფაშას ჩაუვარდები ფეხ ქვეშ, ცრემლით და კენე-
 სით დავიხსნი ჩემი ძმის თავს!..

ოტია. ხომ არ გაგიყდი, რას ამბობ?

მარანე. ოღონდ ნუ მოკპლავთ და დაამწყვდიეთ
 რამდენი ხანიც გინდათ. ხელ-ფეხში ბორკილი გაუ-
 ყარეთ, ნუ ასმევთ, ნუ აქმევთ, ოღონდ არ მოკპლათ!..

ოტია. მარინე, გული დაიმშვიდე!..

მარანე. აბა როგორ დავიმშვიდო გული, რო-
 დესაც არას მეუბნები!.. ოტია, რად მინდა მე შენი
 დიდება, შენი სიყვარული, თუ არ შეიწყნარებ ჩემს
 თხოვნა-ვედრებას!.. (იჩოქებს და ხელებით ეპოტინება)

ოტია. ოჰ, ღმერთო ჩემო, აკი გითხარ, რაც-კი
 შემეძლება აგისრულებ-მეთქი... წამოდექ ზეზე! მე
 ათასი საქმე მაქვს, გამიშვი-მეთქი!.. (წასვლა უნდა)

მარანე. (არ უშვებს, ფეხებში უვარდება და ჰკოცნის)
 ოტია, ოტია, ჯერ ნუ წახვალ, ნუ! ღმერთო, გავ-
 გიყდი, არ ვიცი რა ვქნა! რა ვსთხოვო!?. არ ვიცი
 როგორ შეგავედრო იმისი თავი... (ეაღერსება) ოტია,
 შენ ხომ ღმერთი ხარ, შენ ხომ ყოვლის შემძლებე-

ლი ხარ!—მაშ მაჩუქე იმისი თავი!.. მაჩუქე მე, შენს
პატარა მაროს... მე ხომ გიყვარვარ?... მე ხომ შენი
კარგი მარინე ვარ!.. ოტია, ოტია!.. (ქვითინებს)

ოტია. (გაჯავრებული) კმარა, მარინე, მე დრო
არა მაქვს, რაც გითხარ, — გითხარი (მიდის)

მარინე. (მისდევს.) ოტია, სად მიდიხარ, მოიცა,
მოიცა... ძმაო, გაიოზ... ღმერთო... მიშველეთ!
ოტია!.. (კარებთან დაეცემა გულ-შემოყრილი.)

ფარდა.

მოქმედება მეხუთე

სურათი პირველი.

სცენა წარმოადგენს საკანს (საპყრობილე); იატაკზე მრავალი ტყვეებია ხელ-ფეხში ბორკილი გაყრილები, ყველა ჩოხა ახალუხი გახდილები არიან, ვაიოზი ქვაზედ ზის. ფარდის ახდის დროს ამბობენ სასულიერო გალობას, (ან რამე მწუხარე სიმღერას) რომელიც რავდენიმე ხნის შემდეგ ნელ-ნელა თავდება.

I.

გაიაზ. (დაღონებული და ფერ-მიხდილი ქვაზე ზის) აჰა, ესეც ჩემი იმედები, ესეც ჩემი ყმაწვილ-კაცობა?! ეს იყო რაღა ჩემი ბრძოლის სურვილი, გაუმძღარ მტერთან გამკლავება?.. განქრა ოცნება, ჩემი გულის წადილი შავმა სამარემ შთანთქა! ხვალ გათენებისას მტერი ყველას თავს გაგვაგდებინებს!.. ღმერთო, სად არის შენი სამართალი?.. ნუ თუ მოითმენ ამოდენა უსამართლობას?.. ღმერთო, შენ კარგად უწყი, რომ ჩვენ შენის წმინდის რწმუნებისა და ჩვენი მრავლად ტანჯულ ქვეყნის დასაცველად ვებრძვით მტერსა!.. ღმერთო, ნუ თუ შენ ინებებ რომ ურჯულოებმა წაჰპილწონ შენი წმინდა ტაძრები და შენი სადიდებელი ეკკლესია-მონასტრები? (პაუზა, გა-

დახედავს ტყვეებს) ამოდენა ხალხის სისხლი ტყვილა-
 უბრალოდ უნდა დაიღვაროს და ყველა ამათი ცო-
 ღო მე უნდა დამედოს კისერზედ... მე წავაქეზე ესე-
 ნი, მე წამოვასხი აქეთ! ყველანი ჩემს გულადობას
 და პატიოსნებას ენდნენ და ერთ ხმად წამომყვნენ
 მტრებზედ გასამარჯვებლად, და ეხლა აქ ჰყრიან და-
 მწყვდეულები, ხელ-ფეხში ბორკილ გაყრილნი!..
 ისე ჩ გვიგდო მტერმა ხელში, რომ არც ერთს არ
 მოუსწვრია ქარქაშიდან ხმლის ამოღება!.. განთიადს
 ყველას უმოწყალო სიკვდილი მოგველის!.. ღმერთო!
 ღმერთო! (სწუხს, მერე ერთბაშად წამოდგება გულ-მო-
 სული) ოჰ, ნეტავ ვიცოდე, ვინ გაგვცა, ვინ გვილა-
 ლატა? ნუ თუ მარინემ მომატყუილა?!. გასაღები
 მომცა და მერე თავის საყვარელს შეატყობინა? არა,
 ეგ დასაჯერებელი არ არის... რაც უნდა იყოს, ისე
 არ გაბოროტდებოდა, რომ იუდასავით გავეყიდნე...
 მაგრამ ვინ იცის? ადამიანის გული ხომ ძნელი გა-
 მოცანაა... აი აქაც... თუმცა სიტყვაც არავის არ
 წარმოუთქვამს, მაგრამ ყველას თვალებზე ვატყობ,
 რომ ჩემზე ექვით ფიქრობენ და მოღალატედ ჩემი და
 მარინე მიაჩნიათ... ლამის სირცხვილმა გონება შემირ-
 ყიოს, დამწვას, დამდაგოს!.. მაგრამ რა ვქნა, ვის შე-
 ვებრძოლო? ამ ქვის კედლებს ხომ თავით ვერ შე-
 ვამტვრევ, ტვინს ხომ ვერ შევასხამ და ისე-კი რას
 ვაქნევ... რა შემიძლია? (გამხეცებული დაეშვება) ოჰ,
 ლამის ბრაზებმა დამაღრჩოს!.. (ქვითინებს)

ბებრა ტყვე. (თავს აიღებს) რა რიგად იტანჯება ჩვენი პატარა ბატონი! საბრალო, ერთი ღღეა რაც აქა ვართ და როგორ გახდა. ხმა ამოუღებლივ იტანჯება და ლამის თავი მოიკლას?..

ზარველა ტყვე. მაშ რა გგონია, ბაბუა?.. შენ გგონია, ძნელი არ არის ვაჟ-კაცისათვის უომრად მტერს დამორჩილდეს და თავი ნაჯახს გაუწვდინოს ბატკანსავეთ! აი ეს არის, ბაბუა, სადარდელი და სატირელი!..

ბებრა ტყვე. ეჰ, შვილო, რა გაეწყობა?.. ღმერთი მოწყალეა! იქნება გვეშველოს რამე...

ზარველა ტყვე. ეჰ, რას ამბობ, ბაბუა, სიზმარში ხომ არა ხარ? აბა რამ გაფიქრებინა რომ აქედგან ცოცხლები გავალთ? არ გაიგე, რაც ოსმალმა გამოგვიცხადა? ხვალ დილით ყველას თავებს გაგვაყრვენიბენ!..

ბებრა ტყვე. რა ვუყოთ, შვილო, რომ სთქვა!.. ღმერთი დიდია. მისი განგება განუზომელია. ისე ტყუილ-უბრალოდ არ გაგვაფუჭებს!..

ზარ. ტყვე. ჩვენს საქმეში ღმერთს რა ბრალი აქვს, ბაბუა?..

ბებრა ტყვე. არა, შვილო, ღმერთს ეგრე ნუ ეხუმრები. მე შენ შვილის-შვილად მერგები, ამიტომ დამიჯერე რასაც გეტყვი: სულ ღმერთია — დაილოცა მისი ხსენება!..

ზარ. ტყვე. ეხლა ჩვენ რომ ხვალ თავებს გავაყრევინებენ, მაშ ღმერთის ბრალი იქნება?

ბებუა ტყვე. არა, შვილო, იმისი ბრალი-კი არ იქნება, მაგრამ ღმერთი არ მიუშვებს იქამდინ მტერს, ღმერთი დაგვიხსნის! აი, მე, შვილო, რადენჯერ ვყოფილვარ ტყვეთ ურჯულოების ხელში, მაგრამ ყოველთვის ღმერთის წყალობით გადავრჩენილვარ, დღესაც, ხომ ხედავ, რომ ცოცხალი ვარ... დღესაც ღმერთი დაგვიხსნის...

ზარ. ტყვე. ეჰ, ბაბუა, შენ დახსნას ელოდე, მე-კი სიკვდილს მოველოდები.

ბებუა ტყვე. კი, შვილო, სიკვდილს უნდა მოელოდე. კაცი სიკვდილს ყოველთვის უნდა მოელოდეს და მზად უნდა იყოს. (ორივე ჩუმად ლაპარაკობენ.)

გაიაზი. (წამოიღებს თავს) რა მძიმედ მიდის დრო, ყოველი წუთი საუკუნოდ გრძელდება. დამშვიდდი გულო... მალე, მალე მოესწრობი განთიადს და საუკუნო განსვენებასაც!.. ეს ყოფილა, ჩემო თავო, შენი შავბედითი-წერა და იყოს ნება უფლისა... მე მზადა ვარ, უფალო, შენს წინაშე წარვსდგე, მხოლოდ ჩემს ქვეყანას ეშველოს რამე... მხოლოდ ჩემს მოსისხლე მტერს ოტიას და ჩვენს დამლუპველს ოსმალოს ნუ გაახარებ! ღმერთო, ერთსა გთხოვ, ერთს გევედრები: ნუ ჩამატან თან საფლავში ოტიას ჯავრს, მოსთხოვე სამაგიერო! თუ ჩემი გიორგი ცოცხალი გადურჩა მტერს, მაშინ გულ-დამშვი-

დებით გამოვესალმები ამ წუთი სოფელს... გიორგმა ალთქმა მომცა, სადაც უნდა იყოს და როგორც უნდა იყოს, გულ-ღვიძლში გაუტარებ ხანჯალს შენი ოჯახის შეურაცხყოფსა და ქვეყნის გამყიდველს ოტიასაო! მეც იმისი იმედი მაქვს. შენ მიეცი, ღმერთო, გიორგს გამბედაობა და მკლავში ღონე ოტიას შესამუსრავად! (გადახედავს ტყვეებს) საწყლები როგორ გაჩუმებულან, თითქოს არც-კი სუნთქავენო — ისე გაუნაბავთ სული! ძნელია, ძნელია სიკვდილი, მეტადრე უბრძოლველად, ხმა ამოუღებლად, ძალ-დატანებული სიკვდილი!..

ბებერა ტყვე. (აიღებს თავს და გაიოზს მიჰმართავს) ბატონის შვილო, ნუ მოიწყენ ასე, თორემ ჩვენც დავლონდით ძალიან; სულით არ დაეცე, რაც უნდა იყოს შენ ჩვენი წინამძღოლი ხარ ჭირშიც და ღბინშიც... ყველა შენ შემოგყურებთ, შენი ჭირიმე.

გაიფ. აბა რა ვქნა, ბაბუა, ბარემ არ მინდა მოწყენილი ვიყო, მაგრამ როცა გადავხედავ ამოდენა ხალხს, რომელთაც შეუბრალებელი სიკვდილი მოეღისთ, გული სისხლით მევესება და ცრემლის ნაკადულები მახრჩობენ.

ყველანი. ფიქრი ნუ გაქვს, ჩვენთვის ნუ მოიწყენ!

ბებერა ტყვე. (პირველ ტყვეს) აბა, ჭაბუკო, შენ ბანი მითხარი... (დაიწყებს სიმღერას და სხვები ბანს აძლევენ.)

ნეტა რას ნადგლობ, ვაჟკაცო,

რას ჩაღვრემილხარ ძალსკედა?

თავი ზილე გამსნეკდი,

იფიქრე მომავალსკედა!

შუბლი ნუ შეგიტმუსხნია,

ცრემლი ნუ მოგდის თვალსკედა;

სანჯალი გააზრიალე,

სელი დაიდე სძალსკედა!

ნუ ასდეკ ქვეყნის სიმუსთლეკ,

ბედის უკუელმა ტრიალსა,

დრო მოკა, ნასაუ ჭაერში

ჩვენი დროშების ფრიალსა!..

თოფ-ზარბაზანი იფეთქებს,

ტყვია დაიწეებს ბზრიალსა —

მტრის გული განადგურდება,

დღეს რომ გვიძახის ტიალსა!.. *)

(ან არა-და შეიძლება იმღერონ აი ეს ლექსი)

ცოტა ვართ, მაგრამ ვარგნი ვართ,

ვინც-კია, ეკელა დეკია...

ბევრჯელ უნახეს ქართვლის მტერს,

რომ ცოტაც ბევრის მძლეკია!

აჰ, მეფეკ, რი ბიჭი

მსრებში რომ ამომჯდომია,

ორი ჩემი შვილი არი,

*) ეს ლექსი შ. ზაყელს ეკუთვნის.

ერთი მეორის მკობია!
 შიირთვი და ინაცვალე,
 ჩემს ჭკეყანას მტლად დაუდე!
 ომში, მეფეეე, გაჩვენებენ,
 რა ღომებს უწოდის ქართველის ბუდე!
 შეჭვრიბუ დიდი, შატარა,
 გაუძელ წინამძღოლად,
 მტერს წინ დასვდი, კანც უკუდგის,
 დედა შეერთოს ცოლად!.. *)

სიმღერის დასრულებისათნავე შემოდინან ყარაოლლი და გიორგი.

II.

იგინიკე ყარაოლლი და გიორგი.

ყარაოლლი. რა გაღრიალეზთ, გიურებო? რო-
 გორ მგლებივით ღმუით... ჩუმად!.. (მიუბრუნდება და-
 რაჯს) შემოიყვანეთ ტყვე! (შემოჰყავთ გიორგი) აქ იყავ
 ამითთან და ხვალ დილით ყველას ერთად აგაბარებთ
 საიქიოსკენ! (მიღის კარისაკენ) კარგად უგდეთ ყური,
 ფრთხილად იყავით, კარებს არ გასცილდეთ! (გაღის)
 ეკელანა. (გიორგის გარს ეხვევიან.) გიორგი, შენა
 ხარ?!...

*) თავ. ი. ჭავჭავაძის, მეფე დიმიტრი თავ-დადებულისა.

გიორგი. დიაღ, მე ვარ გიორგი და თქვენს გწყალობდეთ წმინდა გიორგი!..

გაიუს. (გაოცებული წამოდგება) გიორგი, შენა ხარ? ღმერთო, ეს სიზმარი ხომ არ არის?!. გიორგი, ნუ თუ დაგიჭირეს, ნუ თუ მთლად დავიღუპენით?!...

გიორგი. ფიქრი ნუ გაქვს, ბატონო, როგორც შენ დამარიგე ისე მოვიქეცი: გასაღები სპასალარს ჩიქოვანს გარდავეცი და ყველაფერი ვუამბე, რაც შეგემთხვათ!

გაიუს. მერე შენ რა იცი?

გიორგი. ყველაფერი ვიცი...

ყველანი. გვიამბე, გიორგი, გვიამბე!

გიორგი. დასხედით... თქვენ დამარიგეთ თუ არა, მე მაშინათვე გავექანე სპასალარისაკენ... ჯერ კარგად არ ვიყავი მოშორებული, როცა დაგინახეთ, რომ თქვენ უეცრივ ჩასაფრებულ მტერს ჩაუვარდით ხელში ყველანი. ის იყო ისევ გამოვბრუნდი უკან, მაგრამ თქვენი შემეშინდა... მომაგონდა რაც დამავალეთ და, თუმცა გულმა ტოკვა დამიწყო, მაგრამ მაინც სპასალარისაკენ გავექანე, მით უფრო, რომ თქვენ და ოსმალები არ ჩხუბობდით. მოველ სპასალართან, გადავეცი გასაღები და ისიც ვუთხარ რაც თქვენ შეგემთხვათ. სპასალარმა ძლიერ იწყინა და გაჯავრდა; როგორ გაბედეთ და ერთი მუქა ხალხი მტერს გადაერიეთო?.. კიდევ ბევრი-რამ ილაპარა-

კა, მაგრამ მე შევაჩერე: გაიოზს და იმ ორმოცდაათ კაცს თავს მოსკრიან, თუ არ მივეშველეთ-მეთქი. ეს რომ გაიგო, ძლიერ დაღონდა... იფიქრა, იფიქრა და ბოლოს სთქვა: რაც უნდა იყოს ორ დღეზე ადრე ვერ მივეშველები, რადგან ჯარი ჯერ საკმაოდ არა მყავს მომზადებულიო. ამაზე მე ანდაზით ვუპასუხე: სანამ პეტრე მოვიდა—ზავლეს ტყავი გააძრეს და თავიც მოსკრეს-მეთქი. მაშ რა ვქნაო, მითხრა... მე რომ სარდალი ვყოფილვყავი, ეხლავ გავსწევდი, ჩვენებს დავიხსნიდი და მტერსაც სულ ერთიანად ამოვყლავდი-მეთქი. კიდევაც მიტომ არა ხარ სარდალი, რომ სულელი ხარო, მიპასუხა სარდალმა...

გაიოზ. მართალია, ჩვენი გულისათვის მთელი ქვეყნის საქმეს ხომ არ გააფუჭებდა.

გაიორგი. მეწყინა, მაგრამ რას ვიქმოდი. თუ ასეა, მაშ მე ეხლავე უკან დავბრუნდები და სადაც ისინი დაიხოცებიან მეც იქ მოვკვდები მეთქი! ეს შენი საქმეა და როგორც გერჩიოს ისე მოიქეციო, ხოლო, რადგან მიდიხარ, გაიოზს უთხარი, რომ ორი დღის განმავლობაში იქ ვიქნები-თქო ან დამარცხებული ან გამარჯვებული და ეცადოს, რომ ოსმალები ამ ორის დღის განმავლობაში როგორმე მოარბილოს ხერხით ან რამე დაპირებით-თქო. მე მაშინადვე გამოვექანე აქეთკენ, მაგრამ ვერსად ვერ მივუახლოვდი. გალავანზე დარაჯები იდგნენ, ყველა თურქები იყვნენ. ბარე ათჯერ მესროლეს თოფი, მაგ-

რამ არც ერთი არ მომხვდა. მართლა, ან მე ჯაღო-სანი ვარ, ან არა-და იმათ თოფის დაჭერაც არ იციან; ტყვიას მე-კი არა კამბეჩასაც ვერ მოარტყემენ!..

ყველანი. (სიცილით) მერე, მერე, გიორგი?

გიორგი. აქეთ ვეცი, იქით ვეცი და ახლო არსად არ მიმიშვეს!.. ბოლოს ვარჩიე, დაღამდეს და მაშინ უფრო გამიადვილდება-მეთქი და, მართლაც, დაღამდა თუ არა, ერთს ადგილას მივადექი; არავინ იყო; ავცოცდი ნელ-ნელა. გაღაფანზე და, ის იყო, აველი კიდევ ზევით, როცა უეცრად ერთმა თურქმა სწორედ ტუჩზედ თოფის ტუჩი მომადვა, ასე რომ თოფი რო გავარდნილიყო, სწორედ შიგ შუა ყანყრა-ტოში ტყვიას ყლაპს ვუზამდი!..

ყველანი. (სიცილით) დახე იმ ურჯულოს! მერე, მერე?

გიორგი. მერე-და, სწორედ გითხრათ, ცოტა შემეშინდა, ტანში ჟრუანტელმა დამიარა: ერთი ქახანი და ოტიას დემართოს ის რაც მე დამემართებოდა... სწორედ გადამაყლაპინებდა ის უწმინდური ოსმალურს ტყვიას; მაგრამ გონს მალე მოველი: რაც ძალა და ღონე მქონდა თოფის წვერს ხელი ვსტაცე; თურქს, ალბად, გაუკვირდა ჩემი საქციელი და ისე გადაირია ის უბედური, რომ ჩახმახს თავი დაანება და თავისაკენ გასწია თოფი. იმ უბედურს თუ ეგონა, რომ თოფს წავართმევდი...

ყველანი. (იციინიან) მერე, მერე?..

გიორგი. მერე მეც ჩემსკენ მოვსწიე, იმანაც

თავისკენ — ხან ის ეწეოდა და ხან მე... ასე კარგა ხანს ვეწეოდით თოვს ერთმანერთისაკენ, თითქოს ვაჯავრებდით ერთმანეთს — ვინ უფრო ლონიერიაო... ბოლოს ორივეს მოგვწყინდა, დაგვღალა კიდევ ამ თამაშობამ, შევხედეთ ერთმანერთს და გიყვებივით გავიხარხარეთ. იმან ოსმალურად და მე კიდევ ჩვენებურად დავიწყეთ სიცილი!.. გაველაპარაკე, მაგრამ ვერაფერი გავაგებინე იმ დალუპულსა!.. აბა რა ხალხია, თქვენი ჭირიმეთ, ის ხალხი ჩვენებური ენა რომ არ იცის!..

ვეკლანა. (სიცილით) ანასინი იმათ საქმეს! მერე?..

გიორგი. მერე მიხვდა ის უბედური. მომკიდა ხელი და წამიყვანა ჯარის უფროსთან. იქ მკითხეს: სად იყავი და რა გინდაო. მე ვუბასუხე: დღეს დილით ჩვენები რომ დაიჭირეთ იმათი ამხანაგი ვარ, შიშით დავიმაღე ბუჩქებში, გაქცევის ვაპირებდი, მაგრამ ვერსად ვერ გავეჭეცი თქვენს დარაჯებს და ეხლა იქ წამიყვანეთ, სადაც ჩემები არიან-მეთქი. ღმერთმა გზა დაგილოცოსო და აქეთ-კი მიკრეს თავი... და აი ეხლა თქვენთანა ვარ!..

ვეკლანა. ყოჩაღ, გიორგი, ყოჩაღ!

გიორგი. მართლა ყოჩაღად მოქცეულხარ, მაგრამ რად მოდიოდი აქა? ის არ გერჩივნა იქ ყოფილიყავი და ოსმალებს გამკლავებოდნი?..

გიორგი. ეჰ, ბატონო! ერთხელ რაცა ვსთქვი, გადაწყვეტილი ვსთქვი... სადაც თქვენ იქაც მე...

პირ. ტყვე. თავს რომ მოგპრიან?

გოაზგა. მაშ, შე დალოცვილო, შუბლში ხომ არ მაკოცებენ... ეჰ, რაც მოგვივა მოგვივიდეს. (მწუხარედ.) მე მხოლოდ ერთი რამ მაწუხებს. ჩემი მოხუცებული დედ-მამა ვერ აიტანენ ჩემ სიკვდილს...

გაიაზ. დიდი სულელობა მოგივიდა, რომ აქ მოხვედი... შენ აქ ვერაფერს ვერ გვიშველი და იქი გამოადგებოდრი... (დაღონდება)

გოაზგა. ბარემ ეხლა მეც ვხედავ, რომ სისულელე ჩავიდინე, მაგრამ ეხლა რაღა გაეწყობა?.. აქ რომ სიხარულით შემომიყვანეს, განა აქედანაც ისე ადვილად გამომიშვებენ...

ბებური ტყვე. ფიქრი ნუ გაქვს, შვილო, ღმერთი დიდია, ის დაგვიხსნის...

გოაზგა. ეჰ, ბაბუა, შენ სულ დახსნის იმედი გაქვს... შენა თავი კისერს რომ მოგაშორონ, ვგონებ, მაშინაც იმედი არ დაკარგო გამოხსნისა. (იციინიან)

ბებური ტყვე. კარგი ხასიათი გაქვს, მე-და-ჩემ-მა ღმერთმა, მხიარული ხარ.

გოაზგა. მაშ რა ვქნა, ბაბუა, ბევრიც რომ ვიტრო, რას ვუშველი? ეს სიცილი მაინც ჩამყვება საფლავში...

პირ. ტყვე. რა დროს სიცილია, კაცო, რა ეშმაკი გაცინებს ამ დროსა?..

გოაზგა. რა უდროვო დრო არის. / თუ შენ

ესე ძლიერ გეშინიან სიკვდილისა—მე გასწავლი, რით აიცილო სიკვდილი!..

ფეკლანა. აბა სთქვი, თსქვი!

გიორგი. ეჰე, აქ ბევრი ყოფილა სიცოცხლის მონატრე... აი თქვე, ლაჩრებო!.. ბიჭო-და, თუ მართლა, სიცოცხლე მასე შეგყვარებიათ, რომ გმირული სიკვდილი გეძნელებათ, აიღეთ და შეეხვეწეთ ფაშას და ის გაბატებით ყველას.

ფეკლანა. როგორ?

გიორგი. როგორ და ასე: სთხოვეთ რჯულს გამოვიცვლით, თუ არ დაგესჯი-თქო.

ბებერა ტყვე. უმაღლესი დედა-მიწა გაგვისკდეს და თან ჩაგვიტანოს, ვინემ რჯულს გამოვიცვლიდეთ!..

ფეკლანა. ამინ!

გიორგი. (მხიარულად) ამინ და კირიელეისონიც!.. მაშ სჯობიან ისევ მხიარულად ვიყოთ! ხომ იცით, „შიში ვერ იხსნის სიკვდილსა, ცუდია დაღრეჯილობა“!.. ხომ არ დაგავიწყდათ ჩვენ რომ ხშირად ვმღეროდით: „ერთს დღეს ვართ დაბადებულნი, ერთს დღესვე დავიხოცებით“, აბა, ბაბუა, ერთი სიმღერა სთქვი! სიმღერა!.. შენებური-ძველებური! (მღერიან ყველანი მხიარულ და გმირულ კილოზე)

ძალაჲ, სიკვდილად ხმობილო,
თავი რომ გიგაკის სკედასა,
სამშობლოს სული გაუშვი,
თორემ გიტარებ დედასა!..

გონ არეული, შეშლილი
სკვდა-ბოღმების ნისლითა,
კეფსკვივით შუა გავაბობ,
გავძლები შენის სისწლითა!

სულ დაგაკვიწებ ერთიან
მიკობ მოკიბულ შარებსა,
ჭკა-ლოდით ამოგიქოლავ
შავის სამარის კარებსა!..

ძალავ, სიკვდილად სმოხილო
თავი რომ გიგავს სკვდასა,
სამშობლას სელი გაუშვი,
თორემ გიტირებ დედასა!.. *)

(ან მეორე ლექსი)

გზა დამილოცე, დედილო,
კაყვაცსა დედა-შვილურად,
ღმერთს შემაკედრე, რომ მამულს
გამოვდგომოდე გპირულად.
ნუ იღრუბლები სატირლად
და ნუ გემღვრება გულია;
იმისიც კმარა ტირილი
და ცრემლის ნაკადულია!
უთხარ ნუ ნაღვლობს, ნუ სტირის,
ი ჩემი გულის მკვლელია!
უნდა გადასდეს კაყვაცსა,

დედაჲ, არც სალოდნელია!

სისხლი სისხლს ითხოვს, დედილო, —

ძამული კიდევ სსუა არი; —

კერ შემაფერხებე ტრემლებით,

ვაჟკაცის გული ზღვა არი!..

დედაჲ, თუ მოკვებდე ბრძოლის კელს,

გამგმიროს მტრისა ტუვიამა,

ისე შიილე, ჩასთვალე,

რომ ვითომ შენცა გეამა!..

ტირილს არ მოჭევე საჯაროდ,

არ გაიშალო გაკვები,

არც გლოვა იწყო ჩემყედა

და არც ჩაიწვა შაკვები!.. *)

(ან კიდევ ეს ლექსი)

შხამად შემერგოს დედის რბე,

შხამად მომედოს ჰირზედა,

ჭეკუყანამ გამათახსნიროს

ცა დედა-მიწის ჰირზედა;

ბრახად გადმეჭრეს ამაგი

ჩემი მშობელი დედისა,

იოზის დღეში ჩაკვარდე,

მომჩიუნე გაკვხდე ბედისა, —

თუ სახლში ჯდომა ვარწიო,

ოდეს ხმა მესმის მტერისა;
თუ მონაწილე არ გავხდე
სამშობლოს ბედის-წერისა!
თუ მტერს დაკუთმო აღაძი,
დროშა მოძმეთა ვარისა —
გვირგვინი ჰატოოსნების,
დიდება მთელის ერისა!.. *)

(სიმღერის ბოლოს შემოდის თურქი მათრახით)

III.

იგინიკე და თურქი.

თურქი. კიდევ ღრიანებთ, რა ღმერთი გაგიწყ-
რათ? რამ აგაყეთათ, გაიურებო?..

გიორგი. ჰეი, რას იგინები? გაიურიც შენა ხარ
და დონღუჯიც! შე ურჯულო, შენ რა გენადვლე-
ბა ჩვენ რომ ვიმღეროთ?..

თურქი. შენ თუ ჰკუა გაქვს ჩუმაღ იყავ, თო-
რემ ტყავს გაგაძრობ!..

გიორგი. (დაცინვით) არა, ნუ იტყვი. წადი ჭ შენს
მაჰმადს დაეკვებე, რაც მე შენ ტყავი გამაძრო... არა,

*) ყველა ეს ლექსები შ. ზაყელს ეკუთვნის.

საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურის
საქართველოს

ძმაო თავის მოკრის უფლება-კი გაქვს, მაგრამ ტყავი სა-კი რა მოგახსენო. არა, შე წუწკო, ტყავს რომ მაძრობ, ქალამნად გამოგადგება ჩემი ტყავი, თუ კიდევ წულებად?..

თურქა. თითონ ნახამ რადაც გამოვიყენებ.

გაოჯგი. შე სულელო, ჩემს ტყავს დონლუზისა არ გირჩევენია, ტყავს ქალამნად გამოიყენებ და თავს კიდევ მაჰმადს მიართმევ ძღვნად და საკურთხად!..

თურქა. (მათრახს მოუქნევს.) ჩუმიდ იყავ, გიაურო, თორემ მე ვიცი შენი?..

გაოჯგი. (შეუბრევს) დაიკარგე, თორემ იქ შეგაძვრენ სადაც არ გეგონოს... გასწი თორემ ეხლავე ღორის ხორცს შეგაქმევე! (ახალუზის ტოტიდან ღორის ყურს აკეთებს და გოჭივით ჭყვივის. თურქი გარბის, გიორგი უკან მისდევს სიცილით, ვველანი ხარხარებენ)

ბებრა ტყვე. კარგად-კი გააქცუნე, მე და ჩემმა ღმერთმა!

გაოჯგი. მაშ როგორ გეგონა. მე ვიცი მაგათი წამალი, ოსმალოს ანტიქრისტესი არ ეშინიან ისრე, როგორც ღორისა!.. (ყველანი იცინიან.)

გაიაზ. კარგია, გეყოფათ ხუმრობაც, საცაა გათენდება და დაჰკრავს უკანასკნელი ჟამი ჩვენის სიკოცხლისა. ღმერთს შევავედროთ ჩვენი თავი, ჩვენი ერი და ქვეყანა... (დაიჩოქებს, ყველანი დაიჩოქებენ) ღმერთო ძლიერო, გვაპატიე შეცოდებანი ჩვენნი და

მიგვიღე წიაღთა შენთა. ყოვლად შემძლებულო,
შენ უპატრონე ჩვენს ტანჯულს ქვეყანას! ნუ მის-
ცემ უღირსთა ხელთ შენს მართლ მორწმუნე სა-
ქრისტიანოს!..

ეგელანა. ამინ! (ყველანი მღერიან სასულიერო გა-
ლობას.)

შენ შემოქმედო, შენ გეჭვ,
აჭყვავდეს ჩვენი მხარეო,
აწ უძღუოს უთხარ: „აღზდეგინ,
დასტები და გაიხარეო“!..
ძღიერს დაჭვიკლე: „ბეჩაგი,
კმა, ნულარ გაამწარეო,
თავიანთ სარჩო-საზადი
თვითონვე მოახმარეო“!..
ოღონდაც ჩვენი ქვეყანა
კეთილზე დაამყარეო—
და მასინ თუნდა იმ წუთში
გულს მიწა მოგვაყარეო!..*)

გალობა ნელ-ნელა თავდება. ერთმანერთს გადაჰკოცნიან და
იატაკზე მიწვებიან, ყველას ეძინება. სრული სიჩუმეა. პაუზა.

*) ეს ლექსი ალ. ყაზბეგს ეკუთვნის.

IV.

იგინავე და მარინე.

(შემოდის მარინე ოსმალურს ტანისამოსში. ხანჯალ-
ამოდებულ, ხელით რალაც გახვეული მოაქვს, რომელსაც კუთ-
ხეში დასდებს. ეს სცენა ჩუმიად მიდის.)

მარინე. (კრძაღვით. ხანჯალი ამოდებული აქვს) აჰ,
ძლივს მოვალწიე. ღმერთო, რა რიგად ბნელა... არ
შემიტყონ-კია. (უკან იხედება) ნეტა ვიცოდე, გაიოზი
სად არის?.. (ქვისკენ მიდის) ერთი შეცდომა და ყვე-
ლაფერი დაილუბება... სად არის?.. როგორ გავარ-
ჩიო... აჰა, მგონია, ეს არის... ეტყობა სძინავს...
გაიოზ, გაიოზ, გაიოზ!..

გაიოზ. (წამოვარდება და ხელს სტაცებს) ოჰ, მკლე-
ლო, რა გინდა ჩემგან?

მარინე. გაიოზ, ვერ მიცან? გაიოზ, ძმაო!..

გაიოზ. მარო, მარინე!.. ღმერთო!.. შენა ხარ?..

მარინე. დიაღ, მე ვარ... საცაა ვათენდება და
თქვენ ყველას ჩამოგახრჩობენ...

გაიოზ. (მწარედ) მერე შენ რა გინდა? შენ რად
მოხველ? გინდა კიდევ მილალატო? კიდევ მომიწამ-
ლო უკანასკნელი წუთები?..

მარინე. გაიოზ, მე არაფერში არა ვარ დამნა-
შავე. მე მოველ რომ ყველა გაგანთავისუფლოთ

აქედგან. აი ძაფი, ამ ძაფით თოკი ჩამოეშვება ახლავე. აქედან თოკით ახვალთ ზევით და იქიდან გალავანზეა გზა და მერე თქვენ იცით!..

გაიაზ. (გახარებული) მართლა?!. მარო, ჩემო მხსნელო! (ტყვეთ) წამოდექით ზეზე! ჩუმად! (წამოდგებიან ყველანი ზეზე ბორკილის ჩხრიალით.)

ძანანე. (ტანისამოსს იხსნის) აჰა ქლიბები, ყველამ ბორკილები დაიმტვრიეთ! აი, აგერ ხმალ-ხანჯლებიც მოვიტანე და თოფებიც... ეცადეთ ხმაურობა არ იყოს, თორემ დაიღუპებით. დარაჯებს სძინავთ; ჩუმად, ჩუმად, ნუ ხმაურობთ. (ყველანი ბორკილებს ამტვრევენ.)

ყველანა. მარინე, ჩვენო მხსნელო! კურთხეულ იყავ!

გაიაზ. აბა ბიჭებო, ჩუმად და მარდათ იყავით. მალე დაამსხვრიეთ ბორკილები... ღმერთმა მოგვხედა, — ღმერთო, შენით ვართ ცოცხლები, შენით ვართ დაიმედოვნებულნი...

ძანანე. (ძაფს ხელს ჰკიდებს) აი, თოკიც ჩამოვსწიე... (ჩამოვა სხვილი თოკი) ჩუმად!

გაიაზ. ჩუმად! (ყველანი სულს განაბავენ) ნელა, ნელა და მარდათ... მარო, მერე შენ როგორ შემოხველ? როგორ მოახერხე ეს ყველაფერი?

ძანანე. თვითონაც არ ვიცი, როგორ მოვახერხე, ეს-კი ვიცი რომ თქვენ ყველას ჩამოხრჩობას

გვიბრებდენ და მეტი აღარა მახსოვს-რა! აღზად მიმ-
მა მომაქმედინა ყველა ეს... მთელი დღე გიყსავით
ვიყავი!..

გაიაზ. არავენ გშველის? კიდევ არ ჩავარდეთ
განსაცდელში! (ანტვრევს ბორკილს)

მარანე. როგორ არა, გიორგის დედა, გაღია
მშველის. დაეჩქარეთ და არა გიჭირთ-რა; რა დაგე-
მართა, ვერ მორჩი აქამდინ?

გაიაზ. (ოხვრით) ოჰ, ღმერთო, რა დაუძლუ-
რებული ვარ. ეს რკინაც ჩემი წინააღმდეგია! (ანტვ-
რევს და ვერ სძლევს)

გაიარგი. (გაათავებს თავის საქმეს და გაიოზს ეხმარება.)
მოიცა; მე მომეცი... აჰა, (ქლიბავს) საცაა დაიმტვრე-
ვა, კიდევ ცოტაც... კიდევ... აჰა, გათაკდა! (ანტვრევს)

გაიაზ. (ამოიოხვრებს) გმადლობ შენ უფალო!
აბა, ბიჭებო, ფრთხილად იყავით, ნუ აჩქარდებით,
რიგი პირველი საქმეა... ყველანი მოვასწრობთ გა-
სელას... პირველი მე ავალ, პირველი ტყვიას მე მი-
უშვერ გულსა, მერე თითო-თითოთ თქვენც მომყე-
ვით!.. მარო, შენც ხომ ჩვენთან მოდიხარ?

მარანე. არა, ძმაო, მე აქ დავრჩები!

გაიაზ. როგორ? რას ამბობ? რომ შეგიტყონ
ხომ მოგკლავენ?

მარანე. შენ შენი საქმე ჰქენი. ჩემთვის ნუ
ჰფიქრობ, რაც უნდა დამემართოს—შენი ჭირის სა-
ნაცვლო იყოს!

გაიღწ. არა, მე არ გიყაბულებ, შენ რომ აქ
დარჩე!..

ეგელანა. ჩვენთან წამოდი, ჩვენთან!..

მარანე. ტყვილად ნუ სცდებით, დრო გარბის,
მე არ წამოვალ! აბა ძმაო გასწი! მშვიდობით! (ტი-
რის და ეხვევა)

გაიღწ. (ეხვევა ტირილით) მშვიდობით, მარო!
მშვიდობით დაო! (ყველა ეთხოვება მაროს და ხელს ჰკოც-
ნიან) აბა, ღმერთი იყოს ჩენი შემწე!.. მარო, იმედი
გქონდეს... ჩვენ კიდევ ვნახავთ ერთმანერთსა... მშვი-
დობით! (ადის თოკით, მერე სხვებიც გაჰყვებიან მას.)

შარდა.

სურათი მეორე.

ისცენა წარმოადგენს დარბაზს ოტიას სახლში, მდიდრულად მორთული, შუაში კარები. გათენების დროა.

I.

ფაშა და ჭანგუჯი სხედან ტახტზედ.

ფაშა. მე შენ გეტყვი, ბევრი ქალები მინახავს, მაგრამ მაგისთანა არაფერი არა შემხვედრია-რა. ისე ყოველად სრული ჭ აღსავსე ვნებითა და სიყვარულითა, სწორედ გითხრა, არც-კი მოიპოვება ქვეყანაზედ!

ჭანგუჯი. მერე თქვენ რომ ქალების ფასი იცით, ფაშა ეფენდი!..

ფაშა. ჰო, დიად, საქმეც ეგ არის რომ ვიცი! მერე, ისიც უნდა იცოდე, რა ნაირად ვნახე! არ ვიცი, სხვებს როგორ მოსდით თვალში, მაგრამ, ჩემის აზრით, ისე მშვენიერი და ლამაზი არასოდეს არ არის ქალი, როდესაც გთხოვს რასმე, როცა გვევდრება და თვალეში ცრემლები მოსდის... ოჰ, მაშინ არის ქალი ლამაზი და მომჯადოებელი!..

ჭანგუჯი. მერე ცრემლით გვევდრებოდით, მარინე?

ფაშა. გვევდრებოდა და აგრე! ფეხ-ქვეშ მეგებო-

და და ხალათის კალთებზე მემამბორებოდა... ცრემლით და კვნესით მეხვეწებოდა, ოლონდ ჩემი ძმა გაიოზი დაიხსენი და როგორც გინდა ისე მიმსახურეო... სწორედ გითხრა, თავს ძლივს ვიმაგრებდი, ვნებათა ალმა მთლად გამომაბრუა... მაგრამ შიში, ეგ ადამიანის შემხუთველი, მაჩერებდა და ვერაფერი გავბედე!

ჯანგერდა. ვინ რას გაიგებდა, მეტადრე მაშინ შუა ღამეს გაცილებული იყო...

ფაშა. დიალ, ეხლა მეც ვნანობ, მაგრამ გვიანდა არის... განა არ შემეძლო სიტყვა მიმეცა და აღარ შემესრულებინა... დიალ, არც ოტია გაიგებდა რასმე... თვითონ ხომ არ ეტყოდა... ძლიერ, ძლიერ დავაშავე!.. უნდა იცოდე, ჯანვერდი, რა დაშემართა, ის რომ ჩემი სახლის კარს გასცილდა! როგორც გიყი, როგორც ნადირი უკან გამოვუდექ, ვსტაცე ხელი, და, ის იყო, ძალად მომყვანდა, მაგრამ ამ დროს საიდამლაც ამოიძრო პატარა ხანჯალი და კინალამ გულში დამცა!.. ჰო, რა მშვენიერი, რა გონების წარმტაცებელი იყო მაშინაც!.. მე უეცრივ ხელი გაუშვი და ის-კი გაიქცა, და თან წაჩიტაცა ჩემი მოსვენება!.. მთელი ღამე არ დამიძინია... სულ ის მიღვას თვალწინ, სულ ის მებლანდება!.. (შემოდის ოტია)

II.

ივანიკე და ოტია.

ოტია. დილა მშვიდობისა ფაშა ეფენდი! ესე აღრე რად გარჯილხართ... მე ეს არის ეხლა გალავნიდამ მოვდივარ, სადაც დარაჯებს ვათვლიერებდი.

ფაშა. მეტად საქებია, ოტია, რომ ასე ბეჯითად ეკიდები ჩვენ საერთო საქმეს. მე ასე აღრე იმიტომ წამოვდექი, რომ დღეს დანიშნულია ტყვეების დასჯა.

ოტია. დიად, საცაა უნდა შეუდგეთ ამ სამძიმო საქმეს. უნდა გამოგიტყდეთ, რომ მე საშინლად შეძნელება ამდენი კაცის სისხლის დაღვრა...

ფაშა. თუ მძიმედ მიგაჩნია—ძალას ვინ გატანს... ჩემთვის სულ ერთია—გინდა დასაჯონ, გინდ ისევ ციხეში იყვნენ.

ჯანგერდი. მართლა, არც მე მგონია, რომ ასე საჭირო იყოს მათი სიკვდილი, იქნება ამით უარესად გავამწაროთ მტრები.

ოტია. მაგას რაღა ბრძანებთ. ყველა ჩვენი მოსიხლრე მტერია და ვინც უნდა იყოს უნდა მოვიშოროთ.

ფაშა. მეც მაგ აზრისა ვარ, უნდა მოვიშოროთ. დეე, ისევ საკანში ეყარნენ, ხომ არას დაგვაკლებენ!

ოტია. საქმით და კლებით ვერაფერს დაგვაკლებენ, მაგრამ ნურც იმას დავივიწყებთ, რომ ამოდენა ხალხს ჭამა-სმა უნდა და ჩვენ-კი ჩვენი ჯარის საკვებავიც არა გვაქვს და თუ ერთს კვირას გვეყო და იოლად წაველით, სწორედ, დიდი ბედნიერება იქნება!..

ფაშა. მაშ, რა გაეწყობა, უნდა ყველანი დავხოცოთ... (გვერდზე) რა ბოროტია, მაინც თავისას არ იშლის! (ოტიას) შენი მარინე რას იტყვის გაიოზის სიკვდილზე?

ოტია. მარინემ რაც უნდა სთქვას; აქ საქმე მარინე-კი არ არის, არამედ რასაც ჩვენი საქიროება და სარგებლობა გვიბრძანებს, ისე უნდა მოვიქცეთ. მით უფრო, ფაშა ეფენდი, რომ დღეს, როგორც დავატყე, მეგრელთ ჯარები რალასაც-კი აპირებენ. წარმოიდგინეთ, ჩიჩუას და ხეციას ჯარები სამხრეთიდან აბარგებულან და ჩიქოვანი—სპასალარის ჯარი-კი სულ ერთი თოფის გასროლის სიშორეზეა... მეწმუნეთ, რომ ეს კარგის მომასწავებელი არ არის...

ფაშა. (შეშინებული) მართლა-და, რატომ აქამდის არაფერი სთქვი! აბა ერთი წავიდეთ და ჩვენც ვნახოთ!.. (ადგება, ამ დროს შემოდის ყარაოღლი.)

III.

ივინიკე და უანაოღლი, მერე თურქი და ბოლქს ბიჭი.

უანაოღლი. მადლობა ღმერთს, რომ ყველას აქა გხედავთ; თაშა ეფენდი, ჩვენი საქმე ცუდად არის... მეგრელთ ჯარი აქეთ მოდის ერთად შეერთებული გალაფნის კარებისკენ!

ეგლანა. (შეშინებულნი) მართლა?!!

უანაოღლი. დიალ, ბატონებო, ჩვენც უნდა რამე ღონე მოვილოთ, თორემ თავგებივით ამოგვწყვეტენ ხაფანგში. მე უკვე ბრძანება გავეცი ჩვენს ჯარებს, რომ საომრად მოემზადნენ.

ოტია. ძალიან კარგად მოქცეულხართ. მე თუმცა იმედი მაქვს, რომ არაფერი არ გაგვიჭირდება, მაგრამ მაინც, მომზადებული რომ ვიყოთ, უმჯობესია.

ფაშა. აბა წავიდეთ, ჩვენც დავხედოთ რა ამბავია...

ოტია. ნუ გეშინიანთ, თაშა ეფენდი! მე ვიცი, რასაც ვუხამ იმათ, ეხლავე ტყვეების თავებს გაღვუგორებ გალაფნიდამ...

ფაშა. ჰო, ეს, მართლა, სწორედ დროზედ მოსწრებული იქნება... აბა წავიდეთ! (გასვლას აპირებენ, ამ დროს შემოდის თურქი.)

თურქი. დიდებულო თაშა ეფენდი, მტერი გალაფანს მოადგა!..

ფაშა. ეეჰ!.. მაჰმადია ჩვენი შემწე! წავიდეთ მალე... (ისმის თოფის სრაღლა) ვგონებ ომი კიდევ დაიწყეს!.. (გადიან ყველანი ოტიას გარდა)

ოტია. (მარტო) ბედო ჩემო, ნუ თუ ამ უკანასკნელ წუთს არ გამიტან და მილალატებ?.. აქამდინ მე და შენ, ბედო ჩემო, მეგობრულად მივდიოდით დიდებისაკენ და ნუ თუ ეხლა მიმუხთლებ?.. არა, არა, ამდენი ტანჯვისა, დამცირებისა და მსხვერპლის შემდეგ დიდი უსამართლობა იქნებოდა ჩემი საქმის წაგება... ოჰ, ოტია, არ შედრკე, არ შეშინდე!.. გასწი წინ, როგორც აქამდინ გივლია!.. ჰეი, ბიჭო! (შემოდის ბიჭი) ეხლავე უბრძანე ჯალათს ყველა ტყვეები საკანიდამ გამოიყვანოს მოედანზე, მეც ეხლავე მოვალ! (ბიჭი გადის) ოჰ, ჩემო ვარსკვლავო, ოღონდ შენ არ მიმტყუნო და სხვა არაფრისა არ მეშინიან... ყველაფერს მივალწიე... დიდებას, სიმდიდრეს, სიყვარულს, ბრწყინვალეებას; მარინეს, ჩემს მარინეს ვუყვარვარ და ნუ თუ ეხლა რამე წინ გადამელობება? არა, არა! შორს სისუსტეე!.. (აკანკალებს უეცრად) ეს რა მომდის? ეს რა ამბავია ჩემს თავზე!.. (უეცრივ შეჰკივლებს და უკან-უკან იწევა.) ეეჰ, ადამია!.. შენ რას მეჩვენები... შენ აკი მოკვდი!.. იქით... შორს, შორს ჩემგან!.. (დაეშვება სკამზე და თვალეზედ ხელეზ ხფარეზს, მერე ნელ-ნელა იხედება.) განქრა ჩვენება... ძლივს... გმადლობ შენ, უფალო!.. (მიდის კარეზისეკენ. უეცრივ შეჰკივლებს და უკან იწევს) ადამია, რას ჩამაცვივდი, შორს ჩემგან!.. (შემოდის ბიჭი)

ბაჭა. ბატონო, ყველა ტყვეები გაქცეულან; საკანი ცარიელია!

ოტია. (გაოცებული) რაო?!. ხომ არ გაგიჟდი?!. რას ამბობ? გაიმეორე!

ბაჭა. ტყვეები გაქცეულან; საკანი ცარიელია!

ოტია. ღმერთო ჩემო, ეს რა ამბავია? რა მემართება? ხომ არ გავგიჟდი? სიზმარში ხომ არა ვარ! ბიჭო! როგორ... ვის შეეძლო გაქცევა?!. ვინ გაუშვა?!. ვინ მიღალატა?... ბიჭო! როგორ გაქცეულან?

ბაჭა. ზევიდგან თოკი ჩამოუშვიათ და თოკით ასულან ქერზე.

ოტია. მერე ვინ გვიღალატა? ვინ არის ჩვენი დამლუპავი?

ბაჭა. შიგ ციხეში მხოლოდ გულ-შემოყრილი ქალი უპოვნიათ!

ოტია. ოჰ, ოჰ! (ჰკენესის ბრაზებისაგან) გადი, გაეთრიე! (მიჭი მიღის) მოიცა! (ბიჭი ბრუნდება) ვერსად ვერ გამექცევინ! ეხლავე დაადევნეთ ცხენოსნები! ისინი ჯერ გალავანს არ იქნებიან გაცილებულნი!.. ეხლავე, ამ წუთაში უკან გამოუდექით!.. ექვი არ არის, კიდევ მოვასწრობთ! გასწი!.. (ბიჭი ვარბის) ნეტა ვიცოდე, ვინ არის ჩემი მოღალატე? ოჰ, როგორ დავსჯი, როგორ ვაწვალებ, თუ ხელში ჩავიგდე!.. (ისმის საშინელი ყვირილი და კვილი... სცენაზე შემოვარდება მარინე თმა გაწეწილი, თითქოს ვილასაც ექცევაო და კვილით ჩაუვარდება ოტიას ხელში.)

IV.

ოტია, მარინე და მერე ყარაოღლი, ბოლას ბიჭი.

მარინე. ოტია, მიშველე, მიშველე! ოსმალეები მოსაკლავად მომდევნ!

ოტია. (გაოცებული) მარინე, რა მოგდის?! გონს მოდი! ვინ ოსმალეები, რას ამბობ?

მარინე. ოჰ, ოტია, ჩემო ღმერთო!.. შენ... შენ დამიფარე ურჯულოთაგან... მოსაკლავად მოდიან. ოტია, ჩემო სიცოცხლე... შენც მოგკლავენ, გაუფრთხილდი!.. გავიქცეთ, თავს უშველოთ!..

ოტია. (არაფერი ესმის) მარინე გონს მოდი! რა გემართება, შე უბედურო! შენ ვინ გაგიბედავს ხელის შეხებას? მე აქ არა ვარ შენი ოტია!?! (ამ დროს ისმის ყარაოღლის ხმა)

ყარაოღლის ხმა. აქ შევიდა ის მოლალატე! აქ არის, დაატყვევეთ!.. მოჰკალით! (თითონაც გამოჩნდება ხმალ ამოღებული)

მარინე. (იფარავს ოტიას.) არა, ურჯულოვ, არ მოგაკვლევინებ! ჯერ მე მომკალ და მერე ესა! (ისმის თოფის სროლა)

ოტია. რა ამბავია?..

ყარაოღლი. ოჰ, შე ბოროტო, შენც ამის ამბავი ხარ! სულ გასაწყვეტები ხართ, გიაურებო!

ოტია. (გაოცებული) ბატონო, რა ამბავია?

ყარაოღლი. თითქოს არ იცოდე, რაც ამბავია. განა არ ვიცით, რომ შენ და მაგან გაანთავისუფლეთ ტყვეები? დაჰკარ'მაგ შეჩვენებულსა! (შეუტევს ხმლითა)

ოტია. შესდექ ურჯულო, ჩემს საყვარელს შენ არ მოგაკვლევინებ!

ყარაოღლი. მაშ თუ აგრეა, შენც მოკვდი, გაიურო! (შეუტევს)

მარანე. (გააფთრებული) უმალ მე მომკალ! (დასცემს ხანჯალს ყარაოღლის და დასკრის.) ოჰ, შე ურჯულო, აკი ვსთქვი, მაგის თავს არავის დაეანებებ-მეთქი!..

ყარაოღლი. (მომაკვდავი გარბის.) მიშველეთ, მიშველეთ! (ისპის თოფის სროლა)

ოტია. გმადლობ, მარინე!.. ვაჟკაცური დაკვრა იყო, მაგრამ, ის არ გერჩინა, სანამ მილალატებდი, ჩემთვის დაგეკრა ეს ხანჯალი?

მარანე. მაგას რად მეუბნები?..

ოტია. მაშ ეგ შენა ხარ, ტყვეები რომ გაანთავისუფლეთ?

მარანე. დიად, ოტია, მე ვარ, ჩემო სიცოცხლე! მაშ რა მექნა, ძმას მიკლავდნენ?

ოტია. მაშ შენ ჩემს თავს ძმა არჩიე? მაშ შენს ძმას მანაცვალე?..

მარანე. ოჰ, არა, არა, ოტია!.. შენზედ უსაყვარლესი მე არავინ მბადაია მთელს ქვეყანაზედ!.. შენა ხარ ჩემი სულყველა, ჩემი ღმერთი!..

ოტია. ოჰ, შე ცბიერო, შე გველო!.. ოჰ ღმერთო,

როგორ მოვსტყუვდი?.. როგორ გავსულელდებოდი?..

ძარანე. ოჰ, ოტია, ნუ იტანჯები აგრე, გულს ნუ მიკლავ!

ოტია. ჰოჰ, შე ბოროტო! მაშ შენის გულისათვის უნდა დავკარგო მე ყოველისფერი, რისთვისაც სული და ხორცი შემიწირავს?.. მაშ შენა ხარ ჩემი დამლუბველი, ჩემი ყელის გამომჰქრელი?

ძარანე. ოჰ, ოტია, არა, არა!.. შენ მზეს ვფიცავ, შენი ლალატი თუ გულში გამეტარებინოს არ ვიყო შენი სიყვარულის ღირსი... დეე, აქვე შენ ფერხთ-წინ გამაქროს უფალმა!.. მაგრამ, ოტია, რა მქნა!.. ძმა... ჩემი სისხლ-ხორცი...

ოტია. ოჰ მაცდურო, ბოროტო ღიაცო!.. კიდევ ჰბედავ სიყვარულზედ ლაპარაკს?.. შენ-კი არა, მე, მე მიყვარდი!.. ისე მიყვარდი, რომ მზა ვიყავ შენთვის თავი შემეწირა!.. შენ-კი როგორ გადამიხადე?.. შენ მე წამართვი ის, რაც ჩემს თავზე უფრო მიყვარდა!.. ჩემი ოცნება! ჩემი ღიღება!.. შენ მტვრად მიქციე ყველა ჩემი იმედი, ჩემი განზრახვანი, ყველა ჩემი გიჟური მისწრაფებანი... ეხლა რაღად მინდა მე სიცოცხლე? რა ვარ მე? რის მაქნისი? რა მქვიან?.. (ხელებს იმტვრევს ბრაზებისაგან)

ძარანე. ოტია, ნუ, ნუ ღვთის გულისათვის... (ნუ იტანჯები ეგრე, თორემ თავს მოვიკლავ! (შემობრბის ბიკი))

ბაჭა. ბატონო დავილუბენით, ჯარი შემოვარ-

და გალავანში. საშინელი ბრძოლა ასტყდა, ფაშა შეიპყრეს... ოსმალთ ჯარი მთლად ამოწყვეტილია და ეხლა აქეთ მოდიან... გაიოზ ფალავა თავის ჯარებით დარბაზისაკენ მოექანება!

ოტია. ჩქარა, ჩქარა დაჰკეტეთ ყველა გასასვლელები! ყველა გამოდით, კარები შეიმაგრეთ... აბა გასწი მალე! (ბიჭი გარბის) თუ სიკვდილის მეტი არა მიხსნის-რა, ძვირად მაინც დაუსვამ ჩემ სიცოცხლეს!.. (სახლს ცეცხლი ვკიდება. ხმაურობა, თოფის სროლა)

მარანე. (გამბედავის გრძნობით) ნუ გეშინან, ოტია, მე შენს თავს არავის არ დავანებებ, თუ გინდ ღმერთიც რომ ჩამოვიდეს!.. (ეხვევა)

ოტია. შორს, არ მომეკარო!

მარანე. (ვეღრებით) ოტია, ოტია!..

ოტია. იქით, შე მაკდურო! შენ ამ ალერსით ვერ მომატყუილებ... კმარა, რაც მატყუილე!

მარანე. ოტია—ნუ, ნუ ამბობ მაგას, მე შენთვის არ მიღალატნია... ძმას მიკლავდნენ და სხვა რაღა უნდა მექნა?.. ჩემი სისხლ-ხორცი დავიცევი... შენ რომ ჩემს ადგილას ყოფილიყავი, ჩემსავით მოიქცეოდი!..

ოტია. კარგად ვხედავ შენს ცბიერებას... შენ გინდა გული მომიგო, მაშინ როდესაც გამყიდე და მტრის გულისა გამხადე?.. არა, შენ არ გაგახარებ ჩემის უბედურებითა!.. შენ ორ ღმერთს ეთაყვანებოდი,

ერთს-კი უნდა მოშორებოდნი: ან მე, ან შენი შვიკი უნდა ყოფილიყო!..

ძანანე. ოჰ, ოტია, შენ უღმერთოდ მექცევი, შენ გული არა გქონია...

ოტია. რატომ აქამდინ არ იცოდი, რომ გული არ მქონდა?! (ისმის თოფის ხმა) აჰა, მოდიან გამარჯვებულნი... ისინი დასტკბებიან ჩემის დამცირებითა, მაგრამ არა!.. მაშ რა ოტია ვიქნები, თუ უკანასკნელ სიხარულსაც ვერ მოუწამლავ ჩემს მტრებსა...

ძანანე. (ვედრებით) ოჰ, ოტია, ოტია!..

ოტია. გიხაროდეს, გაიოზი გამარჯვებული მოდის!.. მეც, როგორც სიძე, ამ გამარჯვებისათვის ფეშქეშს მივართმევ... შენ ხომ დამარხე ჩემი იმედები, მაშ შენც დაიმარხე!.. (დასცემს ხანჯალს და მოჰკლავს მარინეს) აჰა, ეხლა მოვიდნენ და გაიხარონ!..

ძანანე. (მომაკვდავი) გმადლობ, ოტია? გმადლობ ჩემო სიცოცხლევ!.. თავს უშველე, ოტია... (შეჰკივლებს) ოჰ, ძმა... აო, გაი... ოზ!.. (კვდება ისმის გაიოზის ხმა)

V.

ოტია და გაიოზი.

გაიოზის ხმა (კულისებიდამ) შეამტვრიეთ კარები! (სროლა სამჯერ) დალეწეთ, დალეწეთ!.. (გამოჩნდება კარებში თითონაც) ოჰ, შე წუწკო, შე მოლაღატევ!.. სად

წამიხვალ!.. ხმალი, ოტია, ხმალი, თუ ლეჩქა არა
 გხურავს!.. (შეებრძოლებიან ერთმანერთს ხმლებით, ოტიას
 ხმალი გაუვარდება ხელიდამ, გაიოზიც ხმალს დაადებს. გაი-
 მართება ხელ-ჭიდაობა, ოტია ცდილობს გაიოზის მოკვლას,
 მაგრამ გაიოზი დროს მოიმარჯვებს და ხანჯალს დასცემს გულ-
 ში) ჰაჰ, ძაღლს ძაღლოური სიკვდილი!! გეყო მაგდე-
 ნი სიბოროტე! (დანიახავს მკვდარს მარინეს) ოჰ, დაო!..
 ჩემო მარო! (დაიხოქებს) ჩემო საცოდავო!.. (ტირის
 და ჰკოცნის შუბლზე... ისმის შორიდგან გამარჯვების სიმღე-
 რა მეგრელთ ჯარისა...)

ზარდა.

დასასრული.

ჩათრევას ჩაყარვა სჯერბიან.

ვოდვეილი—ხუმრობა ერთს მოქმედებად

(აზრი რუსულით)

*Настоящій водевилъ, подъ заглавіемъ „С Д А В А Й Т Е С Ъ“ В. Гунія разрѣшена Г. Главниона-
чальствующимъ гражданскою частью на Кавказѣ на
основаніи 84 ст. уст. Ценз. изд. 1890 г. къ пред-
ставленію на сценахъ края. Января 10 дня, 1892 г.*

Предсѣдатель Комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

მომქმედნი პირნი:

ნესტორ შვინდაძე,	25 წლის ყმაწვილი კაცი.
მაშო,	ახალგაზდა ქვრივი.
მაკო,	მაშოს და, 17 წლისა.
ვანდო,	მოსამსახურე გოგო, ახალგაზდა.

მოქმედება სწარმოებს თბილისში.

ჩათრევას ჩაყოლა სჯობიან.

სცენა წარმოადგენს კარგად მორთულს ოთახს, შუაში — მარჯენივ და მარცხნივ კარებია, მარცხნივ ფანჯარაა, დივანი, სავარძლები, სტოლი და სხვა ავეჯი. პატარა სტოლი ფანჯარასთან საწერკალმით და დივანზე ქალის შალი ჰკიდია. დღეა.

I.

კარდო და მერე მასო და მკო.

კარდო. (შემოდის და ყვავილით ქოთანს შემოაქვს, ხელში ბარათი უჭირავს) დამტანჯეს, სწორედ, ამ ყვავილების ზიდვით! დღე ისე არ გავა, რომ ჩვენს ქალბატონებს ვინმემ ყვავილები არ გამოუგზავნოს... ღმერთო, რა ბრიყვები არიან ზოგი ყმაწვილ-კაცები! ის სულელები, ყვავილებს რო გზავნიან ყოველ დღე, ვითომ ამით საქმის გარიგებას ლამობენ, თუ რა არის? იმ უბედურებმა, როგორ არ იციან, რომ ქალების გული ეხლანდელს დროში ყვავილებით ვერ მოიგება. ეხლანდელ ქალების გულს ალბობს ოქრო და ვერცხლი, თორემ ყვავილები რის მაქნისია! არა, იმისთანა ტყუილია, როგორც ის ვაჟბატონი, რომელიც ყოველ დღე დაეხეტება ჩვენს ქუჩაზე და მშიერი მელიასავით შემოიყურება ჩვენს ფანჯარაში!

ხანდისხან ასჯერ მაინც გამოივლის, ღამე რაღაცაებს
მღერის, სხვა არც ყვავილი და არც ნიახური იცის!
(შემოდის მაშო)

მაშო. ეს ყვავილები ვის გამოუგზავნია?

ვანდა. ბარათში იქნება მოხსენებული, ინებეთ!

მაშო. მაჩვენე. აბა, წავიკითხო ვისგან არის.

(კითხვას აპირებს, შემოდის მაკო)

მაკო. ეს ყვავილები საიღამ გაჩნდა?

ვანდა. აი, იმ ბარათში იქმნება მოხსენებული.

მაკო. აბა, მაჩვენე! მაშო შენა გაქვს? მაშო,
ვინ იწერება?.. რასა სწერს?.. კოლასაგან ხომ არ
არის?.. აბა, მაჩვენე!

მაშო. მოითმინე, ჯერ არ წამიკითხავს.

მაკო. ერთად წავიკითხოთ!

მაშო. ბარათი ჩემს სახელობაზედ არის!

მაკო. (შეჰყურებს) სტყუი... აგერ ჩემი სახელიც
სწერია.

მაშო. უჰ, მაკო, რა მოუსვენარი რამა ხარ?
ღამაცა წავიკითხო.

მაკო. (მოუსვენრად) წავიკითხო, წავიკითო! მეც
მინდა წავიკითხო!

მაშო. უჰ, ღმერთო, ჩემო! აჰა, წაიკითხე! არა
ბარათს არ მოგცემ! ასე, შორიღამ წაიკითხე.

მაკო. (კითხულობს შორიღამ) „ჩემო კეკლუცო,
მაშო, ჩემო ტურფა მაკო“. ღმერთმა შეარცხვინოს —
შენ კეკლუცს გეძახის და მე-კი ტურფას!..

მაშო. მერე რა იყო?

მაკო. რატომ მე არ დამიძახა კეკლუცი?

მაშო. მერე ეგ სულ ერთი არ არის—კეკლუცი და ტურფა?

მაკო. დიხაც რომ არ არის!.. მე კეკლუციც და ტურფაცა ვარ!

მაშო. ოჰ, თქვენმა მზემ, მე-კი რა დავაშავე.

მაკო. ვინა გწერს?

მაშო. რა ვიცი, ხელ-მოწერილი არ არის.

მაკო. მაშ ეს ყვავილები ვის გამოუგზავნეს?

მაშო. რა თქმა უნდა, მე გამომიგზავნიდა!

მაკო. (აჯავრებს) რა თქმა უნდა, მე გამომიგზავნიდა! მე-კი დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ყვავილები უთუოდ მე მეკუთვნის!.. ვარდო, ვის გამოუგზავნეს ეს ყვავილები?

განდო. რა ვიცი, ბიჭმა მოიტანა და სხვა არაფერი უთქვამს.

მაკო. რამდენჯერ მითქვამს შენთვის, უსათუოდ ჰკითხე მეთქი, ვისაგან არის და ვის უგზავნიან-მეთქი. წადი, რასა დგებარ! (ვარდო გადის) რად იცი-ხოლმე, მაშო, ჩემს საჩუქრებს სულ შენ დაიჩემებ-ხოლმე!

მაშო. შენ-კი არა ხარ უცნაური!.. აბა რითი დაამტკიცებ, რომ ეს შენ გამოგიგზავნეს?

მაკო. იმით, რომ შენ ქვრივი ხარ და მე-კი გასათხოვარი... მაშასადამე, მე უფრო მეკუთვნის!

მაშო. მერე რა ვუყოთ, რომ ქვრივი ვარ?.. შენ-ზედ მახინჯი ხომ არა ვარ!

მაკო. და არც ჩემზე ლამაზი ხარ!..

მაშო. შენზედ უფრო ლამაზი რომ არა ვყოფილიყავი, მაშინ არც გავთხოვდებოდი შენზედ ადრე-

მაკო ოჰ, დიდი საქმე მომხდარა, რომ გათხოვდი! მერე რა იცი, რომ მე შენზედ პატარა არ ვყოფილიყავი, შენზე უფრო ადრე არ გავთხოვდებოდი? შენ აგერ კიდევ არის დაბერდი და მე-კი ჯერ 17 წლისა არც-კი ვარ... ცხრა წლითა ხარ ჩემზედ ხნიერი!

მაშო. ძლიერ მიჰქარავ!.. ცხრა წლით-კი არა, სულ ორის წლითა ვარ შენზედ უფროსი.

მაკო. ვერ მოგართვით, კნენა ჯან!.. მე ხომ ვერ მომატყუილებ.

მაშო. კარგია, ნუ მიჰქარამ, მეც ბრიყვი ვარ რომ შენ აგყევი.

მაკო. ვითომ და ჩემზედაც ჰკვიანი ხარ!..

მაშო. არსადა სთქვა, შენმა მზემ!.. (შიაქვს ყვავილები და მიდის)

მაკო. ეგ ყვავილები სადღა შიგაქვს?

მაშო. ჩემს ოთახში.

მაკო. მერე მე-კი არ მკითხავ! (გზას უღობავს)

მაშო. გამეცალე ერთი, რას ჩამაცვიდი.

მაკო. ჩამაცვიდი და არც არა იცი-რა... აქ მოიტა ეს ყვავილები!

მაშო. ქალო, ხომ არ გაგიჟდი!

მაკო. არა, თქვენმა მზემ, გიჟი მე-კი არა, თქვენა ბრძანდებით!..

მაშო. რა ღმერთი გიწყობა, ქალო!

მაკო. ღმერთიც გიწყობა და ხატებიც!.. აქ მოიტა ეგ ყვავილები — ჩემია!

მაშო. მანამ გიკვნესია!..

მაკო. გიკვნესია და ფეხებიც გაგიქიმავს, მოიტა. (ართმევს ყვავილს)

მაშო. (გაჯავრებული) აქ მოიტა, შე ქაჯო, შენა!

მაკო. ვერ მოგართვი! ეს ყვაველები კოლამ მე გამომიგზავნა.

მაშო. აი კოლა შენა და დარღუბალა! (ართმევს ყვავილს)

მაკო. მაშ თუ ძალადობაა, შენ-კი მოგერევი! (ძივარდება და უნდა გამოსტაცოს)

მაშო. არ მოგცემ... არ მოგცემ, რო მოკვდე მაინც!

მაკო. ვნახოთ... (ებლაუჯება და ართმევს) მაშ თუ ასეა: არც შენ და არც მე! (მოიქნევს და ფანჯარაში გადაადგებს ყვავილებს. — ამ დროს ქუჩილამ მოისმის ხმა:) „ვაიმე, მიშველეთ!“

მაკო და მაშო. (შეშინებულები) ღმერთო, ეს რა ამბავია?!.

ხმა ქუჩილამ. აი დარღუბალა თქვენს თავს! მთელი ბალი თავზედ დამაქციეს!..

მაკო. ღმერთო ჩემო, ალბად ვინმე გამვლელს თავში მოხვდა!

მაშო. ახია შენზედ, მეტი არა მინდა-რა, ერთი შემოგივარდეს და გაგაბიაბროს!

ხმა ქუჩადაძ. (კვნესით) აი დაგწყევლოთ ჩემმა გამჩენმა, თავი გამიხეთქეს!..

მაკო. ვარდო, ვარდო! (შემოდის ვარდო) ვარდო კარები დაჭკეტე, არავინ შემოაუშვა!

მაშო. მე წავალ, დავიმალები! (გარბის ოთახში მარჯვნივ.)

მაკო. მეც თავს ვუშველი! ღმერთო, ეს რა მომივიდა! (გარბის მარცხნივ)

ჯანდო. ალბად ის იქნება, რო ყოველ-დღე დაეხეტება ჩვენ ფანჯრებთან. კარგი არ იქნება, რომ შემოვარდეს! (ხმაურობა გარედამ, შემოვარდება შვინდაძე)

II.

იგოე და შვინდაძე.

შვინდაძე. (შემოვარდება აღშფოთებული. ცილინდრი ხელში უჭირავს დაკმუქნული, მეორე ხელში ქოთანის უჭირავს, ტანისამოსი მიწით აქვს გასვრილი, კონტად არის ჩაცმული. თავსა და პირზე მიწა აყრია.) ვინა სდგას აქა, ჰა? სად არის შენი ბატონი, ის მხეცი ისა! სად არის-მეთქი? ეს რა ხუმრობაა?!. გავონილა, მთელი ბალი თავზე დამაქციეს, ჰა? სად არის-მეთქი შენი ბატონი, შენი პატრონი!

ჯანდო. (შეშინებული) ბატონი შინ არ გახლავთ.
შვინდ. მიჰქარავ, სტყუი, ის აქ უნდა იყოს! ვერ-

სად დამემალება!.. გაგონილა, თქვენი ჭირიმეთ, შუა
დღეს, შუა ქალაქში, სოლოლაკის ქუჩაზე აგრე დაუხე-
დავად კაცსა ჰკლავენ და მერე როგორ კაცსა, დედის
ერთას!.. ეს ხომ ალა-მახმედ-ხანობაზედ უარესია! Это,
чортъ знаетъ, на что похоже! ეხლავ დამიძახე
შენს ბატონს... თორემ, ჩემს მზეს ვფიცავ, საქმეს
ვიზამ საარაკოსა!.. ამ წუთს აქ გაჩნდეს შენი პატ-
რონი, თორემ ეხლავ სუდში ვიჩივლებ, პროტაკოლს
შევადგენინებ, ციხეში ჩაგსვამთ, ციმბირში გიკრავთ
თავს, გესმის თუ არა!

განაო. დამშვიდდით, ბატონო. ეგრე რად ყვი-
რით?..

შვანდაძე. Какъ это вамъ нравится, нѣ ყვი-
რითო... ნუ ყვირით-კი არა ზარბაზნებსაც-კი დავსც-
ლიდი, რომ შემეძლოს! ნუ ყვირიო!.. თქვე არამზა-
დებო, თქვენა! როგორ მოგწონთ... ასეთი ამბავი
ხდება ქალაქში, საარისტოკრატო ნაწილში, საქარ-
ველოს შუა-გულში, ესე იგი, такъ сказать, въ
центръ интеллектуальнаго и физическаго на-
пряженія!.. „ო ტემპორა ო მორეს!..“ წარმოიდგინეთ,
ორ საათზედ აი ამ ბალით ჰკლავენ კაცსა! არა, НѢТЬ
ЭТО — შეუძლებელია!.. დამშვიდდიო! არა, ერთი მი-
პასუხე, მე რად მომხვდა უთუოდ თავში და არა
იმას, ვინც ჩემს გვერდით მოდიოდა... НѢТЬ, არა,
აქ არის предумышленное преступленіе!..

განაო. ბატონო, ყური დამიგდეთ!

შვინდაძე. არა, მე-კი არა, შენ დამიგდე ყური! ეხლავ მომგვარე შენი ბატონი თუ პატრონი, სულ ერთია!.. НѢТЬ, ВЫ ПРЕДСТАВЬТЕ СЕБѢ, რა შეუ-რაცყოფაა და!

ჯანდღა. ბატონო!..

შვინდაძე. შენ თითონა ხარ ბატონი! რას ჩამაცივდი მაგ ბატონობით! შენ ესა სთქი, რასა ვგე-ვარ მე ეხლა? რას ვემსგავსები ეხლა? ეს ჩემი ცი-ლინდრი? (იხურავს აბა ერთი შემომხედე, რა ჯო-ჯობეთის მაშხალასა ვგევარ! НѢТЬ, ПАРДОНЪ, ეს ასე არ შეიძლება შეგარჩინოთ! ჩემი ცილინდრი 7 მანეთი ღირს... ასე არ შეგარჩენთ! ჩემი სერტუკი? ერთი მიბასუხე რა ვუყო ჩემს სერტუკს?

ჯანდღა. მიბოძეთ, ბატონო, მე ეხლავ გა-ვწმენდავ!

შვინდაძე. მაშ როგორ გეგონა! უსათუოდ გა-წმინდე, გაასუფთავე. (იხდის) აი, წაიღე! (გალაუგდებს სერტუკს) აქედამ ფეხსაც არ მოვიცვლი. У меня желѣзный характеръ, дѣвольская натура! მე კაცი-კი არა, მხეცი ვარ, გესმის, მხეცი ვარ-მეთქი, ამიტომ, чортъ васъ дери... აქედამ არ წავალ! ეს სახლი ეხლა ჩემი სახლია! მე აქ დავჯდები. (ჯდება სტოლთან სკამზე)

ჯანდღა. ბატონო, ეს როგორ იქნება!..

შვინდაძე. ძლიერ კარგად იქნება! აი მიყურე!.. (შინჯავს სტოლზე ქალღმერთს, აიღებს ალბომს და სინჯავს)

ეს ვისი სურათია, ღმერთო, რა ჯოჯოა ეს და-
ლოცვილი!

ვარდო. ეს ჩემი ბატონის სურათი გახლავთ.

შვანდაძე. კარგი შენ დაგემართოს, კარგი ბა-
ტონი შენა გყოლია, რა ჯოჯოა!

ვარდო. (ოხვრით) მაგრამ გული კარგი ჰქონდა!

შვანდაძე. როგორ თუ ჰქონდა, განა ეხლა-კი
აღარა აქვს?..

ვარდო. ეხლა მკვდარია!

შვანდაძე. მკვდარია? ვა, დაგეწაფე მაგ აღის
ტუჩებში! ეს რა სასიამოვნო ამბავი მითხარი, მაშ
შენი ქალბატონი ქვრივია?

ვარდო. დიახ ქვრივია, ბატონო!

შვანდაძე. რა კარგი ცუგრუმელაა ეს წყეული!
შენი სახელი?

ვარდო. ვარდო, ბატონო!

შვანდაძე. ვარდო? ჰო, შენი-კი ჭირიმე, ჩემო
ვარდო და ვარდის კოკობო! რა კარგი სახელი გქო-
ნია! ვარდო, ვარდო... прелесть, მოდი, ვარდო, ერ-
თი დაგყნოსო!

ვარდო. (მორცხვად) რას ბრძანებთ, ბატონო!

შვანდაძე. არაფერს, ჩემო ვარდო! (ხელს უხვამს
ნიკაპზე და წელზედ ხელს მოჰკიდებს) ჩემო ვარდის კოკო-
რო; ვარდო, ეკლიანი ხომ არა ხარ, ჰა! (ჰკოცნის)
ოჰ, რა შაქრის ტუჩები გქონია, ერთი კიდევ, ერთი!..

განდო. (გაქეცვა) ბატონო, სერთუკი უნდა გავიწმინდოთ.

შვანდაძე. მოასწრობ იმის გაწმენდას, შენ ეს მითხარი, შენი ქალბატონი ჯეელი ქალია?

განდო. დიახ, ახალგაზდაა, დაცა ჰყავს უნცროსი.

შვანდაძე. მერე ისიც მომწიფებულია?!

განდო. 17 წლისა გახლავთ.

შვანდაძე. Да это раздолье, чортъ меня дери!

განდო. რა ბრძანეთ, ბატონო!

შვანდაძე. (მხიარული) ბატონიცა ხარ და ხელმწიფეც, ჩემო ვარდო! აბა, სერთუკი მალე გამიწმინდე, მე აქ მოგიცდი!.. (უღიტინებს) უჰ!..

განდო. ეხლავე, ბატონო!.. რა მხიარული ყმაწვილი ყოფილა... (გარბის)

შვანდაძე. (მარტო.) რა კარგი ცუგრუმელა გოგონაა ეს წყეული!.. სამი ქალი და არც ერთი ვაჟი, სწორედ საარაკო ამბავია. არა, დღეს, სწორედ, ბედი მწყალობს. რამდენი ხანია ვცდილობ ამათ გაცნობას, და, დღეს ეს ბალი რო ჩემს თავზედ არ დაეხალათ, იქნება არასოდეს არ გამეცნო ესენი... რა მიჭირს... არა მგონია დამიწუნონ... კარგი დედის შვილი ვარ, ლამაზიც, ფულები, მართალია, ცოტა მაქვს, მაგრამ მაინც არა მიჭირს-რა. ან ქვრივს ან მის დას უსათუოდ ჩავიყოლიებ... Это рѣшенное

ქართული
მეცნიერება

ДЪЛО!.. არაფერს არ დავხედავ, იერიშით მივაღივალა ვნახოთ ვინ გამიძლებს!.. შემოვა თუ არა დავეცემი მუხლზედ, თვალებს ავიპრუწამ, ხელებს გავშლი, ოხვრას მოვყვები და ნუ თუ ამდენის მანქანებით ვერაფერს გავაწყობ... თუ საქმე გაქნელდა НАХАЛЬСТВОМЪ ВОЗЬМУ... НЕ МЫТЬЕМЪ, ТАКЪ КАТАНИЕМЪ, ЧОРТЬ МЕНЯ ДЕРИ... ერთი სერტუკი მალე გამო-მიტანოს ვარდომ, თორემ ვერაფერი სანახავი ვიქნები ასე უცხო ქალებთან!.. (შემოდის მაკო)

III.

იკიკე და მაკო.

შვინდაძე. (შეკრთება) უკაცრავად... მე... მე... უკაცრავად АХЪ ЧОРТЬ МЕНЯ ДЕРИ, ВИНОВАТЬ, БЕЗЪ СЮРТЮКА, МАПАТИЕТ, Я БЕЗЪ ГАЛСТУКА!.. (ხელს იფარებს ყელზე.) მე, ქალბატონო, თქვენ ქალბატონო, რომელიცა რომ... უკაცრავად... ВИНОВАТЬ, თქვენმა გოგომ მითხრა, რომ ეს ქოთანი თქვენ მესროლეთ თავში და ამიტომ... უნდა მოგახსენოთ, რომ რომელიცა რომ... მე გახლავართ ნესტორ შვინდაძე!

მაკო. ბოდღის ვიხდი, მეტად დამნაშავე ვარ თქვენთან, მაგრამ ეხლა რა გავწყობა... აი ინებეთ თქვენი ცილინდრის ფასი. (ფულს აძლევს)

შვინდაძე. ოჰ, რას მიბრძანებთ, თქვენ მე...

ВЫ МЕНЯ ОБИЖАЕТЕ... მე ეს იმიტომ... რომ რა ვად, უსერტუკოდ გახლავართ (შალს აიღებს სტოლიდამ და იფრებს) პარდონ, ძლიერ პარდონ... ჰო, დიახ, მე იმას მოგახსენებდით, რომ მეტად გაანჩხლებული ვიყავი და იმიტომ, რა თქმა უნდა, რომ... თორემ რომ მცოდნოდა, რომ თქვენისთანა მშვენიერი ქალი იყო ჩემი მკვლელი...

მაკო. მკვლელი?!

შვანდაძე. დიახ, მკვლელი, შეუბრალებელი მკვლელი!.. თქვენ ხუმრობა ხომ არა გგონიათ, მეორე სართულიდამ მთელი ბალი თავს დამანარცხეთ!..

მაკო. (იციინის) ჰა, ჰა, ჰა! მთელი ბალიო... ჰა, ჰა, ჰა! ბალი-კი არა ყვავილები იყო!.. ახ, ახა-ახა!

შვანდაძე. (იციინის) ჰა, ჰა, ჰა! ღმერთს გეფიცებით მთელი მუშტაიდი იყო... მე რე რო იცოდეთ, როგორ მომხვდა, პირდაპირ თავზე დამეხურა... დიახ, კინალამ არ მომკალით და თქვენ-კი იცინით და მე რე რანაირად იცინით... პაწია ალის ფერი ტუჩებით იცინით!.. (იჭით) გენაცვალე მაგ ვარდის ფერ ტუჩებში... უკაცრავად, თქვენი სახელი?

მაკო. ჩემი სახელი მაკო გახლავთ.

შვანდაძე. (სიამოვნებით) მაკო, მაკრინე, მაკრუშკა!.. რა მშვენიერი სახელია... მე ძლიერ მიყვარს სახელი მაკო, მაკრინე... მე, უნდა მოგახსენოთ, ჩინებულნი ყმაწვილი-კაცი გახლავართ... (თავს უკრავს) ნესტორ შვინდაძე. მე მართალია, იმდენად ვერაფე-

რი ვარ... მაგრამ... ერთი კიდევ გაიცინეთ, ღვთის გულისათვის!

მაკო. დიდის სიამოვნებით, თქვენ, მართლა, ისეთი სასაცილო ხართ, რომ (იციანს) ხა, ხა, ხა! უკაცრავათ, სხვის სახლში, უცხო ქალთან, ჰა, ჰა, ჰა!

შვანდაძე. უკაცრავათ, ძიელ პარღონ, ღმერთს გეფიცებით, ჩემი ბრალი არ არის, ვარდომ წაილო გასაწმენდათ.

მაკო. ვარდოს თქვენ საიღვან იცნობთ?

შვანდაძე. ვარდოსაც ვიცნობ და თქვენცა! თქვენ რომ ქვრივი ბრძანდებით, უნცროსი დაცა გყავთ... გთხოვთ მიცნობდეთ—ნესტორ შვინდაძე! (თავს უკრავს)

მაკო. (იციანს) ჰა, ჰა, ჰა! ჩინებულა, თქვენმა მშემ; მერე საიღამ შეგიტყვიათ ჩვენი ვანაობა...

შვანდაძე. მე დიდი ხანია თქვენ გიცნობთ, შორიღამ, რა თქმა უნდა... მე უნდა გამოგიტყდეთ, მაპატიეთ კია... მე... თქვენ... თქვენ... მე... ერთი გაიცინეთ კიდევ, ღვთის გულისათვის.

მაკო. (იციანს) ჰა, ჰა, ჰა! რა უცნაურია, ღმერთო, ჰა, ჰა, ჰა!

შვანდაძე. ოჰ, რა კარგად იცინით... მე მზადა ვარ მთელი ჩემი სიცოცხლე თქვენთან გავატარო, ოღონდ-კი ამ სიამოვნებას ნუ მომაკლებ... ერთი კიდევ გაიცინეთ!..

მაკო. რა შეილი ბრძანდება, თქვენთან გავა-

ტარებ ჩემს სიცოცხლესო... მერე მე-კი არ შკითხავთ, მემამბა თქვენი ნახვა, თქვენთან ყოფნა?

შვანდაძე. უსათუოდ უნდა გამოთ... მე ჩინებული ყმაწვილი ვარ. (უბბაღ) მაკრინე, მაკო, შემობრალეთ, მეტი აღარ შემობლიან!..

მაკო. (გოაცებული) რა გინდათ, მე არაფერი მესმის-რა!

შვანდაძე. არ გესმით, მაშ ყბლავე გაგაგებინებთ. მე თქვენ მიყვარხართ, я вась обожаю, გაღმერთებთ... მე თქვენ მიყვარხართ.

მაკო. მე თქვენ სულ არ გიცნობთ...

შვანდაძე. არა უჭირს-რა, მერე ვამიცნობთ... მე ჩინებული ყმაწვილი ვარ... თქვენ ქვრივი ხართ, მაგრამ არა უჭირს-რა... მე გევედრებით! ნუ ინებებთ ჩემი ყმაწვილ-კაცობის გაფუჭებას! თუ არ თქვენ, მე სხვა არავინ მინდა... მე თავს მოვიკლავ, და თქვენც მოგკლავთ...

მაკო. ღმერთო, ეს რა გიჟს გადავეკიდე!

შვანდაძე. მაკო, მაკრინე! ჩემო კარგო, ჩემო პატარა!.. (ხელს ჰკიდებს ხელებზე) ღმერთო ჩემო, ნუ თუ მე ისეთი ბედნიერი ვარ, რომ ამ ხელების პატრონი შევიქნები.

მაკო. ძლიერ სცდებით, ამ ხელის პატრონი მე გახლავართ.

შვანდაძე. ეს მართალია, მაგრამ მეც მიწილადეთ ცოტა...

ძაკო. (იცინის) ხა! ხა! გიწილადოთ?!

შვინდაძე. რაც გინდოდეთ, რაც გსურდეთ, ჩემთვის სულ ერთია, ჩემო წიპურკავ, ჩემო ჰუჭურკა!.. (ხელებს უკოცნის)

ძაკო. თავი დამანებეთ, ჩემი და მოდის. (გაექცევა)

შვინდაძე. არა უშავს-რა, თქვენს დას თქვენთან რა ხელი აქვს... თქვენ ხომ ქვრივი ხართ... თავისუფალი...

ძაკო. (იცინის) ჰა, ჰა. ხა! ხა! რა უცნაური ხართ!

შვინდაძე. (იცინის) ჰა, ჰა, ჰა! რა უცნაური ვარ, ჩემო პატარა; ღმერთო ჩემო, რა პატარა ხართ, ჯიბეში ჩაგისვამთ და ისე მოგიტაცებთ!.. (ეხვევა და ჰკოცნის, შემოდის მაშო.)

IV.

ივანიკე და მაშო.

მაშო. უჰ, ჩემს თვალებს, ეს რა ამბავია!

ძაკო. აჰ, (გარბის)

შვინდაძე. АХЪ, ВИНОВАТЬ, უკაცრავად... მე თქვენ დასთან შევექცევოდი... რა მშვენიერი და გყოლიათ...

მაშო. თქვენ ვინა ბრძანდებით?

შვინდაძე. არ მიცნობთ? ღმერთო ჩემო, მე ხომ უცხო არა ვარ, თქვენი ვარ... აი, ის, რომელსაც

მთელი ბალი თავზე ჩამოაცვით... (თავის კვრით) გთხოვთ მიცნობდეთ — ნესტორ შვინდაძე! უკაცრავად, თქვენი სახელი?

მამო. თქვენ რა გეკითხებათ... ეხლავ მიბრძანდით აქედამ.

შვინდაძე. უკაცრავად... მე ასე ადვილად ვერ წავალ.

მამო. რა უზრდელი რამა ყოფილხართ... რა საქმე გაქვთ უცხო სახლში!

შვინდაძე. სცდებით, მადმოაზნელ... მე რა უცხო ვარ... განა უცხო კაცს თავში ქოთანს ესვრიან?!

მამო. (იციინის) მაშ თქვენ ისა ხართ, რომ...

შვინდაძე. დიახ, სწორედ ის გახლავართ... ნესტორ შვინდაძე! აი ჩემი ცილინდრიც, ერთი შეხედეთ, რასა ჰგავს... ჩემი სერტუკი, მაგრამ უკაცრავად... ძრიელ პარდონ, თქვენმა გოგომ წაიღო.

მამო. სერტუკს ეხლავ მოგართმევენ და იმედი მაქვს, რომ თავს დაგვანებებთ!..

შვინდაძე ნუ წარმოგიდგენიათ!.. მე აქედამ გამსვლელი არა ვარ... მიკვირს, ღმერთმანი, ახალგაზდა გაუთხოვარი ქალი და ასეთი ანჩხლი!..

მამო. ხა! ხა! ხა! გაუთხოვარო... ხა, ხა, ხა.

შვინდაძე. რას იცინით, განა თქვენ გასათხოვარი არა ხართ?

მამო. (იციინის) ხა, ხა, ხა! გასათხოვარი გახლავართ... ხა, ხა!

შვინდაძე. (თავისთვის) იცინის, ეხლა საქმე კარგად არის... (მაშინ) მე თქვენ დას ველაპარაკე თქვენზე და დამარწმუნა, რომ თქვენც იმისთანა გულ-კეთილი ხართ. მართლა, თქვენი სახელი?

მაშო. ჩემი სახელი მარია გახლავთ, მაგრამ ძიელ კარგს იზამთ, რომ ეხლავ აქედამ გაბრძანდეთ და სხვა დროს მოგვიკითხოთ უფრო ზრდილობიანად და ჩაცმული.

შვინდაძე. ახ, უკაცრავად, აკი მოგახსენეთ, რომ ეს ჩემი ბრალი არ არის, თქვენ ჩამაყენეთ ამ ყოფაში... მართლა, თქვენი სახელი?

მაშო. რა ვქნა, აკი მოგახსენეთ, მარია.

შვინდ. უკაცრავად... მარია, რა მშვენიერი სახელია და თქვენც ბევრად ჰგევხართ მარიამ ღვთის მშობლის...

მაშო. ეს საკენკი თქვენს კრუხებს დაუყარეთ...

შვინდ. (თავისთვის) არა, სხვაფრივ სჯობიან მოვიქცე. (მაშინ) მარია, მაშო, მაშიკო, თქვენ ვერ წარმოიდგენთ... რა რიგად ვიტანჯები, შემობრალეთ. (მუხლებზე დაეცემა) მეტის მოთმენა აღარ შემიძლიან, მე თქვენ გაგიჟებით მიყვარხართ!..

მაშო. ახ, რას ჩაღიხართ, ყმაწვილო... რას ჩაღიხართ!...

შვინდ. მგონია გასკრა... ჩემო მაშურკა, მაშურჩკა... ეხლავე გადასწყვიტეთ... მე კარგი ყმაწვილი ვარ... თქვენ ახალგაზდა ხართ, სრული წლო-

თარგმანი
საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურის
გაგაღმწერ-
ის

ვანი... წამომყეთ ცოლად... მე თქვენ გაგაღმწერთებთ... სულ ხელით გატარებთ!

მაშო. (ალერსით) ღმერთს გეფიცებით, მე არ ვიცი...

შვანდ. (თავისთვის) საქმე კარგად მიდის. აბა, კიდევ დავაყარო ჯორის ტლინკებისავეით... მაშურკა, ჩემო ღმერთო, ჩემო ლამაზო, მომეცი შენი ხელი და მომენდე, როგორც კლდესა... (ხელებზე ჰკოცნის) რა თაფუქი ხელებია! (კოცნის, შემობრბის მაკო)

V.

ივანიკე და მაკო.

მაკო. (შემოვარდება და დაიკვივლებს) ახ, ეს რა ამბავია!

შვანდ. ეხლა-კი გავები მახეში!

მაშო. შენ რა გეკითხება, რა შენი საქმეა!..

მაკო. როგორ თუ ჩემი საქმე არ არის?

მაშო. წადი-მეთქი.

მაკო. ერთი იმას უყურეთ! (ხელს ჰკიდებს შვინდაძეს) ბატონო შვინდაძე, ეს რა ამბავია!?

შვანდ. არაფერი შენ შემოგველოს ჩემი თავი... შენს მაგივრად შენს დას ვკოცნი, შენს დას... ეგ ხომ სულ ერთია!

მაკო. როგორ თუ სულ ერთია?

მამო. ეს რა მესმის!

შვანდ. (მაკოს) თქვენ ხომ ქვრივი ხართ, მაშასადამე თავისუფალი ხართ, ამიტომ...

მამო. მერე ვინ მოგახსენათ, რომ ეს ქვრივია?

შვანდ. (გაოცებული) მაშ ქვრივი რომელია?

მაკო. ქვრივი ეს არის, მე-კი გასათხოვარი...

შვანდ. (სიხარულით) მართლა? ოჰ, რა სასიამოვნოა, მაშ ისევ თქვენ შეგიერთავთ, თქვენც ხომ თავისუფალი ხართ! მარია, ნუ გვიშლით ბედნიერებას, დაგვლოცეთ!

მამო. თქვენ აკი სთქვით, რომ მე გიყვარვართ...

შვანდ. მართალია, შენც მიყვარხარ, ჩემო სულიკო!

მაკო. ვერ მოგართვი... აკი თქვენ პირველად მე მთხოვეთ ხელი! (მოჰკიდებს ხელს და მიჰყავს თავისკენ)

მამო. არა, ეგ მეტის მეტია! თქვენ მე მითხოვეთ. (მიათრევს თავისკენ)

მაკო. არა, შენ-კი არა, მე მითხოვა პირველად. (მიათრევს თავისკენ)

შვანდ. დამაცადეთ, ბატონებო, ასე ხომ შუაში გამგლიჯამთ!

მამო. არა, ეს მეტის-მეტია! (მიათრევს შვინდაძეს)

მაკო. ღიახ, მეტის-მეტია! (მიათრევს შვინდაძეს)

შვანდ. ღიახაც რომ მეტის-მეტია... მომითმინეთ, დამშვიდდით!.. აქამდინ ერთსაც არ გინდოდით

და ეხლა-კი შუაში მხლეჩავთ!.. (მაკოს) შენ უფრო მიყვარხარ!

მაშო. რაო, რაო, რა სთქვით?.. (მიათრევს)

შვანდ. შენ უფრო მიყვარხარ-მეთქი, ჩემო სულიკო!

მაკო. (სტაცებს ხელს) რაო, რა სთქვი!

შვანდ. შენ უფრო მიყვარხარ-მეთქი, ჩემო პაწიავე!

ორავე დები. რას სტყუით, რას სტყუით!

შვანდ. დამაცადეთ, მე ორივე მიყვარხართ... მე მზადა ვარ ორივე შეგირთოთ, ორივე!..

მაშო. ვარდო, ვარდო! ეხლავ პოლიციას დაუძახე, ეხლავ გაათრიონ ეს ურცხვი, ესა!

მაკო. ვერ მოგართვით, მაგას ვერ იზამთ!

მაშო. როგორ თუ ვერ ვიზამ, მერე ვინ დამიშლის?

მაკო. მე დაგიშლი. ბ-ნი შვინდაძე ჩემი საქმროა.

შვანდ. (თამამად) დიახ, ეს ჩემი საცოლვე გახლავთ და თქვენ ვერ დაგვიშლით ერთად შეუღლებას!

მაშო. (გაკაპასებული) ეხლავე გაეთრიეთ აქედან, თორემ ღმერთს გეფიცებით, პოლიციას დავუძახებ!

შვანდ. (მაშოს ყურში) მაშოჯან, რას ჯავრობ!

მაშო. თქვენს თავს ნებას ნუ აძლევთ, გეუბნებით, ეხლავე გაეთრიეთ.

შვანდ. (ვედრებით) მაშურკა, რად იცი ჩაცემა...

შვაო. საიდამ მოეთრია ეს უსინდისო.

მაკო. (ხელს მოჰკიდებს შვინდაძეს) მე ნებას არ გაძლევთ აქედან გახვიდეთ—აქ უნდა დარჩეთ ჩემთან!

მაშო. (გაკაპასებული მოჰკიდებს ხელს შვინდაძეს და მიათრევს) ეხლავე გაეთრიეთ აქედამ!..

მაკო. არა-მეთქი! (შვინდაძეს აქეთ-იქით მიათრევს)

შვინდ. კარგი ამბავია ჩემს თავს! Это, такъ сказать, ор—ცეცხლ შუა... ქალბატონებო, დამშვიდდით! თქვე დალოცვილებო, უსერთუკო ხომ ვერ გავალ ქუჩაში!

მაშო. მე მაშინ დავმშვიდდები, როცა აქედამ გაბრძანდებით!.. (იძახის) ვარდო, ვარდო, სადა ხარ?

ვარდო. (შემორბის და შემოაქვს სერთუკი) რა ამბავია, რა მოხდა!..

მაშო. წადი ეხლავე და პოლიციას დაუძახე!

შვინდ. (იცვამს სერთუკს) პოლიციასაო? Нѣтъ—дудки! უკაცრავად ბრძანდებით, პოლიცია მე-კი არა, თქვენ დაგჰირდებათ!.. ერთს წუთს დამაცადეთ!.. (მივა საჩქაროდ სტოლთან და სწერს)

სამხნივე ქალებო. ეს რას ნიშნავს!..

შვინდ. აი რას ნიშნავს, ეხლავე მოგახსენებთ. მე მსურს ცოლად შევიერთო მაკრინე, თუ თანახმა ხართ, ხომ კარგი და თუ არა, აი რას ვიზამ! (ადის სკამზედ და ფანჯარის მოაჯირზედ დგება) სანამ თქვენ გულ-ქვადაო ჯ ულმობელო ქვრივო-პოლიციას დაუძახებთ, მე აქედან ძირს ბრაგვანს მოვიღებ! მიხვდით? ეს

წერილი ჯიბეში მექმნება... ამ წერილში იმასა ვწერ!... რომ ჩემი სიკვდილის მიზეზი თქვენა ხართ.

სამნავე ქაღება. უი, უი!

შეანდ. მაშ თანახმა ხართ?

მაკო. თანახმა ვარ, თანახმა ვარ!

მაშო. თავის დღეშიაც არა, ვარდო პოლიცია ჩქარა!

შეანდ. თქვენ მაინც თქვენსას არ იშლით, მაშ კარგი! (ტრალიკულად) მშვიდობით წუთის სოფელო! მშვიდობით ჩემო მაკო... მშვიდობით თქვენც შეუბრალებელო და უღმობელო ქერივო... მე მივალ ამ ქვეყნიდამ საუკუნოდ უცხოეთში, TO ECTE — სამოთხეში!.. ამ სართულიდამ ქუჩამდე კარგი ექვსი საჟენი გახლავთ, მოკლედ რომ ვსთქვათ, 18 არშინი ანუ 288 ვერშოკი... ხუმრობა ხომ არა გგონიათ... ამიტომ მე უშუასავით დავიმსხვრევი და პოლიცია თქვენ მოგკიდებთ ხელს, ჩემს სიკვდილს თქვენ დაგაბრალებენ... მაშ მშვიდობით!..

სამნავე ქაღ. უი, უი!

შეანდ. (თავისთვის) მგონია გასქრა!

მაკო. ნუ, ნუ ღვთის გულისათვის!

შეანდ. მერე უნდა ნახოთ ჩემი გვამი დამტვრეული და დასისხლიანებული! (აღტაცებით) ვინ დამიტირებს, ვინ მიგლოვს, ვინ დაღვრის ჩემზედ ცრემლებსა!.. ეხლა-კი მშვიდობით, «ადიო, სპერანძო შიო!»

აქედან წადიო!.. (იკუხება და ვითომ გადატომას
სამნავე ქალებო. (ჰკვირან) უიჰ, უჰ!.. (გულს
ეყრებათ)

შვანდ. ეხლა-კი გასკრა ჩემმა ხერხმა, (გადმოვა
ფანჯარიდამ) Ахъ, чортъ возьми! რა ლამაზები არიან
ეს დაწყევლილები... მეტადრე ეს გოგო, (ჰკოცნის
სამნივეს)

სამნავე. ახ, ახ! (წამოდგებიან)

შვანდ. (შუაში ღვას) მაშ თანახმა ხართ!

სამნავე. თანახმა ვართ, თანახმა!

შვანდ. კეთილი და პატიოსანი; ტყუილად-კი
არ არის ნათქვამი: „ჩათრევას...“

მაკო. (აწყვეტილებს) ჩაყოლა სჯობიანო! * (საერთო
სიცილი)

ფარდა.

დასასრული.

მონადირე

ანუ

დარბაზს შესვლა შენ სქლოთ არის,
გამოსვლა-კი ჰატრონისა.

ვოდველი 1 მოქმედებად.

*Настоящій водевилъ, подъ названіемъ „ОХОТ-
НИКЪ“ В. Гуниа, разръшенъ Г. Главнотачаль-
ствующимъ Гражданскою частью на Кавказъ на
основаніи 84 ст. уст. Ценз. къ представленію на
сценахъ края. Декабря 4 оня, 1891 г. г. Тифлисъ.*

Предсѣдатель Комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

მომქმედნი პირნი:

თავ. რევანს ნადირაშვილი, ქართველი მემამულე 35 წ-
ნუცა, ამისი ცოლი 19 წლისა-
არჩიბაღდ უშტვინაძე, ახლგაზდა ყმაწვილი 25 წ-
უცხოეთში ნამყოფი.
სოფიო, მსახური გოგო.

მოქმედებს სწარმოებს გორის მაზრის ერთ-ერთს
სოფელში.

მონადირე.

სცენა წარმოადგენს სასტუმრო ოთახს ნადირაშვილის სახლში: შუაში და მარჯვნივ კარებია; შუა კარიდგან მოჩანს ბალი. სცენაზედ არის ტახტი, სავარძელი, კუშეტა; შუა სცენაზედ სდგას სტოლი, რომელზედაც დაყრილია ჟურნალ-გაზეთები. მარცხნივ დგას ტახტი და კედლებზედ დაკიდულია თოფები, ხმლები, ირმის რქა და ყველა მონადირის იარაღები—ფარდის ახლამდინ ისმის ძაღლების ყეფა.

I.

რევაზს სძინავს, შემორბის ნუცა.

(რევაზს სძინავს დივანზედ. ახალუხი (მოკლე) და დიდი ჩექმები აცვია. ნუცა სიმღერით შემორბის, თან გაზეთები და ბარათები შემოაქვს.)

ნუცა. რევაზ, რევაზ! აი, ეს არის ეხლა მოიტანეს ფოსტა, პირდაპირ ქალაქიდგან არის! (აიღებს ივერიას და შლის.) შეხე რა ლექსია?... ახ, აკაკისა ყოფილა! (მღერის) „არ მომკვდარა მხოლოდ სძინავს და ისევე გაიღვიძებს“; მღერთო, რა მშვენიერ ლექსებსა სწერს აკაკი! ნეტა გამაცნო მაინც! (მღერის) „ვინც შენატროს იმას სიკვდილს, უმალ მასვე დაამიწებს“! (შემოდის სოფიო და თაიგული შემოაქვს.)

II.

ივანიკე და სოფია.

სოფია. (სიმღერის დროს) ქალბატონო, ქალბატონო!

ნუცა. ჰა, რა დაგემართა, რა ამბავია?

სოფია. ქალბატონო, აი ეს თაიგული არჩილ უშტვინაძემ მოგართვათ.

ნუცა. ძალიან კარგი; აი, აქ დასდევით! (სოფია თაიგულს სტოლზედ დასდებს)

სოფია. ქალბატონო, ის ყმაწვილი აქ იცდის, თუ შეიძლება და თუ დრო აქვს—უნდა ვინახულო შენი ქალბატონიო.

ნუცა. ძალიან კარგი; მე დიდად მოხარული ვიქნები! (სოფია გადის) შენ ხომ წინააღმდეგი არ იქნები, რევაზ? მე დარწმუნებული ვარ, რომ დროს ჩინებულად გავატარებთ! ჰა?.. რაო? რას დაჩუმდი? აბა ერთი შეხედე, რა მშვენიერი თაიგული გამომიგზავნა? რა დაგემართა, რევაზ, რომ ხმას არა მცემ! გესმის, წაგეჩხუბები, თუ ხმას არ გამცემ! ყმაწვილო, არ გესმის?! (მიხვდება რომ რევაზს სძინავს. რევაზი ხვრინავს.) ღმერთო, ეს რა მესმის! სძინავს და მერე რა მაგრად სძინავს!.. მე-კი მგონია, სიმღერას ყურს უგდებს მეთქი... ამას-კი თურმე სძინავს და ხვრინვით ბანს მძლევეს! არა, ეს მეტის-მეტია, უთუოდ

გავადვიძებ, უთუოდ! (მივა ახლოს) რევაზ, ჩემო კარგო!
 რას ჩადიხარ... საცაა დაღამდება და შენ-კი გძინავს;
 რა დაგემაართა, ყმაწვილო? როგორ არ გეცოდება
 ახალგაზდა ცოლი? (წყენით) აბა, რაღა ვქნა ეხლა?
 აი, ასე მიდის მთელი ჩემი დღეები! ვისთან გავატარო
 ეს საღამო? მე ჯერ არ მეძინება და ეს-კი ხვრინავს!
 მე დარწმუნებული ვარ, რომ რევაზს შეეძულდი,
 თორემ ჯერ ოთხი თვეც არ არის, რაც შემირთო
 და როგორ მექცევა!.. რევაზ! რევაზ! (რევაზი უფრო
 ძლიერ ხვრინავს) აი ხვრინვა და დარღუბალა შენს
 თავს-აჰა! (აჯავრებს) ხრრ... ხრრ... მე დარწმუნებუ-
 ლი ვარ, რომ ეხლა ნადირობა ესიზმრება! (რევაზი
 ხვრინავს) აჰა კიდევ... ღმერთო, რანაირი სიჩუმეა?
 უჰ, ნეტა მოვიდეს ვინმე!.. ის არჩიბალდ უშტვი-
 ნაძე მაინც სადღაა აქამდინ?.. ნეტა მალე მოვიდეს!
 რევაზს თუმცა ძლიერ არ მოსწონს, მაგრამ მე ეხ-
 ლა, მაგის გაჯავრებული, არჩიბალდთან უფრო თა-
 ვაზიანად ვიქნები... (აჯავრებს) „უშტვინაძე ბრიყვი და
 სულელი არისო“. არა, თქვენმა მზემ, უშტვინაძე თქვენ-
 ნა ბევრათ გჯობნისთ, ათასჯერ გჯობნისთ... ათას-
 ჯერ, გესმის!.. (სიხარულით) მოვა თუ არა, ჩვენ ისეთ
 ალიაქოთს ავსტეხავთ, რომ ძილი-კი არა — გიყსავით
 გარბოდეს აქედან... მაშინ გაიღვიძებს ეს დათვი,
 ესა! (ხმა უშტვინაძისა გარედან: ხომ შეიძლება)
 აი ისიც!..

III.

იგინიკე და აწიბაღღ.

აწიბაღღ. (მშვენიერად ჩაცმულია საზაფხულოდ, რე-
ვაზს ვერ ხედავს. თავისთვის) მარტო ყოფილა... (მალლა)
დიდათა გმადლობთ, კნენა, რომ ნება მომეცით
და მიმიღეთ!

ნუცა. მეც მადლობელი ვარ, რომ არ დამივიწყ-
ეთ და მნახეთ!..

აწაბ. მე დიდი ხანია რაც დიდი სურვილი
მაქვს თქვენსა ყოფნისა...

ნუცა. დიდათა გმადლობთ თაიგულისათვის!..

აწაბ. (თავისთვის) მგონი ჩემი წერილი არ უნა-
ხავს... თქვენ აღბად ძალიან გიყვართ ყვაველები.

ნუცა. აბა ყვაველები ვის არ უყვარს? აი ჩემს
ქმარს ნადირობის მეტი არაფერი უყვარს და სულ
ნადირობაში ატარებს თავის დრო და ჟამს.

აწაბ. მეც თქვენი გემოვნებისა ვარ! მე ვიცი
რომ თქვენს ქმარს ძლიერ უყვარს ნადირობა და
თქვენც ხშირად მარტო ბრძანდებით ხოლმე...

ნუცა. მერე თქვენ საიღამ იცით?

აწაბ ეჰმ... საიღამ ვიცი!.. ამის მეტი რა ვი-
ცი? მე ისიც-კი ვიცი, რომ თქვენ ხშირად მოწყე-
ნილი ხართ ხოლმე... მარტოდ-მარტო...

ნუცა. მერე საიდან იცით ესრე დაწვრილებით ყველაფერი?..

აწახაბ. საკვირველი რა არის?.. მე დაწვრილებით ვიცი აქაური ქმრების ხასიათი და ყველა მათი ზნე-ჩვეულება, ჩემო მშვენიერო მეზობელო!

ნუცა. (თავისთვის) მშვენიეროვო!

აწახაბ. ნადირობა?.. უნდა მოგახსენოთ, რომ ჩემის აზრით ნადირობა ველურობაა, — აი, ჩვენში, ესე იგი, პეტერბურღში, პარიჟში, — იქ ნადირობა სრულებით არ იციან... აბა წარმოიდგინეთ, რა დააშავა მელამ ან კურდღელმა, რომ სიცოცხლეს ართმევენ იმ საცოდავებს!?

ნუცა. რა ჩვილი გულის პატრონი ყოფილხართ?..

აწახაბ. ჩვილი გული და ეგრე! ჩემი გული სწორედ სიყვარულით და გრძნობით სავსე თონეა!.. მაგრამ მოგახსენოთ: მაგალითად ჩვენში პეტერბურღში, პარიჟში ცოლები ქმრებს ნებას არ აძლევენ, რომ ინადირონ და თუ ქმრებმა თავისი მაინც არ მოიშალეს, მაშინ მათი მშვენიერი ცოლები შურს უგებენ და ვაჟბატონებზედ ნადირობენ... ხა! ხა! ხა! (თავისთვის) ვგონებ კარგად ვსთქვი! (მალა) ჩემის აზრით ეს საუცხოვო შურის ძიებაა!.. თუ თქვენი ქმარი ასე ველურად გექცევით და თქვენისთანა მშვენიერს ანგელოზს მარტოდ მარტოს გტოვებთ, მაშინ თქვენი ქმარი ღირსია, რომ სამაგიერო გარდაუხადოთ, ესე

იგი... თქვენ ნუ იფიქრებთ, რომ მე იმის მტერი ვიყო! არა, ღმერთმა დამითაროს!... მე... მხოლოდ თქვენი გულისთვის...

რევაზ. (ძილში ამბობს) არიქა, მურკა, მურკა... არიქა! დახე-დახე!..

აწახაბ. (შეშინებული წამოხტება) ვაი მე!..

ნუცა. (იცინის) ნუ გეშინიანთ, სიზმარშია და ძაღლებს ეძახის...

აწახაბ. (შეშინებული ჩუმაღ) ღმერთო ჩემო, ეს რა მიყავით, მშაენიერო კწეინავ, რად არ მითხარით, რომ თქვენი ქმარი შინ იყო!.. (შემკრთალი) მე სხვა დროს მოვალ და მაშინ მოვილაპარაკოთ... მე ბევრი რამ მაქვს თქვენთან სათქმელი...

ნუცა. (არ უშვებს) ნუ მიღიხართ! რისა გეშინიანთ? მალლა ილაპარაკეთ! ნუ გრცხვენიათ! წარმოიდგინეთ, რომ ქმარი შინ არა მყავს!

აწახაბ. კეთილი და პატიოსანი, კწეინავ, მაგრამ როგორ წარმოვიდგინო, როდესაც აქ გვერდზე არის; წევს და ხვრინავს!.. არა, მე წავალ, იქნება მეტი ვსთქი რამე! იქნება... მაპატიეთ...

ნუცა. არაფერი, არაფერი! ღმერთო ჩემო, რა მშიშარა ყოფილხართ? ან იქნება თქვენა გგონიათ, რომ ჩემი ქმარი თქვენზე ექვს აიღებს?

აწახაბ. დიალ მაგისი მეშინიან!

ნუცა. თქვენზე ექვი? (იცინის) ხა! ხა! ეს შეუძლებელია; მე თქვენ გარწმუნებთ, რომ არაფერი არ

იქნება! ან თქვენ ისეთი რა სთქვით, რომ ექვი შეიტანოს?

აწახბ. მე... მე არაფერი არ მითქვამს, მაგრამ მაინც...

ნუცა. არც მაგრამ და არც—მაინც, დაბძანდით!

აწახბ. არა, არ შემიძლიან, სხვა დროს მოვალ...

ნუცა. თქვენი წასვლა შეუძლებელია! აქ დაბრძანდით! ერთად გავატაროთ ეს საღამო, თორემ მე ძალიან მოწყენილი ვარ! გეთაყვა, დაბრძანდით!..

აწახბ. (შეშინებული აქეთ-იქით იხედება, დაბლა) ოჰ, მშვენიერო კნენავ, რომ იცოდეთ!.. მაგრამ წარმოიდგინეთ!..

ნუცა. მალლა ილაპარაკეთ! რას ჩურჩულებთ? (ჯდება) თქვენც დაჯექით! (არჩიბალდ შეშინებული დაეშვება) აბა, ილაპარაკეთ, მე ყურს გიგდებთ!..

აწახბ. (ოხვრით) ოხ, ნეტა სხვა დრო იყოს!.. კნენა, თქვენ ვერ წარმოგიდგენიათ რა მემართება ეს... თქვენ თაიგული არ გაგიშინჯავთ, თორემ მიხვდებოდით ჩემის გულის თქმას... (უნდა აიღოს თაიგული და თავისთვის) ბიჭი არ ვიქნები თუ არ ჩაგიგდებელში! (ამ დროს რვეზი მალლა ხვრინავს) ვაი მე!.. (გაუშვებს თაიგულს ხელიდან) არა, სხვა დროს მოვალ, უკაცრავად!..

ნუცა. (თავისთვის) ღმერთო, რა დაემართა, როგორ იქცევა! (იმას) თქვენ მგონია, ერთ დროს სამხედრო სამსახურში იყავით!

აწახბ. დილ, ვიყავი, მაგრამ დედი-ჩემის სიყვარულით გამოველ და გარდა ამისა ვერც ავიტანე სამხედრო სამსახური...

ნუცა. სწავლა სად მიიღეთ, აქ თუ უცხოეთში?

აწახბ. დილ, აქაც ვსწავლობდი, დედა მასწავლიდა, ხან დეიდა, მერე პეტერბურგში და საფრანგეთშიაც ვსწავლობდი...

ნუცა. კიდეც იმიტომ ხართ ასეთი უცნაური! ალბად უცხოეთში სხვანაირი სწავლა სცოდნიათ.

აწახბ. არა, სულ გამუდმებით უცხოეთში როდი ვსწავლობდი, — ერთხელ დედა ჩემმა გიმნაზიაშიც მიმაბარა.

ნუცა. მართლა?

აწახბ. მაგრამ გიმნაზიაში როდი გავძელი.

ნუცა. რატომ?

აწახბ. წარმოიდგინეთ, მარტო პირველ კლასში სამი წელიწადი დავყავი და მერე მეოთხეზე არ დამარჩინეს.

ნუცა. ალბად ზარმაცობლით?

აწახბ. რას ბრძანებთ, ზარმაცობა რა სახსენებელია! მიზეზი სულ მასწავლებლები იყვნენ! ოჰ, ეს მასწავლებლები!.. ოჰ, რამდენი სისხლი გამიფუჭეს, რომ იცოდეთ, მაგრამ, მოგეცათ სიცოცხლე, არც მე ვაყენებდი იმათ ხეირსა!.. ხშირად მოხდებოდა ხოლმე, რომ ხანდისხან მთელი ერთი საათის განმავლობაში გაკვეთილს მიხსნიდნენ, მაგრამ ააა-აა-აა!

თქვენც არ მომიკვდეთ, თითქოს ჩინურ ენაზედ მელაპარაკებიათ, ისე მქონდა ყურები დაშვებული, ისე გავსულელდებოდი ხოლმე ჯიბრზედ, რომ ყველანი ვიროს მეძახდნენ!..

ნუცა. (იციინს) ხა! ხა! ხა! რა ახირებული ყმაწვილი ყოფილხართ! მერე ვის ეჯიბრებოდით?

ანჩაბ. მასწ ვლებლებს!.. დიახ, თუმცა ისინი სისხლს მიფუჭებდნენ, მაგრამ მეც ბევრს გაუსივე ნალველი! გიმნაზიიდან გამოველი და უნივერსიტეტში მინდოდა მომზადება, მაგრამ მითხრეს, რომ იქაც ინტრიგები იციანო და ამიტომ რუსეთს თავი დავანებე და საფრანგეთში დავასრულე ჩემი სწავლა-განათლება!

ნუცა. (დაცინვით) მაინც რა ხელობა შეისწავლეთ!?

ანჩაბ. (მზიარულად) ხელობა რად მინდა, ღურვალი ხომ არა ვარ!.. მე ხუთ ენაზედ ვლაპარაკობ, ყველა ტანცები ვიცი, ყველა ოპერეტების კუბლეტები თითქმის ზეპირად ვიცი.

ნუცა. აბა ერთი იმღერეთ! მე ძლიერ მიყვარს კუბლეტები.

ანჩაბ. დიდის სიამოვნებით, მაგრამ თქვენი ქმარი...

ნუცა. ნურაფრისა ნუ გეწინიანთ! ჩემს ქმარს როცა სძინავს, ზარბაზნებიც რომ დასცალონ, მაინც ვერ გააღვიძებენ! აბა, დაიწყეთ!

ანჩაბ. (არჩიბალდი ნელის ხმით იწყობს, შეშინებული

თან იხედება რევზისაკენ, მერე თან-და-თან უმატებს და თამამად მღერის ბოკაჩიოს ხმაზედ. ნუცა ეუბნება ხოლმე, „მალ-ლა“, რევზი ბანს აძლევს ხვრინვით)

უნსოეთი მოვიარე, რუსეთს ეველგან ვიყავი,
ვიცი მღერა, ტანცობა, მთელი ქვეყნის აძბავი,
მაგრამ არსად არ მინახავს თქვენისთანა ღამაში,
ჩემი რაღა ბრალა, დათვი რომ გყავს ჭმარია!
აბაში, აბაში...

ნუცა. (იციანის) ხა, ხა, ხა! ძალიან კარგი, მაგრამ
ეგ აბაში, აბაში რაღა არის!

აჩჩაბ. რითმებისთვისაა საჭირო კნეინავ, ლა-
მაში, აბაში, ლამაში, მალხაში, პრიკაში და სხვა...

ნუცა. (იციანის) ხა! ხა! ხა! რა პოეტური ნიჭი
გქონიათ?

აჩჩაბ. მაშ, როგორ გეგონათ? ლექსებს ისე
ვსწერ, თითქოს ჭადებს ვაცხოზდე! (ესმის რევზის
ხვრინვა) ვაიმე!..

ნუცა. რა იყო?

აჩჩაბ. არა, კნეინავ, მე გეახლებით!.. მე ეხ-
ლავე აქ გავჩნდები!.. (მიდის ქულის ასაღებად) მე ეხ-
ლავე აქ გავჩნდები, ნახვამდინ! (შიშით იხედება)

ნუცა. სად მიდიხარ, სად? (აიღებს თაიგულს)

აჩჩაბ. უთუოდ გეახლებით, ათი წუთის შემ-
დეგ გეახლებით! საქმე მაქვს!.. (თავისთვის) თაიგული
აიღო! ეხლა-კი უთუოდ დაინახავს ჩემს წერილს და
მაშინ ჩემი საქმე გაჩარხული იქნება! (გადის თან რე-
ვზისაკენ შიშით იხედება.)

IV.

ნუცა და რეკაზ.

ნუცა. ღმერთო, რა ბრიყვი ყოფილა! მე ასე მეგონა გამამხიარულებს, გამართობს-მეთქი, ეს-კი არა, სულელი ყოფილა! ჩემი ქმარი მაინც არ იღვიძებს და არა... ვერც სიმღერა, ვერც თამაშობა ვერ გააღვიძებს! ერთი შეხედეთ რასა ჰგავს? ერთი კვირაა წვერი არ მოუპარსავს! ღმერთო, რა მოწყენილი ვარ!.. (ჯდება და ამთქნარებს)

რეკაზ. (ამთქნარებს) მგონი ცოტად მიმძინებია...

ნუცა. (ვერ ხედავს მღვიძარე რევას) უწინ ისე მექცეოდა, თითქოს უჩემოდ სიცოცხლეც არ შეეძლო... ეხლა-კია?.. სულ სძინავს და ხვრინავს, ხვრინავს და სძინავს!.. მთელი დღეები სანადიროდ დაეხეტება... მე-კი სულ დამივიწყა; მოდი და ნუ გაჯავრდები!

რეკაზ. ბიჭოს! ხომ არ შეიშალა! როგორ თავისთავად ლაპარაკობს, ჰა? ღმერთო, მიშველე!..

ნუცა. ეს რალაც ნადირობა გაუჩნდა და სულ ტყეში იკარგება! ნეტა ვიცოდე, რა სიამოვნებას ჰხედავს იმ ნადირობაში?.. ახალგაზდა ცოლი შინა ჰყავს და თითონ კი ტყეში გარბის... სულელი!

რეკაზ. ნადირობა! ეჰე! ჩემზედ ჰქონია ბაასი! მოდი ისევ მძინარედ ვეჩვენები! (ხვრინავს)

ნუცა. (აჯავრებს ქმარს, ბოხის ხმით) გამარჯვე-

ბა, ნუცა! როგორ გაატარე დღევანდელი დღე?!. (თავის ხმით) არაფერი, ისე როგორც ყოველთვის! როგორ ინადირე? (აჯავრებს ქმარს) ოჰ, შე პატარავ, საშინლად მომშივდა, სადილი მაჭამე, თორემ შენ შეგეჭამ! (თავის ხმით) მზად გახლავს! (ქმარს აჯავრებს) გეთაყვა, ნუცა, არ გეწყინოს რომ ასე დამიგვიანდა, ძაღლისავით დამშეული ვარ, აბა მალე!.. მერე დაჯდება და დაიწყებს ლაპარაკს ძაღლებზე, კურდღლებზე, დათვებზედ... თითონაც დათვია და რალა უჭირს!.. ის-კი არ იცის, რომ მთელი დღე მარტობაში მოწყენილი ვარ!.. აბა რა ოხრად მეპრიანება იმისი კურდღელი, ძაღლი, მწვევარი, დათვი, მგელი... ოღრო ჩოღრო! (ტირილით) მტრედი, ხოხობი, წამალი, თოფი, ტყვია, მურკა, შავკა!.. ნეტა ვიცოდე რა ოხრად მეპრიანება ყველა ეს მხეცები!..

რეკაზ. (თავისთვის) ეჭე!.. აი საქმე რაში ყოფილა!...

ნუცა. (ცრემლებს იხოცავს) მაგრამ ვნახოთ, ბოლოს ვინც გაიცინებს; მეყო ამდენი სისულელეც, მეც მინდა სიამოვნება, დროს გაატარება; მე რომ ნადირობა არ ვიცი, სხვა შესაქცევარს ვერ მოვიგონებ-თუ?.. აი ვნახოთ! (მივა გაჯავრებული ქმართან, მაგრამ ისევ დამშვიდდება) არა, არ შემიძლიან, მეტად მიყვარს ეს დათვი ესა; სჯობია რომ ისევ ალერსით მოვაბრუნო, თორემ სიანჩხლით ვერაფერს გავაწყობ!.. ოჰ, რა სიჩუმეა? (ჯდება) რა მოწყენილი

ვარ?.. ოჰ, ნეტავი მეც დამეძინებოდეს! (ამთქნარებს) ბედნიერია, ვისაც ძილი შეუძლიან... ოჰ, მეძინე-
ბა... (ამთქნარებს) ოჰ, ოჰ, ოჰ!.. (მიჩუმდება და ეძინება. თუ თეატრში მუზიკა (ორკესტრი) იქნება რასმეს დაუკრავს სამს წუთს.)

რეჟისორი. (ცოტათი წამოდგება და ცოლს ათვლიერებს) მგონი დაიძინა! ეს კარგი ამბავი გავიგონე, თქვენ-
მა მზემ!.. კარგია რომ დროზედ გავიგე, თორემ და-
ვიღუპებოდი: ქალს თუ დროზედ ვერ მოასწარი—
შშვიდობით! (უშტვენს) ჭიტუუ... ხელიდგან გაგეც-
ლება! მეც დამნაშავე ვარ! ახალგაზდა ცოლი და
მარტოობა!..—მესმის რად არის მოწყენილი—ზაფ-
ხულია და გვერდზედ უნდა ყავდეს ვინმე კაცი, თო-
რემ, რა თქმა უნდა, მოსწყინდება! (ამ დროს ძილში
დაუფარდება ნუცას თაიგული) ბიკოს, რა შშვენიერი თაი-
გულია... ბიკოს—ბიკოს! ვისგან იქნება?!. მოდი ვნა-
ზო! რა ხელოვნურად გაუკეთებია! (უნდა გასინჯოს.
ამ დროს გამოვარდება წერილი) ბიკოს! ეს რა ამბავია?
წერილიც!.. მაშ ნუცას ჯერ არ დაუნახავს! ნეტა
ვიცოდე, ვინ გაბედა ამ წერილის მოწერა? ატა-ტა-
ატა-ტა! საქმე ცუდად გათავდებოდა, რომ არ გა-
შღვიძებოდა!.. ვისი ხელობაა ეს წერილი? ჰა? უთუ-
ოდ ჩემი მეზობლისა იქნება—უშტვინაძესი! თუ მართ-
ლა უშტვინაძესია, ისე ავაშტვენ რომ თავის დღე-
ში არ დაავიწყდეს! (ისმის არჩიბალდის ხმა: შეიძლე-
ვა? გოგოს ხმა:—მობრძანდით!)

რეჟისორი. (თოფს გადმოიღებს) აჰა, იმისი ხმაა... მო-

ბრძანდი, ბატონო, უშტვინაძე! (იმალება თოფით კუთხეში.)

V.

იგინიკე და აწჩიბაზღდ.

აწჩიბ. (შემოიხედავს, მერე უყურებს დივანს, სადაც რევას ეძინა.) ოჰო!.. მონადირე სანადიროდ აბარგებულა!.. კეთილი ნუცას სძინავს; ან იქნება თავს იმძინარებს?!. ვიცი, ვიცი!.. ოჰ, ეს ქალები!.. აღბად ჩემს წერილს წაიკითხავდა... (მივა და მუხლებზედ დაეშვება ნუცას წინ) ჩემო ანგელოზო, ნუცა! მგონი სძინავს, ეს უფრო კარგი—ეხლა-კი ჩვენ ვიცი: ნუცა, ჩემო ღმერთო!

რეკვას. (ემიზნება) მე გიმიზნებ მარცხენა ყურში!

აწჩიბ. (შემკრთალი იხედება და იქვე გაშეშდება) ვაიმე!..

რეკვას. (ძთელი ეს სცენა მიღის სწრაფად და ჩუმად) ტს... შესდექ და გაქვავდი, თორემ ეხლავე გააქრობ!

აწჩიბ. (კიდევ დაჩოქილი) მაპატიეთ... შემიწყალეთ, ღვთის გულისთვის! ამაცილეთ ეგ თოფი... მე მზადა ვარ, რომ... რომელიც... რომ...

რეკვას. (დაუშვებს თოფს, აიღებს თაიგულს და უძახის არჩიბაზღდს) აქ მოდი და პასუხი გამე, ბატონო უშტვინაძე! აბა ერთი დაუშტვინე!

ანჩიბ. მაპატიეთ!

რეკაზ. დაუშტვინე-მეთქი!

ანჩიბ. ამ საათში... (უშტვენს) ტჭყუ!...

რეკაზ. პარიჟში აგრე იციან შტვენა?

ანჩიბ. (შეშინებული) დიალ!

რეკაზ. იქ მშიშარები ბევრნი არიან?

ანჩიბ. (შეშინებული) დიალ!

რეკაზ. დუელზედ უარს ხომ არ იტყვი?

ანჩიბ. დიალ!

რეკაზ. დიალ-კია არა, დუელი-მეთქი!

ანჩიბ. დუელი! მაპატიეთ!..

რეკაზ. მიპასუხე-მეთქი, ხომ თანახმა ხარ!

ანჩიბ. (კვენესით) დიალ!

რეკაზ. მართალს მეტყვი რომ გკითხო რამე.

ანჩიბ. დიალ!

რეკაზ. ეს წერილი შენ დასწერე?

ანჩიბ. დიალ!

რეკაზ. გამომართვი ეს თაიგული! (აძლევს)

ანჩიბ. (გამოართმევს შიშით) დიალ!

რეკაზ. ხომ ხედავ ეს წერილი გახსნილი არ არის?

ანჩიბ. დიალ!

რეკაზ. მაშასადამე, ჩემ ცოლს არ წაუკითხავს.

ანჩიბ. დიალ!

რეკაზ. აი თაიგული, აი ეს წერილიც! (შეარ-
კობს წერილს თაიგულში) აი ესა მიზანი იქნება! (დააყ-

ნებს კუთხეში თაიგულით) აი აქ დადექი, ეს თაიგული ზევით ასწიე — თავზედ დაიქირე, მაგრამ არ დაიძრა! (აძლევს თაიგულს და ხელს აუწევს) აი აგრე, მე-კი აქედგან წერილს გავხრეტავ!

ანჩაბ. (შეშინებული) გახვრეტავთ! მერე როგორ?

რეკაზ. შენ ხომ ძალიან გიყვარს ოპერა და ოპერეტები? მე მინდა მოგაგონო ერთი სცენა ვილგელმ ტელიდგან.

ანჩაბ. (კანკალებს და იგრიხება) მე... მამატიეთ...

რეკაზ. ტსსს... ხმა გაკმინდე! (ემიზნება) თორემ მოგკლამ! (უმიზნებს და უხარიათ, რომ არჩიბალდ თრთის — დიდი ხანი ემიზნება)

ანჩაბ. (არჩიბალდს მუხლები უკანკალებს, თითქმის გული უღონდებაო) ერთი სიტყვა მათქმევიწით...

რეკაზ. (ემიზნება) სთქვი, მაგრამ მალე გაათავე!

ანჩაბ. (მალე და აკანკალებულის ხმით) მე მშიშარა არა ვარ, მაგრამ... მე მზადა ვარ სიკვდილს მივეგებო... მამა...ცურა...ცურა... მამაცურად... მაგრამ ცოლი შეიბრალეთ, თორემ თოფის ხმა მოჰკლავს!..

რეკაზ. (დაუშვებს თოფს) ყოჩაღ! რანაირად მომიარა! საიღამ გამოაძვრინა თავი? აი შე მშიშარავ! გამომართვი ეს წერილი და ამ წუთაში მიირთვი! (აძლევს წერილს.)

ანჩაბ. როგორ თუ მივირთვა?

რეკაზ. ისე მიირთვი, რომ შესჯამე!

ანჩაბ. აბა როგორ შევჯამო?

რეკაზ. კბილებით დაღეჭე და გადაყლაპე!

ანჩიბ. მაპატყიეთ!..

რეკაზ. მალე-მეთქი! (თოფს დაუმიზნებს) მალე-მეთქი!

ანჩიბ. (შეშინებული) ეხლავე! (ღეჭავს წერილს და თან კანკალებს) ეს თოფი მაინც მომაშორეთ! (ღეჭავს)

რეკაზ. არა უშავს-რა, ასე უფრო გემრიელად გეჩვენება.

ანჩიბ. (გადაყლაპავს) გავათავე!

რეკაზ. ეხლა ეს ვარდიც ზედ დააყოლე მურაბის მაგიერ.

ანჩიბ. სჭამს ვარდს) დიად, ეხლავე!..

რეკაზ. ეხლა ეს ყვავილები გულზედ გაიკეთე! (უკეთებს თითონ და იმასაც აკეთებინებს, ყველა ღილის ადგილში სჩრის თვითო ვარდს)

ანჩიბ. ეგ რა საქიროა?..

რეკაზ. ქალებს უფრო მოეწონები.

ანჩიბ. მაპატყიეთ!.. კნიაზო, თუ შეიძლება ეგ თოფი იქით წაიღეთ.

რეკაზ. (უმიზნებს თოფს) აბა ეხლა გასწი, მაგრამ ისე გასწი რომ ტყვია არ მოგეწიოს! (არჩიბალდი გარბის და თან სკამებს წააწყდება) ხა! ხა! ხა! როგორ გარბის! ღმერთსა ვფიცავ კურდღელიც ვერ გაიქცეოდა ისე! ხა! ხა! ხა!

ნუცა. (იღვიძებს) რა ამბავია! რა იყო?

რეკაზ. ის იყო, ჩემო მშვენიერო, რომ დღესაც იქეთ ნადირობისათვის თავი დამინებებია!

ნუცა. აი შე დათვო! ალბად ყური დაუგდე ჩემს ჩივილსა!

რეკაზ. სრულებითაც არა.

ნუცა. მაშ სანადიროთ არ წახვალ-ხოლმე?

რეკაზ. არ წავალ და ამ დღეებში ქალაქში ამოვყოფთ თავსა!

ნუცა. შენი ჭირიმე, ჩემო დათვო!

რეკაზ. ჩემო პატარავ! (ჰკონიან ერთმანეთს)

ახჩაბ. (მობრუნდება კარებში) გაამოთ!.. უკაცრავად ქუდი დამრჩა!..

ნუცა.

რეკაზ.

{ (სიცილით) მობრძანდით, მობრძანდით!

ზარდა.

დასასრული.

რაც არ მერგება—არ შემერგება

ანდაზა ერთს მოქმედებად.

Настоящій водевилъ, подъ заглавіемъ „НЕ
ВЪ ПАРУ“ В. Гунія, за отсутствіемъ Г. Главно-
начальствующаго, Помощникомъ его на основаніи 84
ст. уст. Ценз. разрѣшенъ къ постановкѣ на сце-
нахъ края. Октября 2 дня, 1892 г. г. Тифлисъ.

Предсѣдатель Комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

მომქმედნი პირნი:

თავადი შალვა წალკოტაშვილი, უწყინარი კაცი, სამხედრო სამსახურში ნამყოფი, ეხლა გადაყენებული, 55 წლისა, რუსული საზაფხულო კიტელი აცვია.

ნინო, ამისი ქალი, ცქრილა და ეშმაკი, სწავლა დაუსრულებელი, 20 წ.

კნეინა ეფროსინე ღახვანაძისა, ქვრივი, ნინოს დეიდა, ცოტა კაპასი ქალია, 40 წლისა, ფერუმარილს ხმარობს.

თავადი ლუკა ამანაშური, მილიციის პორუჩიკი, ცოტათი სულელი, 50 წლისა.

მისეილ ვანდოსანაძე, ახალგაზდა კაცი, მასწავლებელი, სათვალეებს ატარებს.

ბესო, მსახური წალკოტაშვილისა, იმერელი ცულუტი ბიჭია.

მოქმედება სწარმოებს: გორის მხრის ერთ-ერთს სოფელში.

რბც არ მერგება—არ შემერგება.

სცენა წარმოადგენს ოთახს ქართულად მორთულს, ტახტი მუთაქებით და ხალიჩებით, სკამები, პატარა სტოლი და სხვა ჩვეულებრივი მოწყობილობა. კედელზედ სარკე. შუა კარების უკან მოსჩანს ტყე და აივანი, მარჯვნივ თანჯარა და კარები, მარცხნივ კარები. შუა დღეა. ფარდის ახდის დროს ნუცა თანჯარასთან სდგას, ხოლო ვარდოსანიძე გარედ.

I.

ნანო და ვაზდოსანიძე.

ვაზდოსანიძე. (თანჯარის იქით) მაშ ვერაფრით ვერ დაარწმუნე მამა შენი?

ნანო. რამდენი არ ვეჩიჩინე, რამდენი არ ველიტინე! არ იქნა; ნებას არ მაძლევს რომ ვითამაშო... რა შენი საქმეა თეატრი, სცენა და როლებიო... შერცხვები, სიტყვასაც ვერ იტყვიო; რად გინდა რომ ყველამ დაგცინოსო!..

ვაზდოსანიძე. რა უცნაური კაცია მამა შენი! აქ ქალაქი ხომ არ არის, რომ ძალიან გავიჭიმოთ და როლები არ გავაფუქოთ... ვინლა დაგცინებს, როცა ბევრი-ბევრი ერთი ასამდე კაცი მოგროვდეს და ისც ორი მესამედი აქაურები იქნებიან.

ნანო. განა მე-კი არ ვუთხარი ესენი; მაგრამ ვერას გზით ვერ დავათანხმე... სხვა როლი რომ იყოს კიდევ ჰოვო, თორემ თალიკოს როლი „ბაიყუში“ ყოვლად შეუძლებელია, რომ კარგად შეასრულოვო. შენ არ გინახავს თბილისში როგორ თამაშობენ ამ პიესას, თორემ მაშინ არ გაბედამდიო... როგორ არ მინახავს-მეთქი, ბარემ ხუთჯერ მინახავს „ბაიყუშის“ თამაშობა-მეთქი, სულ ვიცი-მეთქი. შეფეციცე როლს მშვენივრად ვისწავლი-მეთქი, სულ ზეპირად მეცოდინება-მეთქი, მაგრამ ამაზედ იცი რა მიპასუხა, შენ რომ სწავლა და დაზეპირება შეგძლებოდაო, ეხლა ინსტიტუტში იქნებოდი და არ გამოგაბრძანებდნენ იქიდანაო!.. და სულ შენი ბრალი-კი არის, რომ ინსტიტუტიდგან გამოველ!

ჯადოსანაძე. მერე რა ცუდი ჰქენი... ერთი კაცმა გკითხოს, რა შენი სწავლის დროა!.. არ ხედავ, რასა ჰგეგხარ!.. შენ ეხლა ორ-ორი შვილი უნდა გყვანდეს!

ნანო. ბრიყვი და სულელი! რა გაუზრდელი რამა ხართ ყველა მასწავლებლები!.. რა მიზეზია, რომ ყოველისფერს წამოაყრანტალებთ ხოლმე?..

ჯადოსანაძე. ის მიზეზია, ჩემო კარგო, რომ მართლის თქმა გვიყვარს...

ნანო. ჰი, თავი დამანებეთ, თუ ღმერთი გწამთ, თქვენის მართლის თქმითა!.. როგორ არა გრცხვენია? მართალი და მართალი!.. აბა სადაური სიმართ-

ლვა ჩემი და შენი საქციელი!.. მამას, თუმცა არ აუკრძალავს ჩემთვის შენთან შეხვედრა და ლაპარაკი, მაგრამ მაინც ძრიელა სწყინს. შენ-კი მელასავით სულ ამ ფანჯარასთან ხარ ატუხული და, ვინ იცის, რეებს არ მასწავლი!.. მამას რომ ვატყუილებ, განა ეს სიმართლეა?!

ჯანდოსანაძე. ეჭვ-ჭე... მაშ აი როგორ დამიწყეთ ეხლა ლაპარაკი! მშვენივრად ლაპარაკობთ, ქალბატონო... მაშ, ეს რა არის? აი? (ამოიღებს ჯიბიდან მთელ დასტა წერილებს) განა თქვენ არ მომწერეთ ყველა ეს ბარათები?.. რომ ერთად შევეკრათ კარგა ქართლის ცხოვრების ოდენა წიგნი გამოვა... მერე ნეტა დღეში ერთს მწერდეთ; ზოგჯერ ხუთი წერილი ერთად მომდის!.. საწყალი ბესოს, ვგონებ, ფეხები მოვარდეს ამდენის სიარულით!

ნინო. (წყენით) მერე თუ ძლიერ გწყინთ, ბატონო, რაღათ მოდიხართ ხოლმე... მე სრულებით არ მეგონა, რომ თქვენ გეზარებოდათ...

ჯანდოსანაძე. მე-კი არ ვიცოდი, რომ ასე გათავდებოდა საქმე. თვითონ გამომლანძლა, გამაჯავრა და ეხლა მევე მიჯავრდება!

ნინო. მაშ როგორ გეგონათ!

ჯანდოსანაძე. მე ის მგონია და უკეთესიც იქნება, რომ შენ საქმეს რიგიანად მოსჭიდო ხელი. მართლა, ბავშვი-კი არა ხარ და ტყვილად თავს ნუ იკატუნებ, რომ არაფერი გაგეგება!.. დაათანხმე მამა

შენი ჩვენ ქორწილზე, თორემ საცაა ზაფხული გათავდება და მაშინ, ხომ იცი, ისევ ჩემს ხელობას უნდა მივყო ხელი და ქორწილისა აღარ მეცლება!.. ამაზე რას მეტყვი?..

ნანო. (იხედება აქეთ-ჩით) მოიცა არვინ მოგვასწროს,—თორემ, ხომ იცი, დეიდაჩემს რა რიგად ეჯავრები... ოჰ, მიხაკო, რომ იცოდე, როგორ გამიწყალა გული დეიდამ... მამა მარტო რომ იყოს, სიცოცხლე მაქვს, მალე დავათანხმებდი, მაგრამ დეიდა! ღმერთმა დაიფაროს ყოველი ჩემი მტერი დეიდასაგან!.. (აჯავრებს) უბრალო მასწავლებელი რა ჩვენი სასიძოაო... შენ თავადის ქალი ხარ და თავადმა უნდა შეგირთოსო და, მართლაც, ვილაც თავისთანა უხეირო და ბებრუცუნა გამოუძებნია—თავადი ლუკა ამირხაური და, ვგონებ, მამასაც მოსწონს... სწორედ ოთხი ჩემი ხნისა იქნება...

ვადოსანაძე. სხვა არა მინდა-რა, რომ შეგირთოს იმ ბებრუცუნამ... ახი იქნება შენზედ!..

ნანო. მიხა, რათ იცი უბრალოდ გამეტყუნება... შენ, თუ ესეთი ვაჟკაცი ხარ, აიღე, მომიტაცე და შემირთე!..

ვადოსანაძე. არა, ქალბატონო, მაგისთანა სისულელეს მე არ ჩავიდენ... საქმე ასე არ გარიგდება... ეხლა ცოლს თუ მზითევიც თან არ მოჰყვა,—გროშ-კაპეიკად არა ღირს ესეთი ცოლ-ქმრობა!..

ნანო. მაშ შენ მზითევზე ჯვარს იწერ და შე-
კი მზითვად მიგყევარ?..

ჯანდოსანამკე. აჰი, კიდევ დაიწყო სულელო-
ბა? მაგას რომ მეუბნები, განა არ მიცნობ ვინცა
ვარ, როგორიცა ვარ?..

ნანო. რა ვიცი, ვაჟკაცები სულ ეგეთები ხართ:
ფული, ფული და ფული!—ეს არის თქვენი სულის
დგმა, ბედნიერება და სალოცავი!..

ჯანდოსანამკე. რო გეუბნები სისულელეს თა-
ვი დაანებე-მეთქი, ტყვილად-კი არ გეუბნები. ქა-
ლო, განა ფული რასმე უშლის ჯვარის-წერას,
კოლ-ქმრობის ბედნიერებას? პირიქით ბევრში-რამ
შველის, ხელს უწყობს და ცხოვრებას უადვილებს...
მაშ რათ გიკვირს, რომ შენთან მზითევიც გამოვართ-
ვა მამა შენს! განა გვაწყენს მამიშენის ფული?

ნანო. (კვლუსად) შენ, ეჰ, ჰკვა თუ გაქვს, მა-
გეებს თავი დაანებე და ღროზე შემირთე, თორემ
საცაა ის ვილაც რომ არის, იმას მიმათხოვებენ და
მაშინ-კი დარჩები პირში ჩალა გამოვლებული!..

ჯანდოსანამკე. კიდევ!.. მიგათხოვებენ! ქალო,
უსულდგმულო ნივთი-რამ ხომ არა ხარ, რომ არც
აიღონ-დაიღონ და ვისაც უნდათ იმას მიგცენ. შენ
შენი საკუთარი გული, გონება და თავისუფლება არა
გაქვს?

ნანო. საკვირველია ღმერთმანი, ეგ მასწავ-
ლებლები სულ ერთ ლარზე ხართ გარანდული!..

შენ აქ ფილოსოფოსობ და მე-კი არ მკითხავ, თითქოს არ იცოდე, რომ ისე გამათხოვებენ, რომ არც-კი მკითხამენ!..

ვანდოსანაძე. ქალო, ნუცა, ის დრო წავიდა!.. წავიდა და არც მობრუნდება!..

ნანო. მოიცა, ვილაც მოდის... კარგი, წადი, თუ რამე უშენოთ მოულოდნელი რამ-შემემთხვა, მაშინვე შეგატყობინებ...

ვანდოსანაძე. კარგი, ნახვამდინ!.. ეცადე მამა-შენმა ნება მოგცეს სცენაზე გამოსვლისა, მაშინ რეპეტიციებზე ბევრი დრო გვექნება ერთმანერთის ნახვისა... (ხელზე ჰკოცნის) ნახვამდინ!..

ნანო. იცი, მიხა, რა მაგონდება ეხლა: სცენა „რომეო და ჯულიეტიდან“... შენ ფეხჯრის ქვეშ და მე-კი აქა...

ვანდოსანაძე. ეჰ, შენ სულ რომანებში და ოცნებაში ატარებ შენს სიცოცხლეს! ნახვამდინ... აბა შენ იცი, ეცადე!.. (გაღს)

ნანო. (მარტო) მოიცა მიხა!.. წავიდა... ოჰ! ღმერთო, რა ოხრობა-რამ ყოფილა ეგ სიყვარული! როცა ჩემთან არის, მინდა სულ ვტანჯო და ვაწვალო, როცა წავა, მე თვითონ ვიტანჯები და გული არ მითმენს... ის ვილაც პორუჩიკი რომ არის, მართლა, იმას-კი არ მიმათხოვონ, თორემ, ღმერთსა ვფიცავ, საარაკო საქმეს ვიზამ, არც ავიღებ—არც დავიღებ და ქალაქ თბილისში-კი ამოვყოფ თავსა!..

სულელი, გუშინ საღამოზე მეუბნება, რა მშვენიერი რამა ხართ ამ კაბაშიო. მე კიდევ, სიცოცხლე მოგეცათ, მოკლედ მოვუქერ სიტყვა: კნიაზო, მე ყოველ ტანსაცმელში მშვენიერი ვარ-მეთქი... რაღა თქმა უნდაო, მიპასუხა, მაგრამ მე განსაკუთრებით ამ ტანისამოსში მომწონხართო... უკაცრავად, კნიაზო-მეთქი, მაგისტანა საკენკი თქვენს კრუხებს დაუყარეთ-მეთქი და წამოველ ჩემთვის... რაღაც ბლრუტუნი დაიწყო, თითქოს ცხელ კართოფლით პირი დაეწოვო!.. მაგრამ სულ დეიდას ბრალი-კი არის, სულ ის მაქანკლობს!.. ნეტა ვიცოდე, რათ უყვართ ხოლმე ხანში შესულ ქალებს, მეტადრე ნათესავებსა, ესეთი გულ მოდგინებით მაქანკლობა! ქალი არ ვიქნები, თუ რამე ოინი არ ვუყავი დეიდას და მის ნაქებ საქმროსა!.. მაგრამ ჯერ მამა უნდა დავათანხმო, ნება მომცეს თამაშობისა... ღმერთო, რა რიგად მინდა... რა რიგად მინდა სცენაზე თამაშობა... ისე ვითამაშებდი, ისე, რომ შაბაშ ყველა აქტრისებს! ყველას გავაფასებდი!.. ეხლა ვითომ თალიკოს ვითამაშობ: აი ასე მივიდოდი ტახტთან და დავუწყებდი მუთაქებს ლაპარაკს: „შე ოხერო, რა იქნება ერთი რომ მაკოცო... მაკოცე-მეთქი, არ გესმის, კოტე... კოტე... კოტე... აჰა, თუ არ გესმის“ (ანჯღრევს მუთაქას და კოცნის) ოჰ, ღმერთო, როგორ მინდა სცენაზე თამაშობა! მიხას რომ ცოლად წაგყვები უსათუოდ ქართულ თეატრში შევალ... (მღერით) აი,

მდიოდეს, რომ ქალი ძლიერ ჯან-მრთელი და ცხოველია...

ეფრასანე. ღმერთო ჩემო, მით უკეთესი თქვენთვის...

ამირზაყონი. უკეთესად-კი უკეთესია, მაგრამ როგორღაც...

ეფრასანე. ოჰ, რა ლაჩრის ხასიათი დაგჩემებიათ, კნიაზო ლუკა... ასე თუ ღეჭეთ და ღეჭეთ, არაფერი გამოვა... წამობრძანდით, ბაღჩაში გავიდეთ, ნუცა იქ იქნება... ლაპარაკი გაუბი-გამოუბით... ამაზე-იმაზე, აქეთ-იქით და ბოლოს გამოუცხადეთ თქვენი სურვილიც—მორჩა და გათავდა!..

ამირზ. რა გაეწყობა, ბატონი ბრძანდებით. მაგრამ, კნინა ეფროსინე, ეგ საქმე თუ გარიგდა და თუ მე ნუცას პატრონი შევიქმენ, არ ვიცი სწორედ, როგორ უნდა გადაგიხადოთ მადლობა? (გაღიან შუა კარებში. კულისებში ისმის ზაალის ხმა)

III.

ბესო და ზაად.

ზაადის ხმა. (კულისებიდან) ბიჭო, ბესო, ბესო!.. ჩემი სათვალეები სადღაა? ბიჭო, არ გესმის, სათვალეები სადღაა-მეთქი? ბესო, ბესო! (შემოდის ბესო)

ბესო. იმე, გამიჭირა ბატონმა საქმე თავის სა-

თვალეებით! დღეში ასჯერ მაინც დაკარგავს!.. რას
ოხრად უნდა ის სათვალეები!..

ზააღ. ბიჭო, ბესო, სადღა ჯანაბა-
ში ხარ?

ბესო. ჯანდაბაშიაც ხარ და ამერიკაშიდ! იმე!
აქანე ვარ ბატონო, აქანე!

ზააღ. (გამოდის) ბიჭო, ბიჭო, სად ოხრობაში
არის ჩემი სათვალეები? მთელი საათია იმას დავეძებ...
ხომ იცი, რომ უიმისოდ ვერას ვხედავ!..

ბესო. დედავ, ღმერთო!—რაღა იქნება, ბატო-
ნო, ასთე?.. თუ სათვალე გკირდება, ბარემ სულ
მუდამ ცხვირზე იქონიეთ, თვარა მუდამ იხსნიო და
მერე თქვენვე არ იციო სადა სდებო, —წელან არ
მოგართვით?..

ზააღ. ბიჭო, რას ჯავრობ შეილოსა, თითქოს
ბატონი მე-კი არა შენ იყო!..

ბესო. ბატონო, ექანე ბატონობაზე არ არის
საქმე... საქმე საქმეზეა... სადღა მოიხადეთ მერე
სათვალეები?

ზააღ. რა სულელი ხარ, ბიჭო! ხანდისხან კკვია-
ნი მგონიხარ და ზოგჯერ-კი ღმერთი გიწყრება. აბა
რა ვიცი სად მოვიხადე, თორემ შენც არ შეგაწუ-
ხებდი!..

ბესო. მაშ ეხლა ისევ მთელი სახლი ავაქოთო?
მთლად ავაქოთო აქაურობა.

ზააღ. ბესო, ნუ ჯავრობ ხოლმე... მთელი

სახლი რათ უნდა ააქოთო?... ნუცას ოთახში არ იქნება, კნინა ეფროსინეს ოთახშიაც არ ვყოფილვარ, სამზარეულოშიაც არ შევსულვარ. (მოაგონდება) ოჰ, მართლა, ვიცი... ვიცი... მაგრამ არა, მე იქ დღეს არ ვყოფილვარ... იქ გუშინ სალამოს ვიყავი. სადღა უნდა იყოს... სრულებით არ მახსოვს...

ბესო. ერთი ჯიბეები გეიშინჯეთ—იქნება იქ არის.

ზაად. ჯიბეები ყველა გავიჩხრიკე.

ბესო. თქვენ უფრო კარგა გასჩხრიკეთ—ღრმით ჩაჰყავით ხელი... მე დღეს დილით რომ სერთუკსა ვწმინდავდი ვნახე, რომ ერთი ჯიბე გარღვეული იყო და იქნება ნახვრეტშიდ ჩავარდა სარჩულსა და პირ შუა...

ზაად. (იშინჯავს ჯიბეს) მაიცა... მაიცა... მაიცა... იქნება მართლა ეს იყოს!.. (ამოიღებს სათვალეს) აჰა, სწორედ ეს არის... ყოჩაღ, ბესო, ყოჩაღ!..

ბესო. ეძებთ, ეძებთ და თქვენვე-კი გქონიათ... სათვალეებს ფეხები ხომ არ აბია, რომ თვითონ ამოსკუპდეს ჯიბიდან?

ზაად. ბიქოს, კიდევ ჯავრობს... ეხლა რა გინდა შვილოსა, ბოდიში გინდა მომახდევინო... შენ თუ კარგი კაცი ხარ, დაინახე თუ არა, რომ ჯიბე გახეული იყო, გააკერინებდი. ეგ ხომ ადვილი სათქმელიც იყო და ადვილი გასაკეთებელიც!..

ბესო. ეხლა ბატონო თერძიკობას-კი ვერ ვი-

სწავლი და ისთე რას გავაკეთებ. აი კნენა, თქვენი ნათესავი, რომ ჩამობრძანდა აქა... უთხარით და გააკერინეთ... ტყუილა რომ არის, საქმე გაუჩნდებოდა მაინც!..

ზააღ. ბიჭო, ბესო, რათ ჯავრობ ხოლმე!
(შემოდის ეფროსინე)

IV.

აგანაჟე და ეფროსანე.

ეფროს. (გაჯავრებული) რა არის, ზააღ, რა ლეთის რისხვია!.. ეგ მეტის-მეტია... გაგონილა, თქვენი ჭირიმეთ!..

ზააღ. რა იყო, რა ამბავია, ცეცხლი ხომ არსად მოეკიდა!

ეფროსანე. ცეცხლზე უარესია, რაც მე მემართება... (ბესოს) გადი ბიჭო! უთხარ გავიდეს... სულ ამაზე ამოვიყრი ჯავრსა!

ბესო. რეიზა კნენა, რა დაგიშავეთ! ვეიბლენ, რა ყოფილა მაგი!

ზააღ. ბესო გადი, ნუ ჯავრობ ხოლმე.

ბესო. ჰიმე! (გადის)

ზააღ. რა იყო ეფროსინე, რათ იცი ესრე გადარევა კაცისა!

ეფროს. ის იყო, რომ მე თქვენ სახლში აღარ

დამედგომება... თქვენი ქალი, მარტო ერთმა ჯანმრთელმა მა იცის, რეებს არ ჩადის... შესულა ჩემს ოთახში და სულ ერთიანათ აუქოთებია იქაურობა!.. ერთი მობრძანეთ, რა ხელი აქვს იმას ჩემს ნივთებთან?

ზააღ. მე რა ვიცი!.. რა ვიცი, რა ამბავია თქვენში!

ეფრას. ეგ მეტი-მეტია, თქვენმა მზემ... იმისთვის მომიწვიეთ, ბატონო, რომ შეურაცხყოფა მომაყენოთ, თუ რა არის?

ზააღ. ჯერ ერთი რომ მე თქვენ არ მომიწვევინებართ, თვითონ თქვენ ინებეთ მობრძანება, მეორე ისა, რომ მე არ მესმის, რომელ შეურაცხყოფაზე ლაპარაკობთ!..

ეფრას. მე თვითონ რომ გეახელით, ბატონო, ტყვილად-კი არ გხლებივართ, თქვენი ქალის საქმრო მოგიყვანეთ...

ზააღ. ბატონო, ვინა გათხოვდათ ჩემი ქალის საქმროს!.. მე რომ მკითხოთ, სულაც არ მინდოდა ჯერ ნუცას გათხოვება... ჯერ ახალგაზდაა, იცელქოს, იეშმაკოს!..

ეფრას. ოჰ, თქვენმა მზემ, კარგი სიცელქეა, რომ ყველას პირში სწვდება და იმ ვილაც ინსტიტუტის თუ გერნაზიის მასწავლებელს კისერზე ეკიდება!...

ზააღ. არა, კნენა, მაგაზე-კი უკაცრავად გახლავართ!.. ჩემს ნუცაზე მაგეებს ნუ იგონებთ!.. ნუ-

ცას მე თვითონ ვაძლევ თავისუფლებას, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ყოველი სისულელე ილაპარაკონ ჩემს ქალზე... მაგაზე-კი უკაცრავად გახლავარ! (შემოდის ნინო)

V.

ივანე და ნანო.

ზაად. შეილო, ნუცა, ეგ რეებს ჩადიხარ?

ნანო. რასა, მამილო! რას ჩავდივარ?

ზაად. შენ ნუ მეხუმრები, მე არ მეხუმრება! რად აგიქოთებოა დეიდას ოთახი?..

ნანო. ოჰო, ამაზე მეკითხები?... არაფერი, მამილო! აი წარმოდგენას რომ მართამენ, იქ ფერ-უმაროლი უნდოდათ... წამლები იმათ არა აქვთ, აქაც არავის ჰქონდა ფერ უმაროლი; აბა ეხლა ვინა ხმარობს ფერ-უმაროლსა! ვერსად იშოვნეს... მე ვიცოდი რომ დეიდას ჰქონდა ფერ უმაროლი და ლ-ხუსტაკიც... ვიფიქრე, დეიდას რაღათ უნდა-მეთქი, ის ხომ ბებერია და აღარ ხმარობს-მეთქი, ამიტომ იმის დაუკითხავად წავიღე. აბა სად არის აქ ცოდო და დანაშაული?

ივანოს. ჰმ... (თავის ქნევით) ცოდო და დანაშაული? თქვენ, ქალბატონო, ვინ მოგცათ ნება, დაუკითხავად რომ ჰრევთ სხვის ოთახს?

ნანო. დეიდაჯან, თქვენ ხომ არა ხმარობთ ფერ-უპარილს და ლახუსტაქსა!.. მე მეგონა არა ხმარობთ-მეთქი, თორემ როგორ გავბედავდი...

ეფროს. ოჰ, რა გველის ენა აქვს... ასე თუ განაგრძე, ძლიერ კარგი გამოხვალ, ჩემო ანგელოზო!

ნანო. თუ ანგელოზი ვარ, ძლიერ კარგიც გამოვალ!

ზაზღ. ჩუმად ნუცა! ხომ იცი, მე არ მიყვარს ჭირვეულობა... სიმართლე ჰირველი საქმეა!.. აი ბესო, ხომ იცი, რა თავხედი და ბრიყვი-რამ არის, მაგრამ მართლის თქმა უყვარს და მეც იმიტომ მიყვარს... შენც მართალი სთქვი ხოლმე. რაკი აწყყენე დეიდას, ბოდიში უნდა მოსთხოვო...

ეფროს. არა, თქვენმა მზემ, მე არც ბოდიში მინდა და არც შეურაცხყოფა!

ზაზღ. მაშ რა გნებავთ, კნეინა?

ნანო. კნეინას ის უნდა, რომ ციმბირში მიკრან თავი!

ეფროს. სულაც არა, თქვენმა მზემ... მაგრამ ამას-კი მოგახსენებთ, რომ ვისაც უფროსისადმი პატივი არა აქვს, ის თვითონაც ამ დღეში ჩავარდება. (გადას)

ნანო. აჰა, ესეც დამწყევლა!.. სულ ტყუილია დეიდას წყევლა!

ზაზღ. შეილო ნუცა, მეტად ცელქი ნუ ხარ,

ხომ ხედავ რომ დეიდას სწყინს, უნდა თავი მოუქონო... რაც უნდა იყოს შენი დეიდა!..

ნანო. მამა არ მომიკვდეს, რომ მე არაფერში ვიყო დამნაშავე... მაგრამ დეიდას მაინც ასეთი ხასიათი აქვს... არ იქნება რომ არ გაჯავრდეს...

ზააღ. ქალო, შენ სწორედ გაფუჭდები, თუ არ გაგათხოვე—შაბაშ შენ სიგიჟეს!.. გაგათხოვებ და მაშინ ნახავ!..

ნანო. თუ გამათხოვებ-და, ისევ შენი დარდი არ იქნება!.. მაშინ მარტო დარჩები!

ზააღ ჰა, კუდიანო... იქნება მარტო არ დავრჩე! ისეთს კაცს მიგაუხოვებ, რომ მე არ მომშორდეს... ნუცა... როგორ მოგწონს თავადი ლუკა?

ნანო. საშინლად მომწონს!.. ისე მომწონს, რომ მისთვის ყაჩაღ ქიარიმას ტყვიას არ დავიშურებ...

ზააღ. სუს!.. შე ბრიყვო! მეორედ არ გაჰბედლო მაგის თქმა!

ნანო. არ გავბედავ, თუ ნებას მომცემ და სცენაზე მათამაშებ... მამავ, მამილო, რომ იცოდე როგორ მინდა... როგორ მინდა თამაშობა... მერე წარმოდგენაც რომ საქველ-მოქმედო საგნით არის!.. მე, როგორც ქალს, ნება არ მაქვს უარი ვსთქვა...

ზააღ. მერე ისეთი რა არის?

ნანო. ოჰ, რომ იცოდე, მამავ, შენ თვითონვე ძალათ მათამაშებდი... წარმოიდგინე, ჩვენ ვთამაშობთ იმ საქმის სასარგებლოთ, რომელსაც შენ

თითონ თანაუგრძნობ... წელს, არ გახსოვს, ნანკის კრებაზე რომ სჯა ჰქონდათ... ყველანი აღტაცებაში რომ მოვიდნენ...

ზაალ. მერე რა არის, არ იტყვი!...

ნანა. ეს არის, მამილო, დიდი, საქვეყნო და საერო საქმე—ქალთა სააზნაურო სკოლის საქმე... იმის სასარგებლოთ ვთამაშობთ. ეხლა ხომ თანახმა ხართ! ჰა? ხომ თანაუგრძნობ?

ზაალ. რატომაც არა—თანაუგრძნობ, მაგრამ შენ ნებას არ მოგცემ, რადგანაც ტყვილად შერცხვები... ესეც არ იყოს, რა ვიცი, ლუკა როგორ მოიწონებს... ნუცა, ცოტა ზრდილობიანად იყავი ლუკასთან... მე-კი წავალ და დეიდა შენს დავამშვიდებ... თორემ ძალიან გაცხარდა... (გადის)

ნანა. (მარტო) ბიჭოს; ესენი, მართლა, არა ხუმრობენ... არა, ბატონებო, ეგ-კი ტყული იმედი გაქვთ... ისეთი საქმე დაგმართოთ თქვენ და თქვენ საქმროს, რომ სულ, ღმერთო უარესისაგან დაგვიხსენიო, გაიძახოდეთ!.. არა, მაგათ უთუოდ რამე ოინი უნდა მოვუხებო, თორემ სულ აბუჩად ამიგდებენ. (ფიქრობს) მშვენიერი აზრია... სწორედ ასე მოვიქცევი (კარებში) ბესო, ბესო, ბესლან, სადა ხარ! ბესო, აქ მო, მალე მოდი, მალე! (შემოდის ბესო)

VI.

იგივე და ბესო.

ბესო. (შემოდის) რას მიბრძანებთ, კნეჟნა?

ნანო. ბესო, მართლა მითხარ, ჩემი ერთგული ხარ თუ არა?

ბესო. იმე, ბატონო, რაღა მეკითხებით მისთანა სიტყვას!.. რომ მეუბნებით, რაღა გგონიათ, მეც აზნაურიშვილი ვარ...

ნანო. შენ მიპასუხე, ერთგული ხარ ჩემი თუ არა?

ბესო. დედავ-ღმერთო, შენ მომკალი და სხვა არაფერი! კნეჟნა, რაღა მიბრძანებ რა ვქნა? ეხლა ამ წუთშივე შიდ ჯოჯოხეთში შევაძვრინო თავი თუ ვისკუპო და ზეციდგან მარსკვლავი ჩამოგიტანოთ...

ნანო. (იციინის) ხა! ხა! ხა! კაცო, მე რასაც გეუბნები, იმაზე მიპასუხე!

ბესო. დედავ, რაღა გიპასუხო. რაღა მაკადრეთ მისთანა სიტყვა!.. მე რომ თქვენს ერთგული არ ვიყო, დედამიწა რაღა მატარებს თავის ზურგზე... ერთგული-კი არა მთლად ასთე ვარ?.. (ყელზე ხელს გამოისვამს) მაშ!

ნანო. მაშ კარგი; მე ვიცი რომ ერთგული ხარ ემი და მიხაც გიყვარს...

ბესო. დედავ, მიხა რაღა მიყვარს მერე უნდა იცოდეთ! ჩვენს იმერეთში მისთანა პატიოსანი და ნა-

სწავლი კაცი არ არის და ქართლ-კახეთში ხომ სულ არ მოიპოვება...

ნანო. ყური დამიგდე, რას გეტყვი?

ბესო. ყურს დაგიგდებთ-კი არა, თქვენი გულისათვის მთლად გავგიჟდები...

ნანო. ჯერ ნუ გაგიჟდები, კაცო; დამაცა, რა გითხრა. კარგა გამიგონე-კია. პირველი ესა, რომ ნურც მამას, ნურც დეიდას და ნურც იმ არხეოლოგიური პრაპორჩიკს ნუ ეტყვი, რასაც ნახავ...

ბესო. ეგ პრიველი, მეორე?

ნანო. მეორე — ეცადე როგორმე, მე რომ აქ ვიქნები იმ დროს, დეიდა არ შემოვიდეს, ისე მოახერხე, რომ გარეთ იყოს...

ბესო. ცხონება თუ გნებავთ ჩემი, მისთანა საქმე დამავალეთ, რომ დეიდა თქვენი გავაჯავრო და კუჭზე მოვიყვანო... ისეთ არა მიამება-რა, რაეც იმის კუჭზე ხეთქა... მესამე?

ნანო. მესამე — ეს არის, რომ რაც გითხარი ყველაფერი რიგზე ასრულე და ეხლავე მიხაკოსთან გასწიე და უთხარი, რომ როგორმე ამოვიდეს და ეცადოს, რომ თავადი ლუკა ნახოს — ნახავს თუ არა, დაემუქროს რომ ასე და ისე გიზამ-თქო, თუ ნუცას თავს არ დაანებებ-თქო... გაიგე?..

ბესო. დედავ, ისეთ გევიგე რაეცა, ვითომ მე ვარიგებდე საქმეს... ერთი კიდევ ის კნიაჟი, წეროს რომ მიუგავს კისერი, ძლიერ მეჯავრება... კაკალ

სამ მანეთს გადავიხდიდი, რომ მამეგვინა კარგად...
მეოთხე, კნეჟა?

ნანო. მეოთხე ეს არის, რომ მამას როგორმე
სათვალე მოაცალე!..

ბესო. მერე რავა მოვახერხო ეგ!

ნანო. როგორც გინდა, ისე მოახერხე... ხომ
მიხვდი, არ მინდა მამას სათვალე ჰქონდეს, მინდა
რომ კარგად ვერ ხედავდეს...

ბესო. მამა თქვენზე ნუ მაქნევინებთ ცუდსა,
იგი ძლიერ პატიოსანი კაცია.

ნანო. მერე ვინ გეუბნება, რომ რამე ავნო...
შენ მხოლოდ სათვალეები მოაცალე!

ბესო. თქვენთვის, ბატონო, ამას-კი არა, სალ-
დათათაც-კი წავალ!.. მეხუთე?

ნანო. მეხუთე? თუ კარგად შეასრულე რაც
დაგავალე საჩუქარს მიიღებ... კაკალ სამ მანეთს...
ეხლა შენ იცი! (გადის)

ბესო. მე ვიცი, რავაც ვიზამ საქმეს... მარა
ცხონებაა, სწორედ, ჩვენი კნეჟა! ჰკვიანი, ლამაზი,
შნოიანი და კიდევ ყველაფერი, რაც ღმერთს კარგი
და სამილუჩი გოუჩენია! ის ვინცხა ლუკა კნიაზი,
რომ არის... მე არ მომიკვდეს ჩემი თავი, მისთანა
საქმეს დავმართავ, რომ სულ დედა-ნანა ჩარიჩამა
იძახოს!.. რავა ბედავს ის სუნელი ჩვენი კნეჟას
შერთვას... მერე რათ უნდა, ერთი კაცმა ჰკითხოს!..
სულ სხვაა ჩვენი მიხეილი; იმან რომ შეირთოს, ისე

მეამება, თითქოს მე შემერთოს!.. ჩვენმა გაიხაროს და სხვამ, თუ გინდ, თავში ქვა იცეს!.. დეიდას ძალიან ნუ გააჯავრებო... ყველაფერს-კი შევასრულებ დარიგებისა დაგვარად, მარა დეიდას-კი წოუკიდებ ცეცხლსა... ისთე გავაცეცხლებ, ისთე, რომ რკინაზე უფრო გაწითლდეს!.. რაცხა ვეჯავრები, და არ ვიცი, რა მიზეზია... აქამდინ პატივს ვცემდი და აწი მე ვიცი, რავაც მოვექცევი! (შემოდის ეფროსინე და მერე ზაალ)

VII.

ოგავე და ეფროსანე მერე ზაალ.

ეფროსანე. ბიჭო, ნინო სად არის...

ბესო. მე გამდელი ხომ არა ვარ მისი... რა ვიცი სად წევიდა... (შემოდის ზაალ) აი, ეხლა-კი მოგახსენებთ—კნეჩნა, ბატონო, ბაღჩაშიდ თუ ზვარშია, არ ვიცი, მომწყინდა დეიდასთან ჩხუბი და ვაი-ვაგლახიო... ცინბირში ყოფნა მირჩევნია, ვიდრე დეიდასთანაო.

ეფროს. მიჰქარავ, ნინო მაგას არ იტყოდა.

ბესო. აწი არ დეიჯეროთ; ტყვილი რომ ვსთქვა, ძალას ვინ მატანს, ასთე სთქვა: დეიდა ჩემი აქანე მაჯისო!.. (კისერზე უჩვენებს)

ზაალ. გაჩუმდი ბესო; მაშ ზვარში წავიდე?

ბესო. კი ბატონო, იქანეა... მარა რაც მართალია-მართალია. მე ტყვილი ჩემს დღეში არ მითქვამს და არც ვიკადრებ. მაგრა ეს კია, რომ აქანე მაჯისო!.. (გაღის)

ივანე. აჰა, ხომ ხედავთ, რა რიგად შექცევა თქვენი მოსამსახურე. მე თქვენი რომ ვიყო, ერთ დღესაც არ დავაყენებდი აქა ამ მაწანწალას.

ზაად. რათა, კნენა, რათ ლაპარაკობთ ასრე, ბესო ძლიერ კარგი ბიჭია, პატიოსანია, იშვიათათ თუ გამაჯავრებს... ჩემი ხასიათი ძლიერ კარგათ იცის... ქალისავით მივლის... რომ გავაგდო, ვილა დავიჭირო!..

ივანე. ცოტა ღა გლეს-კაცების ქალები და გოგოები გყავსთ—ყველა სიამოვნებით წამოვა...

ზაად. ოჰ, ღმერთმა დამიფაროს ტეტებთან საქმის დაჭერა!.. მაგას თავი დავანებოთ, თქვენ ეს მიბრძანეთ, ეს ჩვენი საქმრო რაღა გვექნა...

ივანე. ალბათ ნუცასთან იქნება.

ზაად. იცი, კნენა, რას გეტყვი... როგორღაც ეგ შენი საქმრო არ მომწონს... კაცი-კი კარგია, რა უჭირს, მაგრამ მეტად ხნიერია... ჩემი ამხანაგია, პოლკში ერთად ვიყავით ურიადნიკებათ... მე აგერ პოლკოვნიკობა მივიღე და ღენერლობაც მომცეს ოსტაევკაში და ის-კი ისევ პორუჩიკად არის და ეხლაც სამსახურშია... აბა, ჩემი ნუცას ტოლი რომ არ არის!..

ეფრას. რა ნაირი სჯა იცით ხოლმე, **კნინა** ზაალ. ახალგაზდა ჩვენში სადღაა სანდო და საიმედო!.. რა არის ეგ ახალგაზდა?.. ცხოვნებული ჩემი ქმარი, თუ ბებერი იყო, რით სჯობდნენ მას ახალგაზდები... ზოგნი ხანში შესულნი ბევრად სჯობნიან თქვენს ეხლანდელს ახალგაზდებს.

ზაალ. არა, კნინა, მე თქვენზე-კი არ ვამბობ!.. ლუკა ჩემი ხნის კაცია და, აბა, რა ნუცას საქმროა... რა ვიცი, მე-კი არ გავბედავდი და! (შემოდის ბესო სარწყულით)

VIII.

აგინაეკე და ბესო.

ბესო. (შემოდის და ხელში სარწყული (лейка) უჭირავს) კნინა, ვინცხა მკითხავი გეახლათ, თქვენ დავიბარებიათ...

ეფრას. მერე სად არის.

ბესო. იქ, ისაკას სახლშია. (თავისთვის) კი, შენ ნუ მოუკვდი ჩემს თავს. (მალა) აქ ვერ შემოვალო და თქვენა გთხოვათ...

ეფრას. ეხლავე ვნახავ... მკითხავი დავიბარე, მინდა ნუცაზე ვაკითხვინო. (გაღის)

ზააღ. ნეტა-კი ნუცას სულ თავს დაანებებდეთ, ბევრად ემჯობინებოდა!..

ბესო. კი, მე და ჩემმა ღმერთმა, მართალს ბრძანებთ, ბატონო, ძალუჲან ბევრი პატრონი გამოუჩნდა ეხლა კნეენას და სულ ეგ არის მიზეზი, რომ შინ არ ისვენებს და სულ ბაღჩაშიდ და ზვარშიდ დარბის, ხან იქით და ხან აქეთ!.. (გაიქნევს სარწყულს და ზაალს შეაშხაპუნებს ვითომ-და უნებურად)

ზააღ. აი დაგლახვროს ღმერთმა, სულ ამომწუწე, შე შაჩვენებულო. ბესო, ხანდისხან რა სულელი რამა ხარ, შე ოჯახ-ამობუქულო. ერთი მითხარ, რა ოხრათ გინდა ოთახში ეს სავერანო სარწყული!.. აქ ბაღჩა ხომ არ არის?.. სულ ამომწუწე!.. (მოიხსნის სათვალეს და სწმინდავს)

ბესო. უკაცრავად, ბატონო, რათ სწუხდებით, მე მიბოძეთ, მე გავწმინდავ! (თითქმის ძალით გამოართმევს სათვალეს)

ზააღ. ბიკო, ხელი გაუშვი, მე თვითონ...

ბესო. დედავ, თქვენ რავა შეგაწუხებთ, მე დავასველე მევე გავასუფთავებ! (დაუვარდება ძირს სათვალე)

ზააღ. ბიკო, რას ჩაღიხარ... არ გასტეხო! ბიკო, ბიკო, ფეხი, ფეხი არ დაადგა!..

ბესო. ვუი მე! (ფეხს დაადებს და ვითომ უნებურად სტეხავს.)

ზააღ. ვუი შენ და ღვთის რისხვა! ეს რა ჰქენი, შე ოჯახ-ამობუქულო! ბიჭო ბესო, შენ ჰკვიანი მეგონე და ხანდისხან რალაც ღმერთი და ხატი გიწყრება ხოლმე... ეს რა ჰქენი?

ბესო. უკაცრავად, კნიაზო, მაპატიეთ,—გიზღამთ...

ზააღ. (აჯავრებს) გიზღამთ! რათ მინდა შენი ნაზღვევი? სულელო, ვინ გეხვეწებოდა რომ გამომართვი... აი დაგლახვროს ღმერთმა!.. რა ვქნა ეხლა უსათვალოთ?.. ბიჭო, რა გემართება დღესა... რა უბედურ მთვარეზე ამდგარხარ... ერთი მითხარ, რა ვქნა ეხლა, როგორ ვიყო?

ბესო. არაფერია, ბატონო, მე გიშოვნით სათვალეს: ერთს-კი არა მთელ დუყინს... აქ რომ მასწავლებელი სცხოვრობს, აი ჩვენს გვერდით, მიხეილ ვარლოსანიძე, იმას ერთი-კი არა ბარემ ათი სათვალე აქვს.

ზააღ. მერე იმისი მე რას გამომადგება...

ბესო. რაფა არ გერგება, სწორედ თქვენთვის ზედ გამოჰრილია... თუ მიბრძანებ ავალ და მოგართმევთ.

ზააღ. აბა ერთი, შენს გაზდას... თვითონაც სთხოვე ამობრძანდეს. მოიცა, მეც წავიდე, თორემ აქ ცხვირ-პირს დავიმტვრევ!.. (გაღიან ერთად. შემოდის ვარლოსანიძე.)

IX.

ჯანდასნაძე მერე ამირზაურა.

ჯანდასნაძე. (შემოდის ჯოხით ხელში და აქეთ-იქით იხედება) ეგ რა მოუგონია კიდევ ნუცას... თავადი ლუკა ამირზაური ნახე და კარგი აურზაური უყავიო... რაც შეიძლება დამუქრეო!.. ბესომ ხომ არ მომატყუილა?... მაგრამ, არა, ის ჩვენი ერთგულია... კარგი მაშ, თავად ლუკასაც ვნახავ და ვეცდები ძლიერ დავემუქრო... მაგრამ, ვაი თუ, იმანაც დამემუქროს და უარესიც მიყოს... მაშინ? ის, რაც უნდა იყოს, სამხედრო და ჯარის კაცია, გულადი იქნება. იქნება თავის სიცოცხლეში—ომში და ლაშქრობაში ასი კაციც დაუხოცია... მე-კი, მხოლოდ ერთხელ მომივიდა ჩხუბი პოლიციელებთან სტუდენტობის დროს და ისიც ამხანაგებ შორის ვიყავი და მაშინვე უჩასტკაში გვიკრეს თავი!.. ეჰ, რაც იქნება-იქნეს?.. ვგონებ ფეხის ხმა ისმის... მოდიან... კიდევ კარგი თუ ის არის... (შემოდის შუა კარებიდან ამირზაური) სწორედ ეგა ბრძანდება... ძალლი ხსენებაზეო... (თავს უკრავს) უკაცრავად...

ამირზაურა. უკაცრავად, თქვენ ალბათ სახლის პატრონი გენლომებათ...

ჯანდასნაძე. (თავისთვის) როგორ დავიწყო!

(მალლა) არა, ბატონო, მე სწორეთ თქვენ შინდით
ხართ...

ამირწ. მე? (ჯდება)

ჯანდოს. დიახ, თქვენ... აღარ მიცნობთ ვინ-
ცა ვარ. (თავისთვის) ვგონებ შეეშინდა!

ამირწ. არა, ბატონო, მე თქვენ აღარ გიც-
ნობთ და აღბად არც თქვენ მიცნობთ; მე თავადი
ლუკა ამირზაური გახლავართ.

ჯანდოს. (ვითომ გაჯავრებული) ვიცი ვინცა ბრძან-
დებით; ამირზაური... მეც ისეთს აურზაურს დაგაყუ-
ნებთ, რომ დიდხანს არ დამიწყოთ! (თავისთვის) ვაი
თუ ეგ ხმალი კისერში მდრუხა!..

ამირწ. ვგონებ გიჟია ვილაც... ყმაწვილო, რა
გნებავს რომ არ მესმის.

ჯანდოს. (თავისთვის) მეტი ღონე არ არის უნ-
და გამოვუტყდე! (იმას) ეხლავე გიამბობთ—თქვენ,
კნიაზო, კნიაჟნა ნინოს შერთვას აპირებთ?

ამირწ. ვაპირებ და შევირთავ კიდევც...

ჯანდოს. რაო? შევირთავო? (თავისთვის) ეხლა-კი
მართლა გავჯავრდები! (იმას) შეირთავო? აი ამ ჯოხს
ჰხედავთ!!!

ამირწ. ბიქოს!.. როგორ მიხედავთ?

ჯანდოს. ისე გიხედავთ, რომ სულ გუდასავით
გაგბერავთ ცემითა... მე ნუ მეხუმრებით თქვენა; ისე-
თი მუშტები ვიცი, რომ ღვთის რისხვა ჯე ქეჟა-ქუხილი

გეგონებათ!.. თუ თქვენ ნუცას შერთვა გოგონებთან არ ამოგიბერტყნიათ და თვითონაც მალე არ აყრილხართ აქედგან, იცოდეთ, ცოცხალი არ გადამირჩებით! გესმის, ოცდა ოთხ საათში აგიგებთ წესსა!..

ამირზ. ბიქოს, გიჟია ეს ვიღაც ოხერია!

ვანდას. გიჟიცა ხარ და მუტრუკიცა!.. აბა ერთი შენ თავს შეხედე... განა შენ ნუცას ტოლი ხარ?!. როგორც გითხარ—თუ არ მომეცლები, საქმეს გიზამ საარაკოსა!

ამირზ. შენ ჰეი, ჩუმაღ იყავ, თორემ მე ვიცი შენი! (წამოდგება)

ვანდას. აბა თუ კაცი ხარ და ლეჩაქი არა გხურავს! (შეუტევს) ისე დაგზელო, რომ ქალი ქაჯათ გეჩვენებოდეს და ვირი აქლემად გეგონოს... (მოუღერებს ჯოხს როგორც თოფს და დაუმინებს) ეხლავე მოგიღებ ბოლოს!

ამირზ. (შეშინებული დაეშვება სკამზე) ვაიმე, მიშველეთ, მომკლეს! (შემოვარდება წინა გლენ-დედაკაცის ტანისამოსში)

X.

აგიკე და ნუცა.

ნანო. (შემოვარდება გლენ-დედაკაცის ტანისამოსში, ბებრულათ თავ-შეხვეული და მივარდება ვარდოსანიძეს, ხმას

იცილის) ვუი, თვალები დამიდგეს... რას ჰქვია
ქრისტიანო... გასწი, გაეცალე, შე ცოდვის შვილო!
(გარეთ გაჰყავს ვარდოსანიძე—თავის ხმით) კარგი გასწი,
არავინ დაგინახოს (ვარდოსანიძე გადის) წავიდა ის ავა-
ზაკი, ისა!..

ამარჯ. (გახარებული) წავიდა? მაღლობა უფალს!
ვინ იყო, ის დამთხვეული... კინალამ თოფი მესრო-
ლა!.. კინალამ სული გამანაბინა! ვაჰ, გაგონილა,
ნინოს ნუ შეირთამო!.. ბიკოს, ეგ ვილა ოხერია,
რომ მიბრძანებს!..

ნანო. ნინოსაო! ოჰ, ეხლა-კი მესმის, კნიაზო...
ეს საქმე მე ძლიერ კარგად ვიცი; თუ ნინოზე გე-
დავებოდა, სჯობია თავი დაანებო, თორემ მართლა
რასმე უბედურებას შეგამთხვევს. ვინ არ იცის იმა-
თი ამბავი... რახანია ერთმანეთს ჰყვარობენ...

ამარჯ. ჰყვარობენო? ეგ კარგი ამბავია!..

ნანო. მაშ ქა... მე მკითხე, მე გიამბობ... ტყვი-
ლად არ მოგატყუილონ, კნიაზო! მე მკითხეთ, მე
გიამბობთ ყველაფერს დაწვრილებითა! (ისმის ზაალის
ხმა „ბიკო ბესო, სადა ხარ ბიკო! ნუცა შვილო, სა-
და ხართ... ემ შეჩვენებულმა სათვალე დამი-
მტვრია და ძლივს-და დავდივარ... ბიკო ბესო,
შვილო ნუცა!.. ეხლა დრო არ არის, კნიაზო, და სხვა
დროს მოგახსენებთ ყველაფერს დაწვრილებითა!.. მე
მკითხეთ—მე გიამბობთ ყველაფერს! (წასვლა უნდა)

ამაღზ. (მოეწევა და არ უშვებს) ვერ მოგვართვი, ვერ წახვალ, აქ დარჩი... ეგ რალაც დარდუბალაა ჩემს თავზე!.. აქ რალაც ამბავია!.. აგერ თვითონ ზაალიც მოდის, ერთი ვკითხო, მართლა მატყუებდა!!.

ნანდ. კნიაზო, მერე გეახლებით... ეხლა არა მცალიან! (წასვლა უნდა)

ამაღზ. (იქერს) Стой смирно! არსად წამიხვალ, თუ მართალი ხარ, აქვე ზაალთანა სთქვი, აქვე აღიარე შენი სიმართლე! (შემოდის ზაალ გრძელის ჩიბუხით)

XI.

იგინიკე და ზააღ.

ზააღ. (შემოდის გრძელის ჩიბუხით) სადღა გადიკარგენ ეგ ოჯახ დასაქცევნი! არც ბესო, არც ნუცა, არც ეფროსინე, არც ისაკა!..

ამაღზ. აჰა, ზაალ, მობრძანდით და ყური დაუგდეთ, რეებს გაიგებთ თქვენს ქალზე... განა ასე უნდა! ამხანაგი კაცი მეგულებოდი... ისე გენდობოდი, როგორც ძმას, შენ-კი მატყუებ!?

ზააღ. შენ თავად ჭკვა არა გქონდა და ეხლა სრულებით გადარეულხარ!.. რას მიედ-მოედები, რას როტავ? რის ამხანაგი, რომელი ტყვილი!!.

ამაღზ. ისა, კნიაზო, რომ შენს ქალს საყვარელი ჰყოლია?..

ზააღ. რაო?... საყვარელიო!.. შენ ჰეჰე, ლეკო, კავ, ჩუმიად იყავ თორემ ამ სიბერის ღროს ისე მიგჯობხავ ამ ჩიბუხის ტარით, რომ ორიც ვერ დათვალო! შენ ღმერთი და ხატი ხომ არ გაგწყრომი, რეებს არახუნებ?!.

ამარზ. მე-კი არ ვარახუნებ და ჩემი თუ არა გჯერა, აი იმასა ჰკითხე!..

ზააღ. ეგ ვილაა? დედაკაცო, შენ რა გინდა?.. ვინა ხარ?

ნანო. (შეშინებული) მე, კნიაზო, აქაური გახლავართ...

ზააღ. ვინ აქაური? განა აქაურს სახელი და გვარი არა აქვს?..

ნანო. მე, კნიაზო, ფეფე გახლავართ, გიუნა თხაპუზანთშვილის ცოლი...

ზააღ. ამისთანა რომ მე ამ სოფელში არავინ მეგულება... მერე რა გინდა?

ამარზ. რატომ არ ამბობ, შე ოჯახდაქცეულო, რაც გინახავს და რაც იცი?

ნანო. რა ვსთქვა, კნიაზო... ის მოგახსენეთ რომ ნინოს და ვარდოსანიძეს ერთმანერთან ხშირად ვხედავდი-მეთქი!..

ამარზ. არა, კიდევ, კიდევ რომ მითხარი!?

ნანო. კიდევ ისა, რომ ჰკოცნიდნენ ერთმანერთსა-მეთქი...

ზააღ. რაო, ჰკოცნიდნენო!.. (გაჯავრებული) ჰკარავ, შე კუდიანო! აბა აქ მოდი!

ამაღზ. აბა, კიდევ რა იცი, კიდევ?

ზააღ. კიდევაო? ხომ არ გაგიჟებულხართ, თქვე უსინიღისებო, თქვენა!.. ეს რა მოუგონეს ჩემს ნუცას. დამაცა მე შენ... ბიჭო, ბესო!.. ნუცა!.. ნუცას დამიძახეთ... დამაცა მე შენ... ჰა, შე კუდიანო!..

ნანო. ქა, ჩემი რა ბრალია, კნიაზო! (ვარბის)

ზააღ. ჰა, გაიქეცი... შეგეშინდა... ვერსად წამიხვალ, ვერსად... (ჩიბუხს ესვრის) ბიჭო ბესო!.. სადღა ეშმაკებში გადაიკარგნენ! ბიჭო ბესო, შეილო ნუცა! (გადის)

ამაღზ. (მარტო) იქნება მართლა ტყუილი იყოს!.. სწორედ ტყუილი იქნება... ალბათ იმ ვილაც ავაზაკის გამოგზავნილი იქნება!.. როგორ გამაბრიყვეს!.. კაცი არ ვიქნები, თუ შევარჩინო მე იმასა!.. რა უბრალოთ გამალანძღვინა პატიოსანი კაცი, პატიოსანი ქალი... ჰაჰი, ის ავაზაკი-ისა. ეგ კუდიანი ქალიც რომ გაგვექცა... სულ მათრახით და როზგით უნდა ამეჭრელებინა მაგისათვის ზურგი!.. ის კუდიანი-ისა!.. როგორ მომატყუილა და... მაგრამ ვაი თუ ტყუილიც არ იყოს... ერთი ნეტა ნუცა მენახა მაინც ეხლა... სხვა არა მინდა-რა... მაშინვე შევატყობდი, მაშინვე! (შემორბის ნუცა)

XII.

იგივე და ნანო.

ნანო. (შემობის თავის ტანსამოსით, მღერით და მხიარულათ) აჰ, უკაცრავად, კნიაზო!

ამაწუ. ნურასფერს... მეც თქვენი ნახვა მინდოდა! (თავისთვის.) რა ლამაზია!.. ჯან!

ნანო. (თავისთვის) რა მშვენიერად მოვატყუილე, ვერც-კი მიცნეს! კნიაზო ლუკა, ერთი მიბრძანეთ, რისთვის ჩამოხველით ჩვენსა?..

ამაწუ. უცნაური კითხვაა, კნეჟნა... მე იმისთვის გეახელით რომ... რომ...

ნანო. რომ დეიდა ჩემი შეირთოთ! ძლიერ კარგს იზამთ, ძლიერ კარგსა... მე, თუ გნებავთ, გიმაჟანკლებთ კიდევ... ისეთი მაჟანკლობა ვიცი, ისეთი რომ ცაგარლის ხ.ნუმაც ვერ მაჯობებს...

ამაწუ. (თავისთვის) დამცინის, თუ როგორ არის, მაგის საქმე?

ნანო. კნიაზო ლუკა, ერთი თუ გიყვარდეთ ლეკური ითამაშეთ!

ამაწუ. ლეკური? კნეჟნა, რა მელეკურება!..

ნანო. ვითომ რათა? იქნება, მართლა, ისე დაბერებულ ხართ, რომ ფეხებს ძლივს-ღა დაათრევთ?.. ოჰო? ქარები გჭირთ? ოჰო? ვაი დეიდა ჩემის ბრალი, რა საბრალო ქმარი ეყოლება!..

ამარზ. (თავისთვის) ეს რა სულ დეიდასთან მგონავ...
ნის... კნენა ნინო, თქვენ ტყვილად გგონიათ, რომ
მე დეიდა თქვენზე მაქვს თვალი...

ნანო. ოჰ-ოჰ, ვიცი, ვიცი! ჩემთან ტყვილები
არ გაგივათ... დეიდასაც ძლიერ უყვარხართ... კნა-
ზო, ერთი სიმღერა რამე სთქვით... თქვენზე ძლიერ
კარგ მომღერალს ამბობენ... აბა ერთი... მართლა,
გამაგონეთ თქვენი სირინოზის ხმა... აბა?

ამარზ. (თავისთვის) ხომ არ დამცინის! (მალა)
თუ გნებავთ, ბატონი ბრძანდებით. (მღერის) „საყვარ-
ელო ნინიავ, ჩემო პაწა ფინიავ!“

ნანო. (იციანს) ხა! ხა! ხა! რა ლექსია, თქვენი
ქირიმეთ! აფსუს პოეტებო! რა მშვენიერი ხმა გქო-
ნიათ, კნაზო ლუკა!.. მართალია, ცოტა გაბზარულ
ქვევრის ხმასა წაჭგავს, მაგრამ მაინც საუცხოვო სი-
მღერა გცოდნიათ, მეტადრე ლექსები!.. ხა! ხა! ხა!

ამარზ. (გახარებული) ლექსები ჩემი საკუთარი
გახლავთ!

ნანო. ზედ არ ეტყობა! „საყვარელო ნინიავ,
ჩემო პაწა ფინიავ!“ ნინია ხომ კაცის სახელია? ხა!
ხა! ხა! მართლა, კნაზო, სირბილი არ შეგიძლიანთ?

ამარზ. «რატომ არა, თუ გამიქირდა!..

ნანო. აბა დამეწიეთ... აბა! (თავისთვის) ქალი
არ ვიქები, თუ არ გადავრიე!

ამარზ. (თავისთვის) გიჟი ხომ არ არის! რა და-

ლიან აწუხებენ... მეც ეშხში რომ მამიყვანა... ჯან!
(მალა) მაშ ვირბინოთ?

ნინო. დიახ, აბა თუ დამეწევით!..

ამირზ. რატომაც არა. (გარბიან ორივენი. შემოვ-
ლენ ბესო და ვარდოსანძე)

XIII.

ბესო და ვარდოსანძე.

ბესო. (წინ მოუძღვის ვარდოსანძეს) მობრძანდით,
ბატონო, აქანე... ნურატორის ფიქრი ნუ გაქვთ...
კნეენამ ქე გააქცუნა კალოსაკენ ის კნიაზი... ძა-
ლუანი-კი გააბრიაბრუეთ ის კნიაზი...

ვარდოსანძე. ეგ ყველა კარგი, ბესო, მაგრამ
თუ ზაალს არ მოველაპარაკე, საქმე ცუდათ იქნება...
კნენა ეფროსინე ძლიერ მეწინააღმდეგება...

ბესო. კნენას მე-კი ვუზამ საჯაყო საქმეს!..
სათვალე ხომ აქანე გაქვთ?.. ამ სათვალით გა-
რიგდება თქვენი საქმე... უფეშქაშეთ ზაალს და მე-
რე ნელ-ნელა ქე მოუქონეთ თავი... აბა, შევიდეთ
მის ოთახშიდ... ეხლა იგი დაბნეული ინდოურივით
იჯდება საღმე... ბატონო, ერთი სათხოვარი მაქვს,
კნენა ქე დამპირდა, მაგრამ თქვენც დამპირდით...
როცა ჯვარს დეიწერთ, მე ლაქიათ წამიყვანეთ...

ვარდოსანძე. ლაქიათ-კი არა მეჯვარეთაც წა-

გიყვან, თუ საქმე გარიგდა? (ისმის ზაალის ხმა: „ბესო, ბესო, სადა ხარ. ბიჭო!“)

ბესო. აბა შევიდეთ, ეხლა სწორედ კარგი დრო იქნება. (შველენ ორნივენი. შემორბის ნინო სიცილით და კასკასით, უკან მოსდევს ამირზაური ფეკილში გასვრილი)

XIV.

ნინო და ამირზაურა.

ნინო. (შემორბის სიცილით) ხა! ხა! ხა! როგორ გაგორდა... ხუთჯერ მაინც გადატრიალდა! ხა! ხა! ხა! ერთი უყურეთ ამის სეირსა... როგორ გადავრიო!.. აბა აქტრისობას ეხლა გამოვიჩენ!..

ამირზაურა (ცხვირ ჩამოშვებული, თმა აბურძგვნილი და ჩალით სავსე, ტანისამოსი ფეკილში და მტვერში გასვრილი, მუხლებიც გასვრილი და ცოტათი კოჭლობს.) კნეჟნა, შემებრალეთ, ღვთის გულისათვის... მეტი აღარ შემიძლიან!

ნინო. არა, კნიაზო ლუკა, რა-კი გამომიტყდით და ჩემი შერთვა გდომებიათ, უნდა ყველაფერში გამოგცადოთ... მაშ როგორ გეგონათ!.. კნიაზო ლუკა, ხომ მართალ ვამბობ? აჰ? (ამ სცენის დროს მასხარაობს, ვითომ-და გიყს და სულელს თამაშობს. აქეთ-იქით ატრიალებს ლუკას, ხან დააჩოქებს, ხან დასვამს და ხან სარკეში ახედებს სიტყვებს სხვა და სხვა პიესებიდან ამბობს.) „გესმით, გესმით!.. აგერ!..“

(ტრაგიკულად) „ოჰ, ჩემო სულთამხუთავო, ჩამაცივდი? განა შესაძლებელ არს რომ, რომელიც... რომ... (დაიკივლებს) „ოჰ, იქით, იქით შე სასიზღარო! არ მომეკარო, არ მომეკარო!“ —რა საძაგელი და საზიზღარი რამა ხარ!.. (ნე-ლიე ხმით) „ჩემო საყვარელო ძმაო და მეგობარო. უნდა შეიბრალოთ თქვენი უმანკო და უპატრონო და... სადა ბრძანდება მშვენიერი დედოფალი დანი-ისა?“ (მღერის ოფელიას სიმღერას „ჰამლეტიდან“)

„ქალო, ვით ვცნა შენა სატრფო,
 მითხარ რა აქვს ნიშანი?
 ყავარჯენა ხელთ უჭირავს,
 ფესთ აცვია ქაღაზანი!“

ამაღზ. ღმერთო დიდებულო, სწორედ შეიშალა ეს საცოდავი!..

ნინო. (გაიზარხარებს) ხა! ხა! ხა! (მოჰკიდებს ლუკას ხელს) „შენ შენს სამშობლოზე ლაპარაკობ და იმის მეტი არა გაგაჩნია-რა, მაგრამ რატომ მე არა მკითხავ, მე ქალი ვარ და ჩემი სამშობლო სიყვარულია!“ (მოუქნევს ხელს და სხვა ხმით) «ოჰ, შე უბედურო!» (უფროვ პატიურად) «ოჰ ზეცისა ძალნო, ოჰ, ცავ და დედამიწავ, ზღვავ და ხმელეთო!» რად, რად მარგუნე მე ესეთი დაქამული და ზაფრის ქარებით დაქსაქსული მეუღლე! (იატაკიდან აიღებს მამის ჩიბუხსდა შიგ მუცელში ატაკებს ლუკას) „მაშ მოკვდი, შე სასიკვდი-

ლო და შთახვედ ტარტაროზსა შინა!“ ვინაიღვან
შენ ხარ უმგზავსი და მუნიანი! (ტრაგიკულად სდგას)
ამირზაყრა. სწორედ გაგიყდა!.. არ მომკლას
კია!.. არა, ღმერთმა დამიფაროს მაგის შერთვა! ერთს
მშვენიერს მთვარიან ღამეს, რომ მოუაროს და მძინა-
რეს წამიჭიროს კისერში, ან ქვით გამიხეთქოს თავი
და ძალღსავით სული გამანაბინოს!.. არა, ღმერთმა
დამიფაროს!..

ნანო. (თავის ხმით და ჩვეულებრივად) რას ჰფიქ-
რობთ, კნიაზო ლუკა?

ამირზ. მე?.. მე... არაფერს... ისე ჩემთვის..
თქვენ ხომ კარგათა ბრძანდებით?..

ნანო. მე რა მიჭირს... მე ყოჩაღათა ვარ!..

ამირზ. მე-კი ძლიერ ცუდათა ვარ!..

ნანო. (მკაცრად) მაშ შემირთავთ?

ამირზ. მე?.. მე... რა მოგახსენოთ?

ნანო. (დაჰკვივლებს და შეუტევს) მაშ ეხლა შემირ-
თავთ?

ამირზ. (ყვირის) აჰ, არ მომეკაროთ, ღვთის გუ-
ლისათვის!.. (შემოვლენ: ზაალ, ვარდოსანიძე, ეფროსინე
და ბესო.)

XV.

იგინიკე, ზაალ, ვარდოსანიძე, ეფროსინე და ბესო.

ეველანა. რა იყო, რა ამბავია?..

ნანო. არაფერი, მამილო, კნიაზ ლუკასთან ასკინ-კილას ვთამაშობდი და ფეხი იღრძო.

ამარჯ. ფეხს ვინლა სჩივის; კარგია კიდევ რომ კისერი არ ვიღრძე და უვნებელი დავრჩი! ძრიელ ცელქი რამ არის შენი ქალი, ზაალ!

ზაალ. ეხლა ყველაფერს მივხვდი... ნუცა მიხეილმა ყველაფერი მითხრა... მაშ, შე საძაგელო, ეგ სულ თვალთ-მაქციობა იყო?

ნანო. რა, მამილო? (მივა მამასთან და ვარდოსანიძესთან)

ზაალ. აი შე კუდრაქა-შენა! ძალიან აქტრისა ყოფილხარ! (ერთად დგანან და ჩუმად ლაპარაკობენ)

ამარჯ. ეგ მე მკითხეთ, ბატონო, მე!..

ეფრას. კნიაზო ლუკა, მოგილოცოთ?.. მორიგდით კიდევცა!

ამარჯ. არა, კნენა, სად მე და სად ნუცა!

ეფრას. მაშ როგორ, ვერ მორიგდით?

ამარჯ. არა, კნენა, ხომ იცით ჩვენებული ანდაზა: «რაც არ მერგება, არ შემერგებაო» მე ნუცას ტოლი არა ვარ და დეე, ვინც უყვარს იმას ერგოს, ხოლო მე, თუ თქვენც დამეთანხმებით, სიამოვნებით გაგხდით თქვენ კნენა ამირზაურისად!..

ეფრას. (მორცხვად) ვუი ქა!.. დამიდგეს თვალები!..

ბესო. (თავისთვის) აწი ქე დაგიდგება თვალები მაგისთანა ქმართან!

ამირზ. მაშ ასე კნენა, ხომ თანახმა ხართ? ასე სჯობიან, მე და ჩემმა ღმერთმა; ნუცას ეგ ყმაწვილი ჰყვარებია, თქვენ კიდევ მე!.. შენც ხომ თანახმა ხარ, ჩემო ზაალ!?

ზაალ. მეც ძლიერ მიხარიან, რომ ასე გათავდა საქმე, თორემ ღმერთს ვაწყეინებდით და ხალხსაც... აქ მო, ნუცა, აჰა, შენი სასურველი საქმრო... მაგას უფრო ერგები...

ნანო. და შევერგები კიდევ, მამილო! (საერთო სიმხიარულე)

ფარდა.

დასასრული.

არც აქეთ, არც იქეთ!

ვოდვეილი—ხუმრობა ერთს მოქმედებად

(აზრი ნემცურიდან)

*Настоящій водевилъ, подъ названіемъ „СЪ
МЪСТА ВЪ КАРЬЕРЪ“, В. Гуниа, за от-
сутствіемъ Г. Главнотачальствующаго, Помощни-
комъ его разрѣшенъ на основаніи 84 ст. уст. Ценз.
къ постановкѣ на сценахъ края. Сентября 24 дня,
1892 г. г. Тифлисъ.*

Предсѣдатель Комитета М. Гаккель.

Секретарь Н. Меликъ-Нубаровъ.

მომქმედნი პირნი:

ტაბასა მშიერაძე, ახალგაზდა კაცი, ქართული
თეატრის აქტორი.

ანტონ ვანდუინჩაძე, დარბაისელი კაცი, ადმინი-
სტრაციის მოხელე.

ჯინჯინაშვილი, სასტუმროს პატრონი.

შანასკევა, მრეცხავი ქალი.

იოდანე, სასტუმროს მოსამსახურე.

ბიჭი, მეჩქმისა.

ახანამ-ბახა, ურია, მეწვრილმანე.

მოქმედება სწარმოებს პროვინციის ქალაქში ჩვენს
დროს.

არც აქეთ, არც იქეთ!..

სცენა წარმოადგენს ოთახს სასტუმროში, ღარიბად მორთულია, ლოგინი, სტოლი, სკამები, სარკე; სტოლზედ რვეულები და სხვა ქაღალდები აწყვია. აქეთ იქეთ სხვა და სხვა პერანგები, საცვალეები და ტანისამოსები დაყრილია. სტოლზედ ცარიელი ბოთლები და გვერდზე კუთხეში პირ-დასაბანი ჭურჭელი და პირსახოცი. იატაკზედ ქაღალდები და ნამწვი პაპიროზები ჰყრია. ლოგინის გარდა, ყველაფერი კედლიდგან მოშორებით არის, ასე რომ ოთახში თავისუფლად შეიძლება სირბილი, ყველაფერი არეულ-დარეულია. დილაა.

I.

ტარასი მშიერიძე.

ტარას. (ფარდის ახდისას ლოგინზედ წევს, პირ-დაუბანელი, მოუპარსავი. ღამის პერანგზედ ჟილეტი და ვიზიტკა აცვია, საყელო აწეული აქვს, ერთს ფეხზედ ჩექმა აცვია, მეორეზედ კალოში; უსტვენს „სტირის ნინოს“ ხმაზედ.) ეჰ, რამდენიც გინდა უსტვინე, არაფერი არ გამოვა! დასწყევლოს ეშმაკმა აქაური სცენის მოყვარეთა სახელი! გაგონილა, თქვენი ჭირიმე! აგერ თექვსმეტიდღეა, რაც აქა ვარ უგროშ-უკაპეიკოთ და ახლოს მომავალშიაც მოსალოდნელი არა მაქვს-რა... სულ-კი აქაური სცენის მოყვარეთა ბრალია. აბა, რა მაგათი

საქმეა სცენა, თეატრი, წარმოდგენა! ფუი!.. რა რიგად მშინ! გროში რა არის, გახვრეტლი გროში?—ისიც სანატრელია ჩემთვის!.. გუშინდელს აქეთ პაპიროსი არ მომიწევია. (წამოდგება დამიდს სტოლთან) აქ ხომ არსად არის? არა, არც აქ არის. (იატაკზე იყურება) ეჭე! რა არის ბედოვლათობა-და! რა მრჯიდა, ცოტა ხელ მოკლედ ვყოფილვიყავი, მაგრამ არა! რაღაც ქაჯი და ეშმაკი სულ ხელსა მკრავს ხოლმე, და სულ იმას ჩავდივარ, რაც ურგებია და უსარგებლო!.. წამოველი ტფილისიდგან, ვიფიქრე ზაფხულია და რასმე გავარიგებ-მეთქი... სეზონი 8 თებერვალს გათავდა, ვიფიქრე დიდ-მარხვისათვის მაინც შემრჩება-მეთქი ფული, პირ-იქით დრამატიულ კომიტეტის ვალიც დამედო... ფუი! ანასუნი ამისთანა ცხოვრებას!.. ქვეყანაზედ ბევრი რამ ცუდი ხელობა არის, მაგრამ ასეთი ყოვლად შეუძლებელი და ყოვლად შეუწყნარებელი ხელობისთანა არაფერი გაუჩენია ღმერთს, როგორც ქართული თეატრის აქტობობა არის. ოთხი, ოთხ-ნახევარ თვე გეძლევა ჯამაგირი, და ისიც იმდენი რომ სასმელ-საქმელის ხარჯს გაუსწორდე, და შვიდი-რვა თვე-კი ისე ხარხახა გამშრალი, ენა გადმოგდებული, ცხვირ ჩამოშვებული და კუჭი გამოლაგებული!.. ამბობენ სახელიაო! რის სახელი, რას მიჰქარამენ! უკანასკნელი ქარვასლის ნოქარი რა არის, შტაბის უკანასკნელი მწერალი რა არის?—ისინიც-კი მთელი წლის განმავ-

ლობაში მაძღრები არიან!.. ლაქიებზე-კი ხავთ—ისინი ხომ სულ ბატონები არიან. შარშანდელი ლაქია, დღეს ჩემი სასტუმროს ბატონ-პატრონია. ჩვენ-კი აქტორები? ფუი! აი აქტიორები!.. (დაფურთხებს და ფეხით გასრესამს) უკვირთ კიდევ რომ ჩვენი დრამატიული და სასცენო ხელოვნება სასურველ დონეზედ არ არისო! ბიკოს-და, როგორ უნდა იყოს სასურველ დონეზედ, როდესაც ჩვენ ჩვენს დონეზედ არა ვართ სიმშლიისა და წყურვილისაგან. ეხლა კიდევ რალაც სცენის მოყვარენი გამოჩნდნენ!.. ესეც მოდაა რალა!.. ყოველი საქმე მოცლილი დოკლაპია და ნაცარ-ქექია ვაჟბატონი და ქალბატონი წარმოდგენას მართამს, ვითომ-და რალაც საქველ-მოქმედო აზრით, და ნამდვილად-კი, თუნდა 12 სახარებაზედ დავიფიცავ, თითონ იჯიბამენ!.. (დაღრს) აი აქაც... მინდოდა წარმოდგენა გამემართა, ცოტა მაინც სარჩო-საბადებელი მეშოვნა, რომ სექტემბრამდე მიმელწია, სანამ სეზონი დაიწყობოდა. ჯერხანად საქმეც კარგად მიდიოდა... სცენის მოყვარეებსაც თავი ერთად მოვუყარე, ჩემის სასტუმროს პატრონის ქალიც დავიყოლიე, ერთის სიტყვით საქმე გავჩარხე... და უეცრივ, თითქო ზეციდგან ჩამოვარდაო, აქაური კნიაჟნა-კნიაზები, საქველ-მოქმედო წარმოდგენას მართავენ... ბილეთები სულ დაჰყიდეს და დავრჩი ისევ პირში ჩალა გამოვლებული!.. სასტუმროდან მითხოვენ, სადილს ნისიად აღარ მაძღე-

საქართველოს
საბჭოთაო
კულტურის
მინისტრის
გამგზავნი

ვენ... ერთის სიტყვით ვმარხულობ რაღა! კარგი, რომ ზოგჯერ ვითომ-და პატივის-მცემელნი მპატიჟობენ, მაქმევენ და მათობენ... ის ოჯახ-და-ქცეულები ორ-სამ თუმნობით ხარჯამენ, და ის კი არ იციან, რომ მე თვითო აბაზი მენატრება!.. ჩექმაც დამეხა, სარეცხი არ მოაქვსთ, სასტუმროს პატრონის ქალიც მემარშიყება—რა დროს სიყვარული და არშიყობის დროა, ერთი კაცმა მკითხოს—ჯიბეში-კი რა ხანია თაგვები ნავარდობენ!.. მოდი და გული ნუ მოგივა... ფუი!

II.

იგოპე და იორდანე.

იორდანე. (შემოდის პოლის საწმედი ჩოთქით) ფროსია გეძახის, ბატონო.

ტაძას. ფროსია! ვაი შენ ჩემო თავო! ცალი ჩექმა რომ არ მაცვია? ჯერ არ მოუტანია ბიქსა?

იორდანე. არა, ბატონო, ისტე რა გიჭირთ? აქანეა ეივანზედ.

ტაძას. აქანეა, აქანეა; ვიცი რომ აქანეა, მაგრამ როგორღაც მეჩოთირება ასე ახალგაზდა ქალთან... მაგრამ ეჰ! სულ ერთია... მოიცა ერთი სარკეში ჩავიხედო! (თმებს ივარცხნის და ლამაზდება) რა გავხდი ამ წყეულ ქალაქში! თვალეები ჩამივარდა, პირი გაუპარსავი მაქვს, ფუი! (უნდა გავიღეს)

ოზრდანე. ბატონო, ცოტა ფრთხილად ხაზინმა არ დაგინახოს, მგონია გაგებულნი აქვს.

ტანას. ბიჭოს! მერე რა უნდა, ხომ არ შემიჯამია იმისი ქალი?

ოზრდანე. კი მარა მაინც, რაც უნდა იყოს, სიფრთხილე სჯობიან.

ტანას. შენ ფიქრი ნუ გაქვს, ჩემო იორდანე. მაგისტანა საქმეში მე ნამდვილი არტისტი ვარ (მღერით) «მიყვარს და მიყვარს მე ლამაზები... და ბევრი ქალი მიგდია ხელში!» (გადის)

ოზრდანე (მარტო, ალაგებს ოთახს) ჩემს დღეში არ მინახავს ამისთანა მდგმური!.. რა რიგად აუქოთებია აქაურობა! დღეში რომ ათჯერ მიალაგო, ათჯერვე არევეს ყოლიფერს. ხუმარა კაცი-კია, ღეთის წინაშე. ჩვენი ხაზინისთანა ძუნწი ქვეყანაზედ ძნელად მოიპოვება, მარამ ამასაც-კი უქონავეს ხოლმე თავს... აგერ სამი თუმანი მართებს, მარა ჯერ ხმას არ იღებს. აქტიორი კაცია—მაშ როგორ იქნება! დედა, დედა! ერთხელ რომ ვნახე მაგათი წარმოდგენა, სიცილით კინალამ გავსკდი... რაცხა «ბაიყურშს» არდგენდნენ, და მისთანა არაფერი მინახავს ჩემს სიცოცხლეშიდ... ერთ სომეხ პრიკაშიკს ქე მოახიეს სერთუკის კუდი... მერე ერთმინეთი სცემეს!.. ცირკს ბევრად ჯობიან!.. ეხლა-კი ზის აგერ სამი კვირაა და პაპიროზის ფულს მე მესესხება ხოლმე... იმ დღეს სამთელიც მე ვუყიდე! მალე გავმდიდრდებიო... ღმერთმა ჰქნას, თორემ

ჩემი კაკალი სამი მანათი, შვიდი შაური ჭ ორბიჭვი
 ქე დამეკარგება. რა ძალიან გამეხარდა, რომ ჩვენი ხა-
 ზეინის ქალს ეჩურჩუნება. ახია იმაზედ. ისტე ამა-
 ყია, რომ პირველი სორტის ჰგონია თავისი თავი...
 არც-კი შემხედავს ხოლმე. აჰა, ბიჭი არ ვიქნები, თუ
 იმ აქტიორმა აქტრისად არა გახადოს იგი, და
 თბილის ქალაქში არ ამოაყოფიოს თავი. ისტე გა-
 მეხარდება—ისტე, რომ გზის ფულსაც არ დაფუქერ!..
 (შემოდის ბიჭი ჩექმით)

III.

იგავე და ბაჭა ჩექმით.

ბაჭა. (ჩექმით შემოდის, თითონ გამურულია და ჭუჭ-
 ყიანი, შუა კარში ჩერდება)

იორდ. რა გინდა ბოვშო?

ბაჭა. აქტიორი რომ არის, აქ არის?

იორდ. აქ არის!

ბაჭა. ამ პოლსაპოშკს პაჩინკა ვუყავით და ეხ-
 ლა მოვუტანე.

იორდ. მოიტანე-და დასდევი აქანეი და წადი
 შენთვის.

ბაჭა. (ჩუმად არის)

იორდ. არ გესმის ბიჭო! რას გაჩერებულხარ?
 ეხლა აქ არ არის. დასდევი რალა და გასწი შენთვის...

ბაჭი. ოსტატმა—უფულოდ ნუ მისცემო.

იოანე. უფულოდ ნუ მისცემო!.. იმე!.. რა დიდი ფულია მერე? რამდენია?

ბაჭი. ექვსი შაურია.

იოანე. თუ გინდა დაუტოვე, თუ არ გინდა წაიღე და მერე შეიტანე.

ბაჭი. მერე მოვიტან. (ვადის)

იოანე. აჰა, ასთვია მისი საქმე. ექვსი შაური არა აქვს, რომ ჩექმა ჩაიცვას... გარედ არ გასულა... მერე ვისი ბრალია, სულ თავიანთი ბრალია... ქე იყვნენ ამ სამი კვირის წინად კარგად აქანე ყველანი: თრიატიც კარგა იყო და ხალხიც ქე დაიარებოდა მათთან... მერე რაცხაზე, სულ უბრალოზედ ჩხუბი მოუვიდათ, თვრალეები იყვნენ და სულ ერთიანად გადვირია მაგათი საქმე... ზოგი ისევ უკან დაბრუნდა ტფილისში, ზოგი ბათუმს წვევიდა და ეს-კი აქანე დარჩა. ეგონა რასმეს გავაკეთებო, მარამ ქე არის აგერ სამი კვირა უსაქმოდ... მარა აქტიორების საქმე სულ ასთე ყოფილა!.. თურმე არ იქნება ერთი თვე ისთე გავიდეს, რომ ჩხუბი არ ჩამოაგდონ, მერე სულ უბრალო საქმეზედ. თორემ, რო ერთად იყვნენ, რა უჭირთ. მთელი ქალაქი მაგათთან დადიოდა და ეხლა-კი თვითონ უჩქემოდ დადის... (შემოდის ტარასი)

IV.

იგოვე და ტაძასა.

ტაძას. (შემოდის ფეხ-აკრეფით და უკან იხედება)
მადლობა ღმერთს! ვგონებ არ დაუნახვივარ!.. თუ
შემიტყო, სწორედ გამაგდებს აქედგან...

იორდ. ბატონო, ბიჭი იყო აქანეი!

ტაძას. ვინ ბიჭი?

იორდ. ჩექმა მეტანა.

ტაძას. მერე რა უყავი?

იორდ. ისთევე უკან წვილო.

ტაძას. მერე რად მიეცი?

იორდ. რა მექნა, ბატონო, ექვსი შაური ფუ-
ლი ითხოვა!

ტაძას. მერე ექვსი შაური ფულია? ფუი,
თქვენს საქმეს!.. მაშ ეხლა რა ვქნა, მთელი დღე შინ
ვიჯდე?

იორდ. ისთევე მეიტანს, ბატონო...

ტაძას. გეთაყვა ერთი ნახე, უთხარი მოიტა-
ნოს!.. იმ ოხერს რა ჰგონია, კალოშით ან ფეხ-შიშ-
ველა ხომ ვერ ვივლი ქუჩა-ქუჩა!..

იორდ. წავალ, ბატონო, ვეტყვი ეხლავე.

ტაძას. იორდანე, შენ ფიქრი ნუ გაქვს... შენს
ფულებს ერთი-ორად დაგიბრუნებ.

იორდ. თქვენი იმედი მაქვს, ბატონო. (გაღის)

ტაძას. (მარტო) ხლესტაკოვი მაგონდება «რევიზორში», ჩემს თავს რომ დავხედავ! ისლა მაკლია რომ პოლიციაც მესტუმროს... საშინელ ცუდს მდგომარეობაში ვიქნები, თუ ჩექმა არ მომიტანეს. არა, ბედია, მაშ რა ოხრობაა!.. სწორედ ამ გაჭირების დროს მომედო სიყვარულის ალი. არც ფული, არც ნისია, და არც ფეხ-საცმელი. ამაზედ უარესი უბედურება-ლა იქნება რამე!? (შემოდის ვარდყინჩაძე)

V.

იგივე და ვარდყინჩაძე.

ვარდყინჩაძე. (შემოდის შუა კარიღვან, იქვე შეჩერდება) ბატონი ტარასი?

ტაძას. (მობრუნდება) გახლავართ. რას მიბრძანებთ?

ვარდყინ. ნება მიბოძეთ, გამოგემცნაუროდ: ანტონ ვარდყინჩაძე.

ტაძას. ძლიერ სასიამოვნოა. უკაცრავად. დაბრძანდით, ბატონო.

ვარდყინჩაძე. მადლობას მოგახსენებთ! (ჯდება. პაუზა.)

ტაძას. უკაცრავად... ცოტა არეულობაა ჩემს ოთახში... ერთი ფეხიცი დამისივდა და კალოში

გახლავართ. უკაცრავად... რას მიბრძანებთ! რისთვის გარჯილხართ?

განდჟიან. მოგახსენებთ, ბატონო... რა თქმა უნდა, თქვენი პირადი ცნობის შემთხვევა ჯერ არა მქონია, მაგრამ დიდი ხანია გიცნობთ და თქვენი დიდი პატივის-მცემელიც გახლავართ... მეც და ჩემი ცოლიც სცენის დიდი მოყვარენი ვართ... არტისტობას ვერ დავიჩემებთ, მაგრამ მაინც, რაც შეეხება პროვინციას...

ტარას. ძლიერ სასიამოვნოა. (იქით) ნეტა რა უნდა!

განდჟიან. უნდა მოგახსენოთ, თქვენი აქ ყოფნა რომ მცოდნოდა, სწორედ ერთს საათსაც არ დავაყოვნებდი და მაშინვე გაიხლებოდი...

ტარას. (იქით) სტყუის! როგორ არ იცოდა, როცა ყოველ დღე მხედავდა.

განდჟიან. აბა, უთქვენოდ ჩვენ როგორ გავმართავდით წარმოდგენას... თქვენი ნიჭი, თქვენი გამოცდილება ბევრად დაამშვენებდა ჩვენ წარმოდგენას...

ტარას. რას მიბრძანებთ, ბატონო, მაგდენად არაფერს...

განდჟიან. წარმოიდგინეთ, ბატონო, აგერ ორი კვირაა, რომ ვემზადებით ამ წარმოდგენისთვის, ყველა ბილეთები გავყიდეთ და...

ტარას. თქვენ ალბად საქველ-მოქმედო წარ-
მოდგენაზე ბრძანდები.

ვარდუიან. სწორედ იმაზედ მოგახსენებთ. ჩემი
ცოლი და ჩემი უფროსის ცოლი ძალიან არიან
ერთ-მეორესთან გაწყობილნი და საშინლად უყ-
ვართ ერთავეს ტეატრში თამაშობა... ამის გამო, რა
თქმა უნდა, არც ერთს საქველ-მოქმედო წარმოდგე-
ნას არ ასცდებიან და ხშირად თითონ მეთაურობენ
ხოლმე. ამ ჟამადაც ჩემი უფროსის ცოლმა—კნ. ელენე-
ნემ მოიწადინა წარმოდგენის გამართვა. ბევრი სჯი-
სა და თათბირის შემდეგ აირჩიეს ერთი უძნელესი
პიესა, „ოტელო“, შექსპირისა.

ტარას. ამ პიესაში რომ ქალებს საიმისო რო-
ლები არა აქვთ-რა!

ვარდუიან. საქმეც ვე არის და!.. უნდა მოგახსე-
ნოთ, რომ აქ ჩვენა გვყავს ერთი სცენის მოყვარე
ვაჟბატონი, რომელსაც თავისი თავი როსსიზე უფ-
რო მეტი არტისტი ჰგონია... და ამასთანავე ქალებ-
ბიც ანებივრებენ, განსაკუთრებით ჩემი უფროსის
ცოლი კნ. ელენე, და, გამოგიტყდებით, ჩემი კნი-
ნაც...

ტარას. უკაცრავად, რომელზედ ბრძანებთ, მე
არ ვიცნობ?

ვარდუიან. ალბად უნდა იცნობდეთ. აი ის მა-
ღალ-მაღალი რომ არის... არა, არც მაღალი, ისე შუა
ტანისა, შავ-უღვაშებიანი, ზორბა ტანისა, თვალები

ავაზაკს რომ მიუგავს... უნდა გეცნობოდეთ... სპირიტუალური ბუტიკალი.

ტანას. ჰმ! ვიცი, ვიცი, ვიცნობ... აი ის მუდამ ხელში კეტი და თავში რეტი რომ აქვს!..

ვანდუიან. ჰო, ჰო, სწორედ ისა! გცოდნიათ... მართალი ბრძანეთ, ნამდვილი სთქვით!.. აი ამასა ჰქვიან არტისტი... მე რომ ათი წელიწადი მეფიქრნა, მაინც მაგისტანას ვერ ვიტყვოდი. ჩინებულია: ხელში კეტი, თავში რეტი! ხა! ხა! ხა!

ტანას. უკაცრავად, ერთი პაპიროზი მასესხეთ!

ვანდუიან. ინებეთ, ინებეთ! მერე, ბატონო, ისე გადარია ქალები, რომ „ოტელოს“ დადგმა გადააწყვეტინა... და აგერ ორი კვირაა, რაც ვწვალობ და ვიტანჯები: როლების აღმსრულებლების ძებნა, თუ ტანისამოსის შოვნა, ერთის სიტყვით... მოგკვდი!

ტანას. მერე თქვენ რაღა გრჯით, ბატონო?

ვანდუიან. ჯერ ერთი-რომ მე თითონ ბრაბანციოს ვთამაშობ და ძლიერაც მიყვარს სცენა. მეორე ისა-რომ ჩემი უფროსის ცოლი კნ. ელენე მეთაურობს. მთხოვა შემეწიეო, და, ხომ მოგეხსენებათ, ეხლანდელ დროში ცოლები უფრო არიგებენ კაცის ბედ-იღბალს, ვიდრე მინისტრები...

ტანას. ჰო, ეხლა მივხვდი...

ვანდუიან. ჰო-და, იმას მოგახსენებდით... ძლივ-ძლივობით მოვამზადეთ... მოგეხსენებათ, რომ შექსპირი მეტად უხერხული მწერალია: იმას სრულებით

არა ჰქონია სახეში ჩვენისთანა სცენის მოყვარენი და მოქმედნი პირთა რიცხვი აურიცხველია... ამიტომ ბევრი ვინმე გამოვაკელით, ასე რომ გავანახევრეთ... ჰო, იმას მოგახსენებდით... „ოტელო“, როგორც იყო მოვამზადეთ, დღეს უნდა ვითამაშოთ, მაგრამ... მაგარი ეს არის, რომ თვითონ ოტელო დაგვეკარგა!..

ტაძას. როგორ თუ დაგვეკარგათ!..

ვანდუან. ისე რომ დაგვეკარგა, ნამდვილად დაგვეკარგა!.. მოგეხსენებათ ყველგან და განსაკუთრებით ჩვენში—იმერეთში ინტრიგებს, ქორებს, შეცილებას, ყოველ არამზადულ ქცევას, განხეთქილებას და პარტიობას ხომ დასასრული არა აქვს. ამამბობენ, ეხლა ქართლ-კახეთშიაც დაიწყესო. ღმერთმა ხელი მოუმართოთ! ჰო, იმას მოგახსენებდით, რომ ინტრიგობამ და პარტიობამ ამ წარმოდგენაშიაც იჩინა თავი; ორ დასად გაიყვნენ და საქმე იქამდის მიიყვანეს, რომ ოტელო დაგვეკარგა.

ტაძას. მაშ დაგვეკარგად—დაგვეკარგად?

ვანდუან. დღევანდელი წარმოდგენისათვის-კი დაკარგულია-და, მერე თავში ქვა იხალოს... რაღად გვინდა ის ხელ-კეტიანი, თავ-რეტიანი.

ტაძას. მაინც სად არის?

ვანდუან. ეშმაკმა იცის იმისი თავი!.. წუხელის თურმე მეორე პარტიის მომხრეებს ვახშმად დაუბატონებიათ, კარგად ლაზათიანად გამოუთვრიათ და მერე, ღვინით გახურებულნი, ამდგარან, ჩამსხდარან

ერთლში, წასულან სტანციაზედ, სტანციიდან შესულან ვაგონში და ჰერი... ზესტაფონში-კი ამოუყვიათ თავი! აი ეხლა-ხან მომივიდა დებეშა... კარგია კიდევ რომ დებეშა გამომიგზავნა ჩემმა მეგობარმა. (ამოიღებს და კითხულობს) „თქვენი ოტელო მთვრალი გამოხეთქილია, ამ სალამოს წარმოდგენაზედ-კი არა, ვგონებ ერთი კვირაც ვერ გამოფხიზლდეს“. როგორ მოგწონთ ჰა?

ტაძას. დიახაც რომ ცუდი საქმე დაგმართნიათ?

ჯანდყან. ეხლა თუ გვიშველის ვინმე, ისევ თქვენ, ბატონო ტარასი; ღვთის გულისათვის, მოგვეხმარეთ და გამოგვიყვანეთ ამ მდგომარეობიდან. ახამაშეთ ოტელო ამ სალამოზედ.

ტაძას. რას ბრძანებთ, ბატონო, ხომ არ დამცინით? ასე მალე ოტელო როგორ-ღა მოვამზადო? ეგ ხომ ვოდევილი არ არის, ეგ შექსპირია, ბატონო, შექსპირი!

ჯანდყან. ეჰ, ეგ სულ ერთია! შექსპირი იყოს თუნდა შილლერი. თქვენ ოლონდ დათანხმდით. როლი მაინც და მაინც დიდი არ არის, შეიძლება, სადაც ბევრი სალაპარაკო არის, შევამოკლოდ... როლი კარგია, ტანისამოსიც კარგი ვიშოვეთ... აქ ვილასაც მასკარადისათვის შეუკერვინებია, ჩინებული რამ არის!.. სახეც ზედ მოხდენილი გაქვთ ამ როლისათვის...

ტარას. რას მიბრძანებთ, ბატონო! მე ჩემს დღეში არ მითამაშნია ტრალიკული და დრამატიული როლები, მე სულ კომედიებში ვთამაშობ.

ჯანდყან. თქვენგან არ მიკვირს! ტრალედია „ქოროლში“ რომ თამაშობთ?

ტარას. ბ., სად „ქოროლი“ ზე სად „ოტელო“!

ჯანდყან. ეჰ, ნუ ნაზობთ ბ. ტარასი! თქვენს-თანა ნიქის პატრონს რაღა გაუჭირდება... ხოლო რაც შეეხება დანარჩენ მოთამაშეებს, ფიქრი ნუ გაქვთ. ბრაბანციოს მე ვთამაშობ, და სწორედ გესიამოვნებათ რომ მნახოთ!.. იაგოს ახალგაზდა ყმაწვილი გრიშა დავითაშვილი თამაშობს და არა უჭირს-რა, თუმცა ცოტა ენა ბლუა, მაგრამ რაც შეეხება დესდემონას, მაგისთანა მოთამაშეს, გარწმუნებთ, თქვენს დასშიაც ვერ იპოვით. ნეფოსთანა დეზდემონა იშვიათია!..

ტარას. ნეფო ვინღაა?

ჯანდყან. ნეფო ჩემი კნეინა გახლავსთ. უკანასკნელ მოქმედებაში, როცა ოტელო აღრჩობს, ისე ჰკივის რომ გაგიკვირდებათ... ერთხელ რეპეტიციაზედ ისე დაიკივლა, რომ ქუჩაში მთელი ქალაქი მოგროვდა—ასე ეგონათ ვიღაც მოჰკლესო, ბოლოს პოლიციაც მოვიდა... მაშ, ისეთი ყოჩაღი რამ არის...

ტარას. არ იქნება როგორმე „ოტელოს“ მაგიერ სხვა პიესა დასდგათ?

ჯანდყან. ყოვლად შეუძლებელია. ჯერ ერთა

რომ, ასე მალე ვინ-ღა მოვამზადოთ და მეორე ისა, რომ თუ ჩემს ნეფოს დეზდემონა არ ვათამაშე, სწორედ გამეყრება. ოთხი კაბა შეაკერვინა, ხუმრობა ხომ არა გგონიათ!.. მაშ, ასე რაღა, ამ საღამოს ვთამაშობთ?

ტარას. არ ვიცი, ღმერთმანი, რა ვქნა! ვითამაშო და როგორ ვითამაშო, არ ვითამაშო და როგორ ვიყო!

ვარდყან. ეჰ, ბატონო ტარასი, არც აქეთ და არც იქეთ, — ითამაშეთ და 15 მან. მოგართმევთ.

ტარას. (ფიქრობს) ეჰ! რაც იქნება იქნეს! ვთამაშობ!.. ერთი წიგნი ან გადაწერილი როლი მაინც მქონდეს, ეხლავე შევუდგებოდი სწავლას.

ვარდყან. აჰა ინებეთ როლი... მე წინ დახედული კაცი ვარ. (აძლევს წიგნს)

ტარას. (გამოართმევს) რა გაეწყობა, უნდა ვისწავლო. (შლის წიგნს) ოჰ, ოჰ! ღმერთო, ლექსად არის!.. ამას ვინ ისწავლის?

ვარდყან. რა უყოთ რომ ლექსით არის, თქვენ პროზითა სთქვით!..

ტარას. სუქლიორი ხომ მაინც კარგი გყავთ... ეჰ, სადა ხარ ეხლა ჩვენო სუქლიორო, კოლა?!!

ვარდყან. სუქლიორი ჩინებულია, წმ. გიორგის ეკლესიის დიაკვანია, მერე ისე სხაპა-სხუპით კითხულობს, რომ ბედაურითაც ვერ მოეწევით... მაშ

იმედი მაქვს რალა? დღეს 12 საათზედ რეპეტიცია ვვქნება.

ტაჩას. როგორ! მარტო ერთი რეპეტიციით?

ვანდუან. ეჰ! თქვენგან არ მიკვირს, ბატონო ტარასი! რა გუეცხოვათ, მეტადრე თქვენ, ვგონებ თქვენ სიცოცხლეში როლი ზებირად არა გცოდნიათ. ხა, ხა, ხა! (მიდის კარებისკენ) მაშ მოგელით რალა?

ტაჩას. (მოეწევა) ბატონო ანტონ!

ვანდუან. მიბრძანეთ!

ტაჩას. ურიგო არ იქნება ცოტა-რამ ჭუჭყი დამიტოვოთ.

ვანდუან. სიამოვნებით, რამდენი გნებავსთ?

ტაჩას. ნახევარს რომ მომცემდეთ...

ვანდუან. სიამოვნებით მოგართმევთ, მაგრამ ეხლა რად გინდათ ამდენი, იკმარეთ ერთი მანეთი.

ტაჩას. (გახარებული) რა გაეწყობა, საზოგადოდ მე ვაქრობა არ მიყვარს.

ვანდუან. ხოლო ერთს რასმე გთხოვთ ბატონო ტარასი, ღეთის გულისათვის, არსად წახვიდეთ-კია. (შეხედავს ბოთლს) ეს ოხერი ბოთლებიც მოიშორეთ. ვინ იცის—კაცნი ვართ. იქნება როგორ მოგინდეთ დალევა. ნუ დამღუბავთ და ნურც ვისმე წაჭყვებით სადილად, თორემ კიდევ უბედურება არ შეგვემთხვეს. აქაური ამბები რომ ვიცი, არც-კი გამიკვირდება, რომ დაგათრონ ან მოგიტაცონ სადმე!..

ტანას. ფიქრი ნუ გაქვთ! ერთს წვეთსაც არ დავლევ!

განდჟინ. მე მჯერა, რომ არ მილაღატებთ და ამიტომ მე სრული იმედი მაქვს თქვენი... ინებეთ. (აძლევს ერთ მანეთს)

ტანას. გმადლობთ, გმადლობთ! ჩემზედ ნუ გეფიქრებათ. როლს ისე შევისწავლი, რომ ყველა გავაკვიროვ, წარმოდგენა-კი არა კონცერტი იქნება, ნამდვილი კონცერტი!..

განდჟინ. აბა თქვენი იმედი გვექნება. მაინც და მაინც მე მირჩევნია, რომ სადილად დღეს ჩემთან იყოთ; მე არსად არ გაგიშვებთ და არც არას დავაღლევინებთ. ხოლო წარმოდგენის შემდეგ, სულ ყირამალა გატარებთ. აბა თქვენ იცით, ბევრი უნდა ეცადოთ. იმედი მაქვს როლს კარგად ისწავლით, განსაკუთრებით ის ადგილი, სადაც ოტელო ამბობს: (დეკლამაციით)

„მშვიდობით ჩემო მსიარულო კმაყოფილებაჲ,
მშვიდობით სპანო ჯიდოსანო, დიდნო ბრძოლანო!
მშვიდობით ჩემის თაჲ-მომწონე ცხენის ჭინკინო,
გულის აღმძვრელო დაფ-დაფებო, ომის მკვეთრო სძაჲ,
მშვიდობით“...

(ჩვეულებრივის კილოთ) მაქვს პატივი გამოგეთხოვოთ!.. (სწრაფად გადის)

ტანას. (მართო. პაუზა) ჰა, „ოტელო“ უნდა ვითამაშო, რაღა? ვაიმე სირცხვილო! ეჰ! რაც იქნე-

ბა—იქნეს! ეს კარგი შემთხვევაა. ბევრი ხალხი იქნება. უნდა ვეცადო კარგად შევასრულო. დავჯდები და სულ ჯანს გავიგდებინებ სწავლაში. თუ მოვინდომე—მოვერევი. დავჯდები აქა და თუნდა მთელი სახლი გადიწვას, ფეხსაც არ დავძრავ!.. ვისწავლი და ვისწავლი!.. ვინც უნდა მოვიდეს, ყურსაც არ ვათხოვებ, თვალს არ მოვაშორებ რვეულს, სანამ კარგად არ ვისწავლი! (წვება ლოგინზედ და ნელის ხმით კითხულობს ხან ხელების და ხან თავის ქნევით. ცოტა ხნის შემდეგ შემოვლენ ჯირჯინაშვილი და იორდანე).

VI.

იგოკე, ჯირჯინაშვილი და იორდანე.

ჯირჯინაშვილი. (ბიჭს წინ გაიძღოლებს) შედი, ბიჭო, რას გეშინიან ღლუბერნატორი ხომ არ არის? ასე როგორ იქნება, ქალი გადამირია!..

იორდანე. ბატონო, ბატონი გეახლათ! (პაუზა)

ჯირჯინა. თქვენთან საქმე მაქვს. (პაუზა)

იორდ. ბატონო, ხაზეინი გეახლათ, ხაზეინი!

ტარას. (თვალს არ აშორებს წიგნს. ხელს იქნევს)

ნუ მიშლით, ნუ!..

ჯირჯ. არც გიშლით და არც არაფერი. მე რუსის სალდათი ხომ არა გგონივართ. მე ნებას არავის მივცემ, რომ ქალი გადამირიონ...

იოანე. ფროსიაზე მოგახსენებთ, ბატონო, ჩვენი ხაზენი...

ჯანჯ. ისეთი მშვიდი ქალი იყო და ეხლა თქვენ გადაგირევიათ მთლად. თუ პატიოსანი აზრი გაქვსთ რამე, ჩვენც გაგვაგებინეთ, როგორც მშობლებს!.. იმიტომ რომ რიგი და წესია ასე მოიქცეს ყოველი პატიოსანი კაცი. თორემ ასე გარედან... როგორ იქნება!.. (ბიძს) რა არის, რომ ხმას არ იღებს?

იოანე. თქვენ მოგახსენებენ, ბატონო, თვითონ ხაზენი გეახლად ფროსიას გულისათვის!..

ცაძას. (ისევ ისე) ნუ მიშლით-მეთქი, ნუ მიშლით!..

ჯანჯ. ნუ მიშლით რომელია?.. რა ხანია ფულს არ იძლევით და კიდევ ნუ მიშლითო? მე პატივსა გცემდით, როგორც კეთილშობილ კაცს და თუ ასე უკადრისად მომექცევით—ინებეთ და მიბრძანდით, არც თქვენი ფული მინდა და არც თქვენი აქ ყოფნა!..

იოანე. ბატონო, რატომ ხმას არ გასცემთ ხაზენს?

ცაძას. (წამობტება უეცრივ და ხმა მალლა კითხულობს როლს, თითქოს სცენაზე თამაშობსო)

«დეე იჯავროს! მე გგონია რომ იმის ჩივილს ამ ქვეყნისადმი ჩემი ღვაწლი ხმას შეუძოკლებს!..»

(ხელს დაუჭერს იორდანეს)

«და ეს იცოდე შენც, იაგო, რომ ჩემს ცხოვრებას, წის ფრინველივით თავისუფაღს არ შევსუთავადი,

სახელმწიფოც რომ მოენატათ რაკონსუდ,
თუ დეზდემონას სიუკარული გუღს არ ჩამჭრდა.
ეს ვინ არიან? ეს რა აღი მოსჩანს იქიდგან?
(იორდანე და ჯირჯინაშვილი იხედებიან თანჯარაში)

იორდ. ბუხრიდამ კომლი ამოდის, და აღს-კი
არსად ვხედავ.

ჯანჯ. მე დედამანაზე-კი არ გელაპარაკებით,
ფროსიაზედ გელაპარაკებით. ის ვილაც დედამანაა,
ის თქვენი საქმეა, მაგრამ ფროსიას-კი ხელი გაუშ-
ვით, თორემ საქმე კარგად არ გათავდება. (ღიღი პაუზა)

იორდ. რაღას გაჩუმდით, ბატონო, უპასუხეთ...
იქნება თქვენი ბრალი არ არის? იქნება თვითონ
ფროსია სჩადის?

ტარას. „დაზბაისკუნო, ჰატეკტემუნო, ბატონო
ჩემო“. (თავს უკრავს)

იორდ. (თავს უკრამენ და ერთმანეთს უცქერიან გაშ-
ტერებულნი, ტარასი-კი როღს აგრძელებს)

ტარას. „მართალი არის—მე მოვტაცე ამ მოხუცს
ქალი“.

ჯანჯ. რაო? მოვტაცეო?!

ტარას. (აგრძელებს და ყურადღებას არ აქცევს)

„ისიც სწორია, რომ მე იგი ცოლად შევირთე“.

ჯანჯ. შეირთო კიდევ?

ტარას. „ეგ არის ჩემის შენობების თავი ზ ბოლო“.

ჯანჯ. თუ ასეა, ეხლა მე ვიცი. ეხლავ პო-
ლიციას შევატყობინებ... მე მინდოდა საქმე მორი-

გებით გათავებულოყო. რა-კი ასეა—რა გაეწყობა!..

ტარას. (ხელს დაადებს იორდანეს)

„ჩემს დეზდემინას შენა გაბარებ ჩემო, იაგო,
გთხოვ შენი ცოლი მიუჩინო მას თანა-მსლებლად,
დრო რომ ჩაიგდო მაშინვე ჩემთან წამოიყვანე!..

(მოშორდება)

იორდ. მაშ, რავარც ეტყობა, ეს არა ხუმრობს,
ხაზინ.

ჯორჯ. აბა ვნახოთ, როგორ შეირთავს; ან რო-
გორ ჩაგაბარებს შენა. ეხლავე პოლიციას შევატყო-
ბინებ. წამო, წავიდეთ. მაგისთანა მასხარა აქტორებს
ქალს როგორ მივათხოვებ!.. (გადიან)

ტარას. (ავრძელებს სწავლას და ლაპარაკობს)

„აბა წავიდეო, დეზდემინა!

შენი ტრფობისთვის და სსჯა-და-სსჯაფერ საქმი-
სათვის,

ერთი საათი დრო მაქვს კიდეკ“. (ჩვეულებრივის ხმით)
უფ! ძლივს პირველი მოქმედება მოვრჩი! რა ძნელია
ეს ოხერი, როცა როლი ლექსებით არის დაწერი-
ლი. (ყურს უგდებს) კიდევ აკაკუნებენ... ვინ უნდა
იყოს? ალბად ურია იქნება, აბრამ-ბალია. დეე აკა-
კუნოს, არავის შემოუშვებ. აბა დავიწყოთ. (სწავლობს
და აქეთ იქეთ დადის და ხელებს შლის) რომ ვერ მოვასწ-
რო? ეჰ! არც აქეთ, არც იქეთ!.. რაც იქნება იქნეს!..
(სწავლობს დადის და რალსაც დუღუნებს. შემოდის ბიჭი
ჩექმით.)

VII.

იგივე და ბიჭი ჩექმით, მერე აბრამ-ბაღია.

ტარას. (მიეჩანება ბიკისკენ და ეხვევა)

„ოჰ, ჩემო ღამაზო მეომარო!“

ბიჭი. ვაიმე მიშველეთ!

ტარას. (ხვეწით) „მაოცებს დიდად, თან შუქსა
მიუენს სისხარულისას,

რომ ჩემზე წინად აქ მოსულსარ, სულზედ უტკებესო!“

ბიჭი. ჩექმა მოგართვით!

ტარას. „ძაღვო ციურნო, შეისმინეთ!

ვეღარ ვასერსებ გამოკსთქვა ჩემა ნეტარება!..

ბიჭი. სულ ექვსი შაური ღირს.

ტარას. (აგრძელებს) „ოჰ! მეტას-მეტი არის ჩემ-
თვის ეს სისხარული!“.

ბიჭი. უფულოდ აღარ შემიძლიან. (შემოდის
აბრამ-ბაღია)

აბრამ. ბატონო, ნასკი, ჩულკი, პლატკი რომ
წაიღეთ, იმის ფული მიბოძეთ... რა ხანია მპირდე-
ბით... ახალი ნასკი, ჩულკი, პლატკი...

ტარას. (მივარდება და ყელში წაუჭერს აბრამ-ბაღიას)

ბიჭი. ვაი მე მიშველეთ! (გარეთ გავარდება და
ჩექმას იქ დააგდებს)

ტარას. (ტრალიკულად) „ბიღწო ქმნილებავ, ეს იცო-
დე, იცოდე-მეთქი,

თარგმანი
საქართველოში

უნდა აშკარად დამიმტკიცო, თვალთ დამახანსო,
თორემ სულს ვფიცავ! — გერჩივნა შობილიყავ წუწკ
ძაღლის ლეკვად,
ვიდრე ჩემს მღელვარე რისხვას წინ დასდგომოდი! —
აბრამ. შემობრალეთ! ფულს აღარა გთხოვთ!..
ტარას. ჩემის თვალთ მახვენი შეთქი, თორემ ვაი
შენს თავს!..

აბრამ. ეხლავ კნიაზო, ეხლავ გაჩვენებ, პლატ-
კი, ნასკი...

ტარას. „ოჰ, თუ შენ ცილს სწამებ უმანკოებს,
და გულს მიგმიწავ, იმის უარეს ოჰ, მერწმუნე, ვე-
ლარას იზამ!“ (მოუღერებს მუშტს)

აბრამ. ვაი მე დედავ! ქრისტიანი არა ხარ? ნი-
სიათ მოგეცი და მევე ტყავს მაძრობ? ეგ სადაური
სამართალია!.. (მიიწევა ფანჯრისკენ)

ტარას. „მოიცა, აქ დარჩი, იქნება ჰესტიოსანნი ხარ?“

აბრამ. ჩემს მზესა ვფიცავ, პატიოსანი ვარ.

ტარასი. „არა, იავო, არა!

როგორც ჰონტის ზღვის ციკნი ზვირთნი გატა-
ცებულნი

მისდევენ ერთ გზას, ისრე მედგარნი ზრასხვანი ჩემნი
უკან ვერ წავლენ! ვფიცავ, შეკასრულე ეს აღთქმა
ჩემი!..“

აბრამ. ვაი მე!.. არავინა ხართ ქრისტიანი? მი-
შველეთ! (შემოდის პარასკევა)

VIII.

ივანივე და ჰარასკეკვა სარეცხით.

ჰარასკეკვა. (შემოდის სარეცხით) სარეცხი მოგართვით!

ტარას. (მოჰკიდებს ხელს პარასკევას ტრალიკულად)
„მოიგონე თუ ცოდვა გაქვს-რამ, ითხოვე ესლავ, მოგიტოვს ზეცით უფაღმა, ილოცე მადე!“

ჰარას. სალოცავი რა მჭირს!.. წინანდელით სულ ორ-ნახევარი გახლავთ.

ტარას. (ისევ ისე) „ნუ აგვიანებ, ჩქარა ილოცე, — მე-კა აქ ვივლი!“

არ მოგკლავ ისე, ვიდრე შენს სუფს არ განიმზადებ, სუფს არ მოგკლავ, დამიფაროს ღმერთმა მაგისაგან!“

ჰარას. ხომ არ გადარეულხართ, რომ სიკვდილზედ ლაპარაკობთ! მე ორ ნახევარი მერგება, მალე მომეცით, მოცდა არ შემიძლიან.

ტარას. „მითხარი, პატროსანი ქალი ხარ შენა?“

ჰარას. რაო? როგორ მიბედავთ მაგისთანა შეურაცხუობას! ძალიანაც მიჰქარავთ, მაგას რომ მეუბნებით. პატროსანი ვარ, მაშ არა-და თქვენისთანა ვიქნები, თქვენმა სიცოცხლემ!..

ტარას. „უნდა მოკვდე, შე უნამუსო!“

ჰარას. ვუ, თვალეზი დამიდგეს! უნამუსოვო?! ოჰ, შე შარლატანო... უნამუსოცა ხარ და გაიძვერაც.

ტარას. (წაუჭერს კისერში ხელს და საწოლინაკენ მი-
ათრევს) „დაგვიანდა, დრო აღარ არის!“

ზარას. (გამოექცევა და მივარდება აბრამას) მიშვე-
ლეთ, მიშველეთ!

აბრამ. გვიშველეთ! გვიშველეთ! (შემოვლენ ჯირ-
ჯინაშილი და იორდანე პოლის ჩოთქით)

IX.

იგინიკე, ჯირჯინაშილი და იორდანე პოლის ჩოთქით.

ჯირჯინ. } (ერთად) რა ამბავია?
იორდანე. }

ტარას. (აიღებს სტოლიდგან დანას და საწოლს, მუ-
თაქებს და ბალიშებს სჩხვლეტავს) „აჭა, ასე, ასე!“

ეგელანი. გაგიჟდა სწორეთ! არიქა გვიშველეთ!

ტარას. (ჩვეულებრივის ხმით) რა გაღრიალებთ,
თქვე სულელებო? ეს რებეტია იყო... არც აქეთ,
არც იქეთ! დღეს მე ვთამაშობ!

ეგელანი. თამაშორობთ?!... (გაოცებულნი და პირ-
დაღებულნი არიან)

ზარდა.

დასასრული.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

წინა-სიტყვაობა	3 გვერდ.
I და-ძმას, დრამა 5 მოქ. და 6 სურათ.	5 — „ —
II ჩათრევის ჩაყოფა სჯობიან, ვოდ. 1 მოქმედებად	107 „ —
III მონადირე, ვოდ. 1 მოქ.	133 „ —
IV ანც ან მერგებს, ან შემერგებს, ან- დაზა 1 მოქმედებად	153 „ —
V ანც აქეთ, ანც იქეთ!..	195 „ —

ისყიდება ყველგან

ვალერიან გუნიას-მიერ შედგენილი

ქართული მიწარ-მოწარის პრაგული

სრული და ვრცელი სახელმძღვანელო

სხვა და სხვა ბარათებისა და წერილების შესად-
გენად

ყოველ შემთხვევისთვის

სამს ნაწილად

ფასი ორი აბაზი.

ქართული თეატრი (1879-1889)

ისტორიულ-კრიტიკული განხილვა ქართულის თეატ-
რის ათის წლის განმავლობაში

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

ქართული თეატრის დასაწყისი და მისი თავ-გადასვლა.
ქართული სამუდამო სცენა. რა ეჭირება ქართულ თეატრს.
ქართული დრამატურგები. ქართული არტისტები. დრამ-
მატიული ხელფენება. სასცენო ხელფენება და თეატრის
მნიშვნელობა ყველგან და ჩვენშიაც.

ფასი ორი აბაზი.

ვინც ხსენებულ წიგნებს თვითონ ავტორისაგან გამო-
იწერს, ის ფოსტის ხარჯს არ იხდის. უმთავრესი საწყობი გა-
მომცემელთან: თბილისი, ფრეილინის ქუჩა № 5.

Тифлисъ, Фрейлинская ул. № 5. В. Гунія.

5. 1/149

„წერა-კითხვის გამავრც. საზოგად.“ წიგნის მაღაზიაში
ისყიდება შემდეგი წიგნები.

დრამები და კომედიები, ვალ. გუნასია.	50 კაპ.
ქართული თეატრი (1879—1889), მისივე	40 კაპ.
ქართული მიწერ-მოწერის კრებული	
მისივე	40 კაპ.
საქართველოს კალენდარი (დასურათუ-	
ბული), მისივე	45 კაპ.
უბის წიგნი (უღოთ და უწანდაშით),	
მისივე	40 კაპ.
სახალხო კალენდარი, მისივე	5 კაპ.

შენი 50 კაპ.

